

NART

İKİ AYLIK DÜŞÜN VE KÜLTÜR DERGİSİ

ISSN: 1302-2539

**BİZ BU TOPRAKLAR
İÇİN ÖLÜRKEN
TÜRKÇE BİLMİYORUZ**

**ŞİMDİ
ANADİLİMİZİ
BİLMİYORUZ**

**KAFFED
4. Olağan Genel Kurulu
Yapıldı**

ALBINA

sakarya cd. ali nazmi iş hanı 2. kat no:19-20 Kızılay-Ankara
tel: 0312 435 27 40-0312 435 89 44 info@albinaoptik.com
www.albinaoptik.com

PolarOneTM
the polarized discovery

NART
KAFKAS DERNEKLERİ FEDERASYONU
ISSN 1302 - 2539

Kasım - Aralık 2009

Sayı: 70

Yerel süreli yayındır. İki ayda bir yayınlanır

YAYIN SAHİBİ
Kafkas Dernekleri Federasyonu adına
CIHAN CANDEMİR

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Cumhur Bal

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Filiz Kaplan

EDİTÖR
Leyla Kandemir

YAYIN KURULU
Adnan Özveri, Behice Bağ, Berat Yıldız,
Erol Aydın, Erol Taymaz, Feridun Büyükyıldız,
Hakan Eken, Oğuz Demir, Ö.Aytek Kurnel,
Özdemir Özbay, Salih Bolat

DANIŞMA KURULU
Cahit Aslan, Çetin Öner,
Murat Papsu, Memet Yedic,
Necdet Hatam, Sururi Öğün

GRAFİK TASARIM
Filiz Kaplan, Leyla Kandemir

KAPAK
Grafabrika

ABONE ve HALIKLA İLİŞKİLER
Leyla Kandemir

BASKI YERİ ve TARİHİ
Ayrıntı Basım Yayıncılık Matbaa San. ve Tic. Ltd.
Şti. İvedik Org. Sanayi Bölgesi 28. Cad.
770. Sok. No: 105
Tel: (0312) 394 55 90-91-92 Ostim-ANKARA
Baskı Tarihi: 15.02.2010

ABONELİK İÇİN
Ziraat Bank. Emek Ankara Şb.
TL hesabı IBAN no:
TR 02- 0001-0007-6535-5861-4850- 01
Dolar hesabı IBAN no:
TR 72- 001- 0007 6535-5861-4850- 02
Euro hesabı IBAN no:
TR 45- 0001 0007 - 6535- 5861- 4850- 03

Posta çekli hesap no. 1911687

ABONELİK KOŞULLARI
Yurt içi yıllık: 30 TL
Avrupa yıllık: 30 Euro
ABD yıllık: 40 USD

YAYIN İDARE ADRESİ
Şenryuva Mahallesi, Meriç Sokak, No: 44
Beştepe / ANKARA
Tel: +90(312) 223 51 59
Faks: +90(312) 212 52 40
nartdergisi@kafkasfederasyonu.org
www.kafkasfederasyonu.org

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına
aittir. Dergide yer alan yazı ve fotoğrafların her hakkı
saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla yayınlanabilir.
Bu sayı 2.000 adet basılmıştır

Editörden...

Değerli okuyucularımız,

Dergimizin bu sayısında ağırlıklı konu olarak Kafkas Dernekleri Federasyonumuzun genel kuruluna yer verdik. Bu önemli etkinliğe geniş yer vermek istediğimiz için de her sayımızda yayınladığımız köy tanıtımı, tarihçenin mutfağı gibi bölümlere sayfa sayımızın kısıtlı olması nedeni ile affınıza sığınarak yer veremiyoruz.

Serek katılım, gerekse içerik bakımından oldukça ses getiren, medyada da geniş yer bulan genel kurulda, özellikle salonda yer alan "Biz bu topraklar için ölürken Türkçe bilmiyorduk, şimdi anadilimizi bilmiyoruz.", "Demokratik açılıma evet, toplumsal çatışmaya hayır!", "Geçmişle hesaplaşmaya evet, kavgaya hayır!" gibi sloganlarımız KAFFED'in IV.Olağan Genel Kurulu'na damgasını vurmuş, gazete ve çeşitli internet sitelerinin manşetlerine taşınarak Türk basınının gündemine oturmuştur.

Siyasiler, büyükelçilikler, bürokratlar, sivil toplum kuruluşları, işadamları ve halkımızdan büyük ilgi gören genel kurula ayrıca Ürdün'den, Suriye'den, Avrupa'dan ve Kafkasya'dan gelen DÇB başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin katılımı KAFFED'e verilen önemin bir göstergesi olmuştur.

Bu denli yoğun ilgi ve başarılı organizasyon sonunda KAFFED yeni yönetim kurulu seçilmiş ve çalışmalara başlanmıştır.

Yeni yönetim kurulunun gerek Türkiye'de gerekse Kafkasya'da yaşanan hızlı süreci, başarılı bir şekilde takip ederek toplumumuza maksimum yarar sağlayacağına inanıyoruz.

NART Dergisi ailesi olarak yeni yönetim kurulunu kutluyor, başarılar diliyoruz...

Filiz Kaplan - Leyla Kandemir

İÇİNDEKİLER

3	Uzman Gözüyle - Gürcistan'ın yeni Abhazya-Güney Osetya "Açılımı"? / <i>Mitat Çelikpala</i>
6	Başkan'dan - 4. Olağan Genel Kurul sonrası yeni dönem yeni umutlar/ <i>Cihan Candemir</i>
7	Federasyon'dan - Faaliyetler, gelişmeler
34	Haber - Kabardey Balkar Cumhuriyeti'nde yaşanan toprak sorunu ve sonrası
38	Röportaj - İlkey Karaduman / <i>K'ebişe Filiz Kaplan</i>
41	Araştırma - Adigece kelimelerin yazılışı - Bir yöntem önerisi / <i>Murat Papşu</i>
44	Diaspora Hikayeleri - Gül koklayan güreş boğası / <i>Yismeyl Özdemir Özbay</i>
47	Anavatan Portreleri - Kıp Muhammed / <i>Kıp Gupse Altınışık</i>
50	Araştırma - Kuzey Kafkasya'nın şifalı bitkileri / <i>Çetao Nadir Yağan</i>
54	Haber - Demeklerimizden etkinlikler...
60	Kitap - Başımı Kafkasya'ya çevir - Aydın Osman Erkan / <i>Hakan Eken</i>
63	Çocuk - Masal "Kurtları nasıl korkuttular" / <i>Seniye Berzeg Boyama</i>

Gürcistan'ın Yeni Abhazya-Güney Osetya "Açılımı" ?

Doç. Dr. MİTAT ÇELİKPALA

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Ün. Uluslararası İlişkiler Bölümü

Abhazya ve Osetya'nın bağımsızlıklarından geri adım atmasının mümkün olmadığı bir zeminde, bu belgenin tarafları olumlu bir noktaya doğru getirmesi pek de mümkün görünmüyor. İlk olarak, Gürcü yönetiminin belgeyi hangi paydaşlarla görüşerek şekillendirdiği meçhul. Abhaz ve Oset taraflarıyla bu konunun etraflıca ele alındığı söylenemez. Abhazları ve Osetlerin Gürcistan vatandaşları olarak tanımlanması ve Rusya karşıtı bir hareket tarzı geliştirmeye çalışılması ise herhangi bir değişikliğin olmadığı, sadece Rusya'nın bölgesel ilişkilerde dengelenerek izole edilmeye çalışıldığı izlenimi yaratıyor. Bunun tek taraflı yapıyor olması ise yeni stratejinin aslında hiç de yeni olmadığının göstergesi olarak belirginleşiyor.

Gürcistan, Abhazya ve Güney Osetya ile "yeniden" ve "yapıcı" ilişkiler kurulması yönünde adım atacağını sinyallerini veriyor. Gürcistan Parlamentosunun Dış İlişkiler Komitesi, Yurtdışında Yaşayan Yurttaşlarla (Diaspora) İlişkiler Komitesi ve Toprak Bütünlüğü Geçici Komisyonu'nun 24 Aralık 2009'da yapılan ortaklaşa toplantısında, bu yönde ve bir tür "yol haritası" olarak nitelenebilecek belge üzerinde çalışıldığı açıklandı. Gürcü Bakan Temuri Yakobaşvili, parlamentonun 9 sayfalık bir strateji belgesi hazırladığını belirtti. Bu belgenin tam metni, henüz hükümet tarafından onaylanmadığı için açıklanmadı. Belgenin ana başlığının "İşgal Altındaki Topraklara Yönelik Devlet Stratejisi" alt başlığını ise "İşbirliği ile Angajman" olduğu belirtiliyor. Stratejinin gerçekleşmesi için çalışmaların 1 Ocak 2010'da başlaması ve 31 Temmuz itibarıyla tamamlanması hedefleniyor.

Gürcistan'ın bütünleşme konularından, dolayısıyla Abhazya ve Güney Osetya ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı Temuri Yakobaşvili, yeni stratejinin Helsinki Temel Belgesi (Helsinki Nihai

Senedi) çerçevesinde, Avrupa Birliği'nin değerlerinin esas alınarak hazırlandığını belirtti. Yakobaşvili, belgenin bir çalışma grubunca paydaş ülkeler, yerel ve uluslararası kuruluşlar ile göçmenler ve siyasi partilerle yapılan görüşmeler ve fikir alışverişleri sonrasında hazırlandığını açıkladı (bunların arasında Abhazya ve Güney Osetya'nın olmadığı anlaşılıyor). Yakobaşvili, yeni stratejinin hedefinin, çizilen sınırlarla birbirinden ayrılan halklar arasında sağlıklı ilişkilerin yeniden kurulması ve aralarında Abhazya ve Tsinal'de (Güney Osetya değil) yerleşik durumdaki Gürcistan vatandaşları da dahil olmak üzere (yani Abhazlar ve Osetler) tüm Gürcistan vatandaşlarına eşit ve evrensel haklar tanımak olduğu belirtti. Stratejinin ekonomi, eğitim, sağlık ve kültürel boyutları olan, diplomasiyi ve halklar arasında etkileşimi öngören (silah-güç kullanımını değil) bir takım adımları içerdiği belirtiliyor. Parlamento'nun Hristiyan-Demokrat üyelerinden Nika Laliaşvili strateji belgesinin Gürcistan'ın "işgal altındaki topraklara" yönelik olarak yaptığı çalışmaların en "kaliteli" olduğunu vurgulayarak,

Gürcü yönetimi Türkiye'deki diasporayı Abhazya ve Osetya konularında kullanabileceği bir araç, dengeleri değiştirebileceği bir kukla olarak görüyorsa büyük bir yanlış yapıyor. Diasporanın Abhazya ile kurduğu ilişkilerin ve bunun geleceğinin Gürcü yönetimince daha etraflıca ve akılcı biçimde analiz edilmesi beklenirdi. Derli toplu ve üzerinde düşünülmüş, Abhazya ve Osetya'yı da dışlamayan hatta önceleyen bir bakış açısının geliştirilmesi daha doğru ve gerçekçi olurdu.

Gürcistan'daki siyasi partilere belge konusunda çok da eleştirel bir yaklaşım sergilememeleri çağrısında bulundu.

Belgeyle ilintili olarak, komiteler toplantısında yapılan tartışmalarda belgenin başlığında "İşgal altında topraklar" teriminin kullanılıp kullanılmaması konusunun tartışıldığı belirtiliyor. Metinde Abhaz ve Oset yönetimlerini nitilemek için Gürcü yetkililerin kullandıkları gayri resmi "kukla yönetimler" (puppet) ve resmi "vekil yönetimler" (proxy) kullanımının bırakılarak Abhazya ve Tsinval/Güney Osetya bölgelerinin yönetimini kontrol eden idareler (in control of governance in Abkhazia and Tskhinval/South Ossetia regions) kullanımına geçildiği belirtiliyor. Bu durumun olumlu yönde atılmış bir adım, bir tür iyi niyet göstergisi olarak algılanması gerektiği vurgulanıyor.

Belgenin zamanlaması ve neden yeni bir strateji belgesi hazırlandığı sorusuna cevap olarak, meselenin çözümünün tek başına uluslararası topluma bırakılmadığı mesajının verilerek, Rusya'nın Gürcistan'a karşı elinin güçlendirmesinin önüne geçmek olduğu belirtiliyor. Ayrıca bu belgeyle Rusya'nın Abhazya ve Osetya ile tek taraflı ilişki kurarak buraları yeni bir izolasyona tabi tutmasının engellenmesinin hedeflendiği vurgulanıyor.

Strateji belgesinin içeriği her ne kadar resmen açıklanmasa da uygulanmasıyla ilintili olarak da bir takım ipuçları söz konusu. Gürcistan'ın ilk

aşamada Abhazya ve Osetya ile demiryolu ve karayolu ulaşımının yeniden tesisini amaçladığı belirtiliyor. Ticaret ve halklar arası etkileşimi sağlamak adına iki taraf arasındaki idari sınırdaki karşılıklı "özel ticaret-alışveriş bölgeleri" kurulması ise diğer bir adım. Cenevre'de yürütülen görüşmelerin de yeni stratejinin tanımlanarak uygulanmasında uygun bir zemin olarak değerlendirildiği ve kullanılacağını belirtiliyor.

Kültürel ilişkilerin yeniden canlandırılması konusunda ise Türkiye'de yaşayan Abhaz diasporası ile ilişkiyle geçilmesinin hedeflendiği belirtiliyor. Yakobaşvili, Türkiye'deki diasporanın Gürcistan'a yönelik olarak olumsuz bir bakış açısına ikna edildiğini, yeni stratejinin bu yaklaşımı ortadan kaldırmayı hedeflediğini belirtti. Yönetimin bu konuda ciddi çalışmalar yapacağını vurguladı. Hatta "muhacirlerin" (Abhazların) Gürcistan topraklarına geri dönüşlerinin bir tehdit olarak görülmediği dahi belirtiliyor. Gürcistan'ın Ahıska Türkleri örneğinde olduğu gibi geri dönüş konusunda takındığı genel tavır dikkate alındığında bu söylem siyasi bir konuşma olmanın ötesinde çok da fazla anlam ifade etmiyor. Aynı zamanda, günümüz koşullarında Tiflis yönetiminin etki alanına girmeyen bir konuda açıklama yapması da anlamlı görünmüyor.

Yeni Gürcü stratejisinin dikkatle değerlendirilmesi gerekiyor. Özellikle diaspora ayağının yeniden öne çıkartılıyor oluşu, Türkiye'deki diasporayı bu konuyu dikkatle ele almaya yönlendiriyor. Belgenin tam metnine ulaşmak henüz mümkün olmasa da Gürcü yönetiminin tavrında, ebette şartların da zorlamasıyla bir takım değişiklik sinyalleri görülüyor. Bu "çok" geç kalmış işbirliği yaklaşımının, belgenin başlığı ve kullanılan terminoloji değişmediği sürece karşılık bulması zor görünüyor. Abhazya ve Osetya'nın bağımsızlıklarından geri adım atmasının mümkün olmadığı bir zeminde, bu belgenin tarafları olumlu bir noktaya doğru getirmesi pek de mümkün görünmüyor. İlk olarak, Gürcü yönetiminin belgeyi hangi paydaşlarla görüşerek şekillendirdiği meçhul. Abhaz ve Oset taraflarıyla bu konunun etraflıca ele alındığı söylenemez. Abhazları ve Osetlerin Gürcistan vatandaşları olarak tanımlanması ve Rusya karşıtı bir hareket tarzı geliştirmeye çalışıl-

Bir yandan diaspora ve Abhazya ile yeni ilişkiler kurmaya çalışırken diğer taraftan Bagapş'ın ziyaretini engellemeye çalışmak tutarlı ve sonuç yaratıcı bir yaklaşım değildir. Bagapş'ın Türkiye ziyaretinin daha önce hiç de nazik diplomatik olmayan biçimde engellenmesi diasporanın hafızasındadır ve unutulmamıştır.

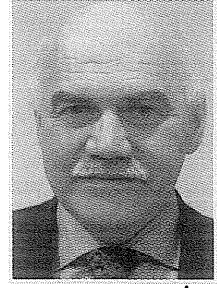
ması ise herhangi bir değişikliğin olmadığı, sadece Rusya'nın bölgesel ilişkilerde dengelenerek izole edilmeye çalışıldığı izlenimi yaratıyor. Bunun tek taraflı yapılıyor olması ise yeni stratejinin aslında hiç de yeni olmadığının göstergesi olarak belirginleşiyor. Oysa Gürcü tarafının Abhaz ve Oset yönetimleriyle, Cenevre'de devam eden görüşmeleri genişletecek, Abhazya ve Osetya'nın uluslararası toplumla ilişkilerini güçlendirmesini sağlayacak bir yaklaşımla hareket etmesi daha akılcı ve gerçekçi olurdu. Abhaz ve Oset yönetimlerinin kapsamlı değerlendirmesi ve cevabı ancak belge tam anlamıyla ortaya çıktıktan sonra alınacaktır. Fakat bunun çok da olumlu bir cevap olacağı beklenmemelidir.

"Yeni" yaklaşımın dikkat çeken diğer boyutu ise Abhaz diasporasına bakış olarak görülüyor. Aslında Gürcü yönetimi diasporayla önceki dönemlerde de farklı biçimlerde ilişkiler/bağlantılar kurmaya çalışmıştı. Bu girişimlerin samimi olmayan ve üzerinde iyi çalışılmamış girişimler biçiminde şekillendirilmesi nedeniyle başarılı olmadığı biliniyor. Burada, diasporanın Gürcistan konusunda yanlış bilgilendirdiği ya da yönlendirildiği değerlendirilmesi ise diasporada şaşkınlıkla karşılanacak bir başlık olarak dikkat çekiyor. Sanırım kastedilen Abhazya ve belki biraz da Rusya. Bu bakış açısı Gürcistan'ın yeni girişiminde başarısız olacağının ilk ve en temel işareti olarak algılanabilir. Gürcü yönetimi Türkiye'deki diasporayı Abhazya ve Osetya konularında kullanabileceği bir araç, dengeleri değiştirebileceği bir kukla olarak görüyorsa büyük bir yanlış yapıyor. Diasporanın Abhazya ile kurduğu ilişkilerin ve bunun geleceğinin Gürcü yönetimince daha etraflıca ve akılcı biçimde analiz edilmesi beklenirdi. Derli toplu ve üzerinde düşünülmüş,

Abhazya ve Osetya'yı da dışlamayan hatta önceleyen bir bakış açısının geliştirilmesi daha doğru ve gerçekçi olurdu. Diasporanın Abhazya konusunu Gürcistan'la ele alması ve bu çerçevede Abhazya'ya bir takım önerilere bulunması gelinen noktada hayal dahi edilemeyecek bir değerlendirmedir. Türkiye'deki diaspora örgütlenmesinin ve diasporanın pozisyonunun, en basit söylemle Gürcü yönetimince doğru anlaşılammış olduğunun göstergesidir.

Bu çerçevede ele alınması gereken bir diğer ilintili konu Sergey Bagapş'ın Türkiye ziyaretine Gürcistan'ın bakışıdır. Gürcistan Dışişleri Bakanlığının Türkiye'nin Tiflis büyükelçisini, Sergey Bagapş'ın muhtemel Türkiye ziyaretini görüşmek (engellemek) üzere bakanlığa çağırması diasporanın farkında olduğu, yakından izlediği bir durumdur. Bir yandan diaspora ve Abhazya ile yeni ilişkiler kurmaya çalışırken diğer taraftan Bagapş'ın ziyaretini engellemeye çalışmak tutarlı ve sonuç yaratıcı bir yaklaşım değildir. Bagapş'ın Türkiye ziyaretinin daha önce hiç de nazik-diplomatik olmayan biçimde engellenmesi diasporanın hafızasındadır ve unutulmamıştır. Gürcü yetkililerin Bagapş'ın Türkiye'de resmi yetkilerle görüşmesini engellemeye çalışmaları yapıcı bir tavır olarak görülemez. Geçtiğimiz Eylül ayında Gürcü sahil güvenlik botlarının Abhazya'ya giden gemilere el koyması konusunu görüşmek üzere Tiflis'e giden Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'na eşlik eden Müsteşar Yardımcısı Ünal Çeviköz, Abhazya'ya geçerek bir takım görüşmeler yapmıştı. Bu olumlu bir tavır olarak görülürken, Bagapş'ın ziyaretine karşı takınılan tavır yıkıcı etkiye sahip olacaktır. Diasporayı yabancılaştırmaktan başka bir sonuç yaratmayacaktır. Gürcü yönetiminin bu konudaki kararsız/tutarsız tavrı yapıcı bir tavır olarak algılanamaz. Gürcü yönetimin yeni stratejisine diasporayı Abhazya'ya doğrudan ulaştıracak deniz ve hava yollarını açmayı koyması, bu bağlamda Abhazya ile doğrudan ve eşit aktörler olarak görüşmelerde bulunması ve bölgesel dengelere eskisinden farklı yeni ve yapıcı bir bakış açısıyla yaklaşması "yeni" sayılabilecek bir stratejinin temel dayanak noktaları olabilir. Aksine bir yaklaşımın yeni olarak nitelenmesi ve çözüm üretmesi bu koşullar altında mümkün değildir. ■

4. Olağan Genel Kurul Sonrası Yeni Dönem Yeni Umutlar

CİHAN CANDEMİR
KAF-FED Genel Başkanı

4. Olağan Genel Kurulumuz 6 Aralık 2009 tarihinde yapıldı.

Tüm katılımcıların ittifakla birleştikleri konu Genel Kurulumuzun katılım ve ilgi yönünden başarısı idi. Bu başarı elbette Federasyonumuzun, katılımcı demeklerimizin ve görevli arkadaşlarımızın elbirliğiyle ortaya çıkardığı bir sonuçtu. Ardında yürek vardı, dayanışma vardı ve örgütlü olmanın bilinci vardı. Genel Kurul'da çok ses getiren sloganların seçimi dahi çok titiz bir kolektif çalışmanın ürünü idi. 4. Olağan Genel Kurulumuz ile KAFFED'in sadece Türkiye'de değil, tüm dünyadaki Çerkes toplumu için liderliği bir kez daha görülmüştür. Tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Genel kurul sonrası kısa sürede yaptığımız program çalışmalarının ortaya çıkarttığı durumu paylaşmakta yarar görüyorum. Yeni dönemde asil ve yedek ayırımı yapmadan listeye girmiş 24 arkadaşımızla başlattığımız çalışmalar beni umutlandırmıştır. Yeni seçilen arkadaşlarımızın, arzulu, özverili ve üretken çalışmalarıyla KAFFED'in geleceğine yönelik beklentilerim yükselmiştir. Seçilen yönetim kurulundaki ekibimiz ve onlara katılacak yeni arkadaşlarımızla, gelecek en az 10 yıl toplumumuza yön verecek kadrolarımızın oluştuğuna inanıyorum. Yönetim kurulu dışında çalışma komisyonlarımızı kuruyoruz. Çalışma komisyonlarına yönetim kurulu üyeleri dışında uzman insanlarımızı dahil ederek geniş bir kadro oluşturmaktayız. Bu oluşum toplumumuzun geleceği açısından beni çok mutlu ediyor ve heyecanlandırıyor. Genç arkadaşlarımızın heyecanları azalmadan sağlıklı hem kendi işlerinde başarılı olmalarını, hem de uzun yıllar toplumumuza hizmet etmelerini diliyorum.

Genel kurul sonrası yaptığımız program çalışmalarını göstermiştir ki, genel kurulda da ifade ettiğimiz gibi, Türkiye'de, Kafkasya'da ve tüm dünya üzerinde çeşitli ülkelerde dağınık şekilde yaşayan Çerkes toplumu ile yapacak çok iş var. Artık sivil toplum

örgütlerinin sadece kısıtlı içe dönük program ve etkinliklerle topluma hizmet şansı yoktur. STK'lar dünyanın neresinde olursa olsun toplumu ilgilendiren konuları izlemek, müdahil olmak durumundadır. Bunun için gerektiğinde diğer STÖ'lerle, gerektiğinde siyasi partilerle, gerektiğinde hükümetlerle ve kurumlarıyla muhatap olmak durumundadır. KAFFED geçmiş dönemde bu düzeye ulaştığını kanıtlamıştır. Geçmiş dönem faaliyetlerimiz bir kitapçık oluşturacak kadar hacimli ve kapsamlı olmuştur. Gelecek dönemde bizi bekleyen görevler geçmiş dönemde yapılanlardan kat be kat fazladır. Gelecekte yapmayı düşündüğümüz işlerin bir kısmını genel kurul sonrası yayınladığımız mesajlarımızda belirtmiştik. Onun için bu yazımı olabildiğince kısa tutarak detaya girmiyorum.

Bizi bekleyen işleri yapmak için zamana, insan kaynağına ve maddi desteğe ihtiyacımız vardır. Kavgaya, polemiklere ayıracak zamanımız ise hiç yok. Bizi bölmek isteyenler, KAFFED'in güçlü bir örgüt olmasından rahatsız olanlar elbette olacaktır. Ama aklın ve sağduyunun toplumumuzun geniş kesiminde hakim olduğunu görüyorum. Bu akıl ve sağduyuya güvenerek KAFFED olarak yeni dönemde de hizmet için yola çıktık. Geçmiş dönemde yaptıklarımız referanslarımızdır ve sonuçları doğru yolda olduğumuzun kanıtıdır. Ben bu dönemin ilk yazısıyla sizlerle genel kurul sonuçlarını ve geleceğe yönelik umutlarımı paylaşmak istedim.

Bu arada, genel kurulumuzun hemen ardından 2009 yılını bitirdik ve yeni bir on yıla girdik. Yeni yılın ve önümüzdeki 10 yılın camiamıza, ülkemize hayırlar getirmesini, Türkiye'de, Kafkasya'da ve dünyada barış ve huzurun egemen olmasını tüm insanlık adına diliyorum. Savaşlardan, kavgalardan yorulan insanlarımızın barış ve huzura gerçekten ihtiyacı var.

Yeni yönetim kurulu olarak bizim de barışa ve huzura katkımız olabilirse, ne mutlu bize ■

Kafkas Dernekleri Federasyonu IV. Olağan Genel Kurulu Ankara'da Yapıldı

Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun 4. döneminde görev yapacak olan yeni Yönetim Kurulu üyeleri ve Genel Başkan Cihan Candemir birlikte...

BAĞ BEHİCE ÖZVERİ

Kafkas Dernekleri Federasyonu IV. Olağan Genel Kurulu 6 Aralık 2009 Pazar günü Ankara'da yapıldı. Genel Başkanlığa Cihan Candemir'in tekrar seçildiği genel kurula Dünya Çerkes Birliği yetkilileri ile hükümet, parlamento, siyasi partiler ve elçiliklerden önemli isimlerin yanı sıra, yurt içinden ve dışından çok sayıda protokol davetlisi, thamade ve hemşerilerimiz katıldılar.

Kafkas Demekleri Federasyonu'nun 4. Olağan Genel Kurulu, 6 Aralık 2009 Pazar günü Ankara'da yapıldı. Tes-İş Sendikası Kongre Salonu'nda gerçekleştirilen ve gün boyu süren genel kurula davetli protokol davetlilerin tamamına yakını katılım gösterirken, halkımızın ilgisi de oldukça yoğunlu. Kongre sonunda, Türkiye genelindeki 57 üye demekten gelen 251 delegenin oylarıyla, üçüncü kez Genel Başkanlık görevini kabul eden Cihan Candemir ile birlikte, 2 yıl boyunca görev yapacak olan yeni yönetim kurulu da seçildi ve Dünya Çerkes Birliği (DÇB) delegeleri belirlendi.

Kongreden bir gün önce, 5 Aralık Cumartesi günü federasyon yönetimi, delegeler ve üye demeklerin katıldığı, halka açık bir değerlendirme ve istişare toplantısı yapıldı. Ardından yapılan ve gün boyu süren, başından sonuna dek her yönüyle toplumumuzun düzeyli yapısını ve geleneksel demokrasi anlayışını yansıtan karelere sahne olan 6 Aralık Pazar günü başarılı kongre organizasyonunda hükümet ile siyasi parti temsilcilerinin konuşmaları kadar, salona asılan ve toplumumuzun sorunlarını, görüşlerini özetleyen pankartlar da katılımcıların ve basın ilgi odağı oldu. Bunun yansımasını, izleyen günlerde iletilen mesajlar, tebrikler ve medyada yer alan haberlerde gördük (www.kafkasfederasyonu.org sitemizin "Basından" bölümünde okuyabilirsiniz).

KAFFED'in kongresine katılmak üzere Türkiye dışından gelen konuklar, Dünya Çerkes Birliği Başkanı Kajakho Kaşubi, Rusya Federasyonu Kafkas Halkları Meclisi Üyesi ve Kabardey Balkar Cumhuriyeti Sendika Başkanı Tav Pşıkan, Avrupa Çerkes Demekleri Federasyonu Temsilcisi Ömer Faruk Tamzok, Ürdün Çerkes Derneği Başkanı Mole İshak, DÇB Başkan Yardımcısı Hafitsa Muhammed, DÇB Yönetim

Kurulu Üyesi Kozoko Tole, DÇB Yönetim Kurulu Üyesi Nazmi Sabancı, Kabardey Balkar Cumhuriyeti Rodina Derneği Başkanı Nakatsev Viladimir, Ürdün Çerkes Derneği Genel Sekreteri Savla Balkıs ile protokolde yer alan diğer davetliler yerlerini aldıktan sonra toplantıya geçildi.

Saat 11.00'de saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunuşuyla başlayan Genel Kurul'da divanın seçimi ve divana toplantı tutanaklarını imzalama yetkisinin verilmesinin ardından açılış konuşmasını, Kafkas Demekleri Federasyonu (KAFFED) Genel Başkanı Cihan Candemir yaptı. Tüm katılımcılara teşekkür ederek başladığı konuşmasında ağırlıklı olarak toplumumuzun ve Türkiye'nin gündemdeki sorunlarına değinen Genel Başkan, özellikle demokratik açılım süreciyle ilgili olarak hükümeti eleştirerek, Türkiye için yaşamsal önem taşıyan projenin adı yanlış konularak toplumun bir kesiminin diğerlerinden ayrıldığını, süreci doğru başlatmadıklarını, destek verecek sivil toplum kuruluşlarının görüşlerini yeterince almadıklarını, parlamentodaki tüm siyasi partilerin ortak akıl ile bu projeyi sahiplenmesini sağlayamadıklarını vurguladı (Cihan Candemir'in konuşma metninin tamamını ilerleyen sayfalarımızda okuyabilirsiniz).

Candemir'in ardından kürsüye çıkan AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik de konuşmasında, KAFFED'in açılımla ilgili eleştirilerine yanıt verdi. İçişleri Bakanı'nın KAFFED ile görüşmemesini eksiklik olarak değerlendirdiğini söyleyen Çelik, Türkiye'deki Çerkesler'in sayısının yaklaşık 1 milyon olduğunu söyledi! Çerkesler hakkında övgü dolu sözleriyle alkışlanan Hüseyin Çelik, salondaki pankartlarda okuduğu **"Demokratik açılıma evet, toplumsal çatışmaya hayır"**, **"Geçmişle yüzleşmeye evet, geçmişle kavgaya hayır"**, **"Biz bu topraklar için ölürken Türkçe**

bilmiyorduk, şimdi anadilimizi bilmiyoruz” şeklindeki sloganlara yürekten katıldığını söyledi. “Bu ülkede ırkçılık olmadı mı? Bu ülkede asimilasyon olmadı mı, tanınamazlık inkar olmadı mı? İtiraf edeyim ki diz boyu oldu” sözleri özellikle dikkat çeken Çelik, “Farklı dillerin birer zenginlik olduğunu, insanların kendi anadilleriyle konuşmalarının önünde hiçbir engel olmaması gerektiğini de kesinlikle tasdik ediyoruz” dedi (*Hüseyin Çelik’in konuşma metninin tamamını ilerleyen sayfalarımızda okuyabilirsiniz*).

AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik’in ardından, CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen kürsüye çıktı. Son zamanlarda toplumu muzu ilgilendiren sorunlarda hep yanımızda görmeye alıştığımız Öymen, salondakilere “Toplumu nuzu tanıdıkça sizlere olan saygımın arttığını söylemeliyim” sözleriyle hitap etti ve ardından Hüseyin Çelik’in sözlerini düzelterek, “Türkiye’de Çerkesler’in sayısı 1 milyon değil, 4 milyonun üzerindedir” dedi. Konuşmasının devamında, verdiği soru önergeleri ve ilgili yaklaşımıyla yakından bildiği problemlerimizi ard arda sıralayan Onur Öymen, hükümetin bunları çözmesi gerektiğini anlattı (*Onur Öymen’in konuşma metninin tamamını ilerleyen sayfalarımızda okuyabilirsiniz*).

KAFFED Genel Kurulu’nda konuşan Türkiye Partisi Genel Başkanı Abdüllatif Şener de, Kuzey Kafkasya coğrafyasını kısaca anlattı ve kendisinin de içinde olduğu Çerkes toplumunun dünya tarafından takdir edilen özelliklerinden bahsederek, “Karl Marx bile ezilen halklara Kafkas halklarının mücadelesini örnek gösterir” dedi. Konuşması sırasında kürsünün arkasında ayakta duran görevli gencimizin bayılarak yere düşmesi üzerine Hüseyin Çelik’e, “İktidar partisi temsilcisi o kadar uzun konuştu ki, böyle oldu” diyerek takılmadan edemeyen Abdüllatif Şener, Türkiye’de kimliklere saygı gösterilmesi gerektiğini vurgulayarak sözlerini bitirdi (*Abdüllatif Şener’in konuşma*

Genel Başkan
Cihan Candemir

metninin tamamını ilerleyen sayfalarımızda okuyabilirsiniz).

Daha sonra, Demokrat Parti Genel Başkan Yardımcısı Dursun Akdemir de kürsüye gelerek salondakilere hitap etti. Kürsünün arkasında fenalık geçiren Çerkes gence atıfta bulunan Akdemir, “Biraz önce gördüğümüz gibi bir Çerkes delikanlısının saatlerce dimdik ayakta durması ve son anda düşmesi bu yöre insanının kararlılığını ve yiğitliğini gösteren çok önemli bir göstergedir” dedi. Dursun Akdemir tarihlerine birçok destan sığdırmış Çerkesleri dünyaya tanıtmada ve demokratik haklarının sağlanmasında Türkiye Cumhuriyeti’nin öncülük yapması gerektiğini söyledi (*Dursun Akdemir’in konuşma metninin tamamını ilerleyen sayfalarımızda okuyabilirsiniz*).

Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar da konuşmasında, bir iş adamı olarak kendisinin bugüne kadar Çerkeslerle çok ilişkiler kurduğunu ve hiçbirinden yanlış bir şey görmediğini söyledi.

Verilen öğle yemeği arasından sonra gündem maddelerine geçildi. Faaliyet, denetleme ve mali raporların genel kurula sunulmasından sonra raporlar üzerinde görüşmeler yapıldı ve raporlar ayrı ayrı oylandı. Diğer gündem maddelerinin ardından yapılan seçimde Genel Başkan, Yönetim Kurulu, Denetim ve Onur Kurulu üyeleri seçildi ve DÇB delegeleri belirlendi. Dilek ve temenni, eleştiri ve öneri konuşmalarının ardından genel kurul sona erdi.

(Fotoğraflar: Oğuz Demir)

Teşekkür mesajı

Genel Kurul sonrasında Genel Başkanımız Cihan Candemir'in yayınladığı teşekkür mesajı şöyledir:

6 Aralık Günü yapılan Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun 4. Olağan Genel Kurulu başarılı bir şekilde sonuçlanmış ve verilen mesajlar ulusal medyada geniş şekilde yer almıştır.

Genel kurulun başarılı geçmesinde, genel kurulumuza delegeleri ile katılan tüm derneklerimizin payı vardır.

Genel kurul öncesinde salonun hazırlanmasında, genel kurulun devamı süresince salonda düzenin temininde görev alan Ankara KAFDER yönetimi ve genç kardeşlerimizin büyük emeği geçmiştir. Genel

kurulumuzun örnek bir genel kurul olarak yurt içinden ve yurt dışından gelen tüm misafirlerin takdirlerinin kazanmasında pay sahibi olan tüm arkadaşlarımıza, seçilmiş yönetim kurulu olarak toplumumuz adına şükranlarımızı sunuyoruz.

Genel kurul sonrası telefon veya yazılı olarak tebrik mesajlarıyla bizlere destek veren, moral veren tüm dernek ve hemşerilerimize ayrıca teşekkür ediyor, gelecek dönemde ilgi ve desteklerini esirgememelerini bekliyoruz.

Saygılarımızla.

Yönetim Kurulu Adına

Cihan Candemir / Genel Başkan

KAFFED IV. Olağan Genel Kurulu açılış konuşmasını Genel Başkan Cihan Candemir yaptı:

06.12.2009

Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun (KAFFED) 4. Olağan Genel Kurulu'nun değerli kongre delegeleri ve değerli misafirleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Genel kurullar kurumların yaşamlarında çok önemli toplantılardır. Genel kurullarda geçmiş çalışma döneminin muhasebesi çıkartılır, kazanılan deneyimlerle yeni koşullar değerlendirilir ve bu değerlendirmelerin ışığında yeni çalışma dönemine ışık tutacak kurumsal hedefler belirlenir. Dolayısıyla her genel kurulun topluma yeni dinamikler katması gerekir. Genel kurullar iki yılda bir araya geldiğimiz, geçmiş toplantıda neler söylediğimizi hatırlamadığımız, sadece mevcut koşullar çerçevesinde eleştirilerimizi yapıp, yeni yöneticileri seçip dağılacığımız toplantılar olmamalıdır. Genel Kurula katılan herkesin kurumlarına karşı görevleri vardır. Birinci görev de kuruma sahip çıkmaktır. Bu sahip çıkış sadece sözle olmaz. Yapılanlarla ilgilenererek, gerektiğinde eleştiri, gerektiğinde takdir etmek suretiyle katkıda bulunarak ve maddi sorunlarında destek olarak yapılır.

Geçmiş dönemin bilançosuna baktığımda, yeterli destek ve katkının olmamasına rağmen, KAFFED'in geçmiş dönemini başarılı bulduğumu samimiyetle söylemeliyim. Başarının sahibi elbette Yönetim Kurulunda görev yapan arkadaşlarımız, amatör ruhla çalışan profesyonel arkadaşlarımız ve başarılı çalışmalar yapan derneklerimizdir.

Benim için başarılı olmanın en önemli ölçüsü şudur: KAFFED iki yıl öncesine nazaran Türkiye'deki siyasi ve bürokratik kurumlar nezdinde, Sivil Toplum

Örgütleri nezdinde tanınırlığıyla, güvenilirliğiyle, daha itibarlı bir konumdadır. Çerkes toplumu yapılan çalışmalarla kabuğunu kırmıştır. Kaffed, Çerkes toplumunun ve Kafkasya'daki sorunların referans kurumu olmuştur. Bu itibar kazanımı, Kafkasya'daki kardeş cumhuriyetlerimizi yönetenler açısından ve diğer ülkelerdeki kardeş kurumlarımız açısından da geçerlidir. Önemli yabancı ülkelerin temsilcileri, başta Amerika, Rusya ve Avrupa Birliği olmak üzere Çerkes diasporası adına KAFFED'in söylemlerini ve düşüncelerini önemsemektedir. Geçmiş iki yıllık dönemde KAFFED bu artı değerlerle başarılıdır.

Ancak geçen iki yıl içerisinde dünya ve Türkiye öyle bir noktaya gelmiştir ki, KAFFED'den beklentiler de kat be kat artmıştır. Hızla değişen dünya ve Türkiye koşullarında geçmiş dönemin başarılarıyla yetinmek ve durmak mümkün değildir. Değişimle yarışmak, sürekli kendinizi aşmak şarttır. Çünkü yapılması gerekenler de geçmiştekilerden farklıdır. Hele kısır çekişmelerle vakit ve enerji kaybetmek de mümkün değildir. İşte bu anlayışla 4. Genel Kurulumuzun hayırlı olmasını diliyorum.

Bakin iki yıl önceki genel kurulda o günün şartları içinde neler söylemişiz: Kelimesi kelimesine aynen tekrarlıyorum: "Kültürümüzün dilimizin yaşatılması adına, Çerkes toplumunun asimile olmadan, yok olmadan, onuru ile var olabilmesi adına, Türkiye'de demokrasi ve insan haklarının gelişmesi adına, Kafkasya'daki cumhuriyetlerimiz adına yapılacak çok şey var. Ben şu anda önümüzde yapılması gereken bu kadar büyük işlerin karşısında herhangi bir eziklik duymadan mücadeleye hazır olmamız gerektiğini

düşünüyorum. Uzun vadede bir plan çerçevesi içinde yapılması gereken konuları üç ana başlık altında toplamamız mümkündür" dedikten sonra Bunları:

"1- Türkiye'deki çalışmalar;

2- Kafkasya ile yapılacak çalışmalar;

3- Çerkes diasporasının yaşadığı diğer ülkelerle ve Avrupa Çerkesleri ile yapılacak çalışmalardır" Şeklinde sıralamıştık. 2 yıl önce Türkiye'de yapmamız gereken işleri şöyle tanımlamıştık:

"Türkiye'de yapılacak çalışmalar çok boyutludur. Bunların başında Türkiye'nin demokratikleşme sürecine yönelik olan ve aynı zamanda kültürümüzün ve dilimizin yaşatılması için yapılacak çalışmalar gelmektedir."

Bu sözleri söylediğimiz sırada Türkiye'nin gündeminde henüz "Demokratik Açılım" paketinin adı bile yoktu.

Kafkasya için de söylediklerimize gelince, yine iki yıl önce demiştik ki: "Kafkasya ile ilişkilere gelince, yapılacak çalışmalar, kültürel ilişkilerin güçlendirilmesi ile Abhazya ve Osetya'nın bağımsızlık mücadeleleri yönünde yapılacak katkılar olarak ikiye ayırmak durumundayız. Kafkasya'daki Cumhuriyetlerle olan ilişkimiz kültürel ve ekonomik çalışmalarımızda çok önemlidir. Bu ilişkileri en geniş kapsamda kuran ve yürüten yine en büyük kuruluşumuz KAFFED'dir. Kültürel çalışmalar, dilimizin yaşatılması için yapılan çalışmalar, gençlerimizin tatil amaçlı Kafkasya'ya gönderilmesi, üniversitelerde okumak için gençlerimize olanak sağlanması, dönmek isteyenlere yol gösterilmesi gibi çok geniş alanda yapılan çalışmalar yine Federasyonumuzun faaliyet alanı içindedir... Dünya Çerkes Birliği örgütümüzün de destekleri ile bu faaliyetlerimizin düzeyini yükseltmek, faaliyetlerimiz süresince ulusal düzeyde hata uluslar arası düzeyde diploması yapmak da gelecek dönemlerde bizi bekleyen görevlerdir."

Ve, devam etmişiz: "Abhazya için ayrı bir parantez açmamız gerekiyor. Abhazya'nın bağımsızlık yolunda yaptığı çalışmalara destek vermemiz kaçınılmaz görevimizdir. Bunun yanında Abhazya ile yukarıda saydığımız kültürel ve ekonomik işbirliği faaliyetlerini yürütmemiz gerekmektedir. Evet, Abhazya bu gün de-facto bağımsızdır. Ekonomik olarak kalkınması, nüfusunu artırması, uluslararası arenada tanınması için önümüzde yapılması gereken çok iş var."

Federasyon olarak, Abhazya'ya yönelik tüm çalışmalarda bize düşen görevi en iyi şekilde yapmaya çalıştık ve bundan sonra da yapacağız. Abhazya için

yapacağımız her katkı Güney Osetya için de yapılmış olmaktadır. Asetin kardeşlerimizin mücadelesini Abhazların bağımsızlık mücadelesinden ayrı tutmak mümkün değildir. Tarih boyunca kendi topraklarında azınlık haline getirilen, Sovyet döneminin siyasi oyunlarıyla hakları elinden alınan, hatta yok edilmek istenen kardeşlerimizin haklı mücadelelerinde katkıda bulunmak, tarihi sorumluluklarımız arasındadır. Bu sorumluluklarımızın idraki içindeyiz. Görevlerimizi yılmadan, bıkmadan ve küsmekten yerine getirmek konusunda da kararlıyız."

İki yıl önce söylediklerimizi tekrar etmekteki amacım sizlere o günlerle bugünün farkını belirtmektir. İki yıl önce adı ne olursa olsun "açılım" konusu gündemde yoktu. İki yıl önce daha 8 Ağustos savaşı da olmamıştı. Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığının tanınması hayalimizin ötesinde söz konusu bile değildi. Kurum olarak iki yıl önce tanımladığımız ve üzerinde çalıştığımız dil sorunları, kültürümüzü, khabzemizi yaşatmak adına yapacağımız görevler aynen duruyor. Şimdi bunlara yeni ve büyük görevler eklenmiştir.

Bunlardan birincisi Türkiye'deki "açılım" sürecine katkıdır. Bugün Türkiye çok kritik bir eşiğe gelmiştir. Bizim de yürekten savunduğumuz bu "Demokratik Açılım" sürecini ya akıl ile toplumsal uzlaşa yolu ile aşacaktır ya da akılsızlık ve kavga sonucu etnik ve dini ayrışma noktasına gelecektir. Türkiye bir değişim sürecindedir ve Türkiye'yi zayıflatmak isteyen düşmanları ellerini ovuşturarak çalışmaktadır. Akıllı ve toplumsal banışı korumaya azimli kişi ve kurumlara her zamandan fazla ihtiyaç vardır.

Abhazya ve Güney Osetya bir savaş geçirmiş ve bağımsızlıkları artık üç ülke tarafından tanınmıştır. Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığının tanınması, yaşatılması adına yapılması gerekenlerin de boyutu büyümüştür.

Sayın katılımcılar, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek olacak "açılım" tartışmaları üzerinde Federasyonumuzun görüşlerini sizlerle paylaşmak istiyorum. İnaniyoruz ki, Türkiye ve dünyada meydana gelen son gelişmeler, özellikle KAFFED gibi belli bir halkı ve kültürü temsil eden Sivil Toplum Örgütü kurumlara da yeni ulusal görevler yüklemektedir. Bugüne kadar yoğun şekilde uğraştığımız kültürel çalışmaların yanında STK'ların siyasal ve toplumsal sorumlulukları da artmıştır. KAFFED olarak Türkiye'nin "Demokratik Açılım" sürecinde bizlere çok önemli görevler düşmektedir. Her ne kadar açılım çalışmalarını yürüten hükümet üyeleri çok farkında olmasalar da şu anda, Türkiye'de ilkeleriyle çalışma prensiplerini netleştirmiş pek az kurum bulunmak-

tadır. KAFFED'in kuruluş aşamasında yıllar önce ilke olarak belirlediği şu prensipleri hatırlatmakta yarar görüyorum. Lütfen sitemize girerek "ilkelerimiz" bölümüne bakınız. Yıllar öncesinden KAFFED olarak demişiz ki:

"KAFFED dünyanın neresinde olursa olsun toplumların tarihi kültürleri ile yaşama hakkını savunur. Soykırımı insanlık suçu kabul eder.

KAFFED, dil ve kültür çeşitliliğini insanlık açısından bir zenginlik olarak görür. Bu zenginliği yok etmeye yönelik politik asimilasyona karşıdır. Herkesin hiç bir müdahaleye veya hiç bir ayırıcılığa maruz kalmadan ve serbestçe kendi kültürlerini yaşama, kendi dinlerinde ibadet etme ve kendi dillerini kullanma hakkına sahip olduğunu savunur. Bu doğrultuda uluslararası sözleşmelerde tanımlanan hakların tanınması ve geliştirilmesi için çalışır."

Yıllar önce KAFFED'in ilke olarak benimsediği prensipler, iki yıl önce açık açık tariflediğimiz çalışmalar ancak bugün "Demokratik Açılım" olarak ülke gündemine gelebilmiştir. Tartışmaların niteliği ise ortadadır. Yürekten inanıyorum ki, Türkiye'de gerçekleşecek bir açılımın başarıya ulaşmasında en büyük katkıyı sağlayacak toplum bizim toplumumuzdur. Bu konuda en bilinçli kurum da KAFFED'dir. Toplumumuz ve kurumumuz ülkede barışın temel şartı olan hoş görüyü ve toplumsal empatiyi içselleştirebilmiş, çalışma ilkelerine ve günlük faaliyetlerine yansıtabilmiştir. Hepimiz bu gerçeğin farkında olmak ve gereğini yapmak durumundayız.

Üzülerek ifade ediyorum ki, Türkiye'nin bu hayati projesi maalesef doğru başlatılamamıştır. Halkımıza doğru anlatılamamıştır. Parlamentodaki tüm siyasi partilerin ortak akıl ile projeyi sahiplenmesi sağlanamamıştır. Adı baştan yanlış konularak, toplumun etnik bir kesimi diğerlerinden ayrılmıştır. "Kürt Açılımı" diye başlatılan çalışma, daha sonra halktan gelen tepkiler üzerine "Demokratik Açılım" veya "Toplumsal Barış Projesi" gibi adlarla anılır olmuştur. Fakat bu düzeltme kimseyi tatmin etmemiştir. Tüm Türkiye'nin, tüm vatandaşların etnik, dinsel ve cinsel farklılıklarıyla ihtiyacı olan bu açılım, sadece bir etnik kesim için yapılmış gibi yola çıkmıştır. Böylece toplumsal uzlaşma şartları başlangıçta yok edilmiştir. Toplumsal uzlaşmanın sağlanacağı parlamento çatısı altında olması gereken yapıcı diyalog yerine, üslupsuzluk, hakaret ve kavgaya egemen olmuştur. Bu konuda diyalog aramayan, üslupsuzluk yapan tüm tarafları ve kişileri, oy veren vatandaşlar olarak eleştiriyoruz. Çünkü Türkiye'mizin demokratikleşmeye ihtiyacı

olduğuna inanıyoruz. Türkiye'nin demokratikleşmesinin önünü tıkayan her türlü eylemi ve söylemi kınıyoruz.

Yapılan çalışmalardan anladığımız odur ki, hükümetimiz adına bu projeyi yürütmekle görevli olanlar da, değişik kurumlarla görüşerek içi boş olarak açılan paketi paketi doldurmaya çalışmaktadır. Bugüne kadar Sayın İçişleri Bakanı'nın görüştüğü kurumlara bakıyoruz, bir de görüşülmeyen kurumlara bakıyoruz. Bugüne kadar yürütülen çalışmalardan, hükümetin açılımı samimiyetle isteyip istemediğinden, konuyu çözmek yerine siyasi rant elde etmek gibi bir amacı olup olmadığından emin bile olmadık. Bizi tereddüte düşüren, bugüne kadar Sayın İçişleri Bakanı'nın kurumumuzla ve benzer büyük sivil toplum örgütleri ile görüşmemiş olmasıdır. Demokratik açılıma taraf olan, düşünceleri ve desteği bu kadar net olan kurumlarla görüşülmemiş olmasını anlamak mümkün değildir.

Demokratik açılıma taraf olan, terörden en çok zarar gören Kürt kardeşlerimize gelince, onlar adına siyaseti yürütenlerin de söylem ve eylemlerinde dikkatli ve samimi olmaları gerektiğine inanıyoruz. Türkiye'nin birliğini ve bütünlüğünü güçlendirmek konusunda samimi isek, "Kendimiz için ne istiyorsak, herkes için istemek durumundayız". Bunun için de söylem ve eylemlerimizle birbirimize olan güvenimizi sağlamak zorundayız. Unutmayalım ki "Şoven etnik milliyetçilik, kendinden olmayandan nefret etmektir. Gerçek yurtseverlik ise kendinden olmayana da sevmektir".

Değerli katılımcılar, gelecek dönem yapacağımız çalışmalarla ilgili olarak aldığımız bazı kararları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bunlardan birisi, önümüzdeki dönemde değişen dünya ve Türkiye koşullarını göz önünde tutarak, KAFFED'in kısa ve uzun dönemli hedeflerini en geniş katılım ile belirlemektir. Bu konuda değişik düşüncelerimiz oldu. Genel kurulu iki günde yapıp, bir gününü tartışmalara ayırmayı düşündük. Ancak genel kurul ortamında sistematik bir tartışma olanağı bulunamıyor. Biz Cumartesi gününü Başkanlar Kurulu toplantısı sonrası açık kürsü düzeni içinde, katılımcıların düşüncelerini dinlemeye ayırdık. Yapılan eleştiri ve ortaya konulan fikirlerden elbette yararlanacağız. Ancak kararımız, yeni dönemde düzenleyeceğimiz toplantı, çalıştay ve konferanslar ile "ortak akıl"ı oluşturarak, sistematik bir çalışma sonucu yenilenmiş vizyonu ve hedefleri belirlemektir. Bu toplantıların ve değerlendirmelerin toplumumuzun geleceğine

yönelik büyük yarar sağlayacağına inanıyoruz.

Değerli kongre katılımcıları, konuşmama son vermeden önce kendi şahsım ile ilgili düşüncelerimi de paylaşmak istiyorum. Biliyorsunuz geçen yıl başında ben bu genel kurulda görevden ayrılmak istediğimi açıklamıştım. Bu düşüncemi ortaya koyarken gerekçelerim şunlardı:

Birincisi, başkanlık görevini yerine getirdiğim süre içinde, temsil görevimizi elimizden geldiğince yaptık, maddi sorunları topluma yansıtmadan bir şekilde çözdük. Ancak bunun karşılığında, içinde biraz güven olsa da, toplumsal bir atalet oluştuğunu gözlemledim. Bu toplumsal atalet duyarsızlığa dönüşmeye başladı. Dolayısıyla kısa vadede toplumu yönetiyor gözükürken, uzun vadede tehdit oluşturan toplumsal ataletin kaynağı durumuna geldiğimi gördüm. Toplumumuzun yeniden dinamizm kazanması gerekiyordu. Yeni bir başkan arayış ve tartışmasının toplumda yeni bir dinamizm yaratacağını düşündüm.

İkinci olarak, kurumları yöneten insanlar fanidir ama kurumlar kalıcı olmalıdır. Toplumlar ve kurumlar ise yeni yüzler, yaratıcı fikirler çıkartabildikleri ölçüde kalıcı ve ölümsüz olabilirler. Tam 40 yıldır demeklerimizde bir şekilde yönetici konumlarında bulundum. Artık bizim de yeni yüzlere ve fikirlere ihtiyacımız var. Toplumsal dinamizmin önünü tıkayan birisi haline gelmemek için ayrılmamın doğru olacağını düşündüm.

Üçüncü neden olarak da, ne kadar prestijli, ne kadar onurlu bir makam olursa olsun, makam ve koltukların da bırakılabileceğine örnek olmak istedim.

Tüm bunları düşünerek KAFFED başkanlık göre-

vimden ayrılmak isteğimi açıklamıştım. Bu kararımı açıklarken dostlarıma, bu kararımın, kurumu yüz üstü bırakıp çekip gitmek anlamına gelmeyeceğini de belirtmiştim. Son üç haftaya kadar ümitle bekledim, ancak hiç bir aday çıkmadı.

Tam aksine sorunların yoğunlaştığı bu dönemde üzerimdeki baskılar arttı. En son Ankara demeğimizin yönetimi ve delege arkadaşlar gelip, düşüncelerini ve taleplerini ilettiler. Göreve devam etmem konusundaki dilekleri ile birlikte her türlü yardımı vereceklerini beyan ettiler. Bu kritik dönemde toplumumuzda yönetim krizi oluşturmamak adına bir dönem daha devam etmeyi sorumluluk anlayışım gereği kabul ettim. Ancak şartım şu oldu, bunun da bilinmesini istiyorum:

*"Bu dönem için gerçekten çalışacak bir yönetim oluşturalım. Gelecek dönemi teslim edeceğimiz insanlar olsun seçeceklerimiz. Biz de tüm bilgi deneyimlerimizi aktararak gelecek dönem görevi artık onlara devre-
delim. Yani bu dönem benim son dönemim olsun".*

Bu anlayışla yola çıktık ve yönetim kadrolarımızı mümkün mertebe geniş tutmaya karar verdik. Çalışacağını beyan eden arkadaşlardan bir liste oluşturduk. Bu dönemde seçeceğimiz yedekler de yönetim kurulunda aktif olarak çalışacaklardır.

Yani hedefimiz 24 kişilik geniş bir yönetim kadrosu ile çalışmaktır. Ayrıca tüm delegelerin de bir sonraki genel kurula kadar, faaliyetlerimize aktif olarak katılmaları, başarılı olabilmemiz için şarttır. Bu konuda desteklerinizi bekliyor, Genel Kurulumuzun toplumumuza ve Türkiye'ye hayırlı sonuçlar vermesini diliyorum ■

KAFFED IV. Olağan Genel Kurulu'nda AKP Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik'in yaptığı konuşma:

06.12.2009

“ Sayın Divan, Değerli Milletvekili Arkadaşlarım, Sayın Genel Başkan, Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun değerli, saygın üyeleri ve özgürlük aşığı olan hiçbir zaman tarihin hiçbir döneminde baş eğmeyen dik duruşun adeta sembolü haline gelmiş olan Kafkaslardan gelen bugün Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin onurlu vatandaşları olan değerli vatandaşlarımız;

Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun IV. Olağan Genel Kurulu'nda Ak Parti camiasını temsilen aranızda bulunmaktan Sayın Başbakanımın ve camiamızın sizlere selamlarını, saygılarını iletmekten büyük bir memnuniyet, mutluluk duyduğumu ifade ediyor; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli dostlar, bildiğiniz gibi Sayın Başbakanımız bugün Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. Onun bilgileri ve emirleri doğrultusunda bu toplantıda bulunuyorum. Daha önceki zamanlarda da özellikle yetkili arkadaşlarım bilirler bu ve benzeri ne zaman toplantı olsa, ne zaman davet edilsek bu nezih toplulukla birlikte olmaktan her zaman büyük bir haz ve zevk duyduk, koşarak geldik. Bundan sonrada koşarak gelmeye devam edeceğiz. Bunu boynumuzun borcu olarak kabul ediyoruz.

Önce şunun altını çizmem gerekiyor, salona girer girmez özellikle kürsünün altında bulunan sloganları görünce buradaki mesajları görünce pek bir mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum. Burada yazılan tüm sözlerde verilen mesajlara yürekten katıldığımı ifade etmek istiyorum. Değerli dostlar, büyük mutasavvıf büyük Türk düşünürü Mevlana diyor ki: "Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguları paylaşanlar anlaşılır" ve hemen arkamda "Biz bu vatan için ölürken Türkçe bilmiyorduk ama bugün anadilimizi bilmiyoruz" ifadesi var. Bir değer uğruna, bir vatan uğruna, ortak bir ideal uğruna savaşmak mücadele etmek için ille de aynı dili konuşmak gerekmiyor. Ama farklı dillerin farklı kültürlerin birer zenginlik olduğunu Sayın Genel Başkan konuşmasında da ifade etti. Bir zenginlik olduğunu, bunların mutlaka muhafaza edilmesi gerektiğini insanların kendi anadilleriyle konuşmalarının önünde hiçbir engel olmaması gerektiğini, bunu öğrenmeleri, bunu öğretmeleri gerektiği kendisinden sonraki nesillere aktarmalarının temel bir insani hak olduğunu tasdik ediyoruz, buna katılıyoruz ve bu görüşe kesinlikle sonuna kadar sadık olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Ayrıca geçmişle hesaplaşmak farklı şeydir geçmişle kavga etmek başka bir şeydir. Değerli

dostlar biz tarihi niçin öğrenir ve öğretiriz? Geçmişte tarihin derinliklerinde yaşanmış olan acıları bugüne taşımak onları deşmek için değil. Geçmişteki yanlışlıklara tekrar düşmemek bugün aynı hataları tekrar işlememek, geçmişteki güzellikleri ve bugün için örnek alınması gerekenleri de bugüne taşımak için öğrenir ve öğretiriz. Dolayısıyla her insanın kendi hayatında muhasebe yaptığı gibi kendi geçmişiyse hesaplaştığı gibi milletlerinde devletlerinde kendi geçmişleriyle mutlaka hesaplaşmaları gerekiyor. Bu hesaplaşmak kesinlikle katılıyorum geçmişle kavga etmek anlamına gelmez.

Değerli dostlar bizim geçmişimiz bizim hatıralarımızdır. Nasıl ki bireysel olarak hatıralarımız varsa millet olarak hatıralarımız tarihimizdir. Bugünümüz bizim gerçekliğimizdir ve yarınımız bizim hayallerimizdir. Elbette geçmişe takılıp kalmayacağız. Bir araba kullanan insan dikiz aynasına zaman zaman bakar. Dikiz aynasını kontrol eder ama önünüzde büyük bir ön cam vardır. Ona bakarak araba sürersiniz. Sürekli dikiz aynasına bakarak araba kullanamazsınız. Yani geçmişe takılıp kalmak budur. Bir hendekten atlamak isteyen insan önce geriye gider. Geçmişten geriden güç alır ve ileriye doğru bir sıçrama yapar. Geçmişimizi inkar etmek maziye düşman olmak kesinlikle doğru bir tutum ve davranış değildir. Geçmişimizle de barışık olacağız ama onunla da mutlaka hesaplaşacağız. Bir düşünür diyor ki "Hayallerini hatıralarının önüne geçiremeyen toplumlar gerçek anlamda başarı ve kalkınmayı sağlayamazlar. Gelecek bizim hayallerimizdir. Biz mutlaka hayallerimizi hatıralarımızın önüne geçireceğiz ama hatıralarımızı bireysel hatıralarımız bizim için ne kadar değerliyse milli hatıralarımız yani tarihimiz tarihlerimiz de bizim için o derece değerlidir. Bunları kesinlikle göz ardı etmeyeceğiz, etmeye de hakkımızın olmadığını düşünüyorum.

Kafkas milletlerinin tarih boyunca çıktıkları çileleri hepimiz biliyoruz. 19. asrın ikinci yarısı malumunuz Kafkas milletleri ve toplumları için adeta bir kırlangıç fırtınası olmuştur. Dünyanın dört bir tarafına dağılmışlardır. Dönemin Osmanlı Devleti insanımıza, insanlarımıza bugün torunları aramızda bulunan insanlarımıza kucak açmıştır. Yapılması gereken buydu. İnsani olan buydu. İslami olan buydu ne dersiniz deyin. Ve onlarda bu ülkenin bugün saygın vatandaşları olarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin saygın vatandaşları olarak bu ülkede katma değer üretiyorlar, bu ülkenin değerlerine değer katıyorlar, kültürüne zenginlik katıyorlar ve hayatlarını sürdürüyorlar. Türkiye'de

tabi rivayetler muhtelif ama sayısı bir milyon civarında olan Kafkas kökenli vatandaşlarımızın kendi kültürlerini muhafaza etmeleri, örf, adet ve geleneklerini muhafaza etmeleri anadillerini unutmamaları, öğrenmeleri ve kendilerinden sonraki nesillere aktarmaları onların en tabi hakkıdır. Bunun önünde en ufak bir engel olmamalıdır. Böyle bir engel varsa sizlerle birlikte hep birlikte bu engelleri ortadan kaldırmaya hazır olduğumuzu da huzurlarınızda ifade etmek istiyorum.

Değerli dostlar, burada Sayın Genel Başkan Cihan Candemir Bey'in özellikle bu demokratik açılım sürecinde hükümetimize yönelik olarak bazı sitemleri oldu. Tabi biz bu sitemleri baş üstüne kabul ediyoruz. Biz elbette sizin temsilcileriniz, hükümetimiz sizin hükümetinizdir, siz elbette sitemlerinizi hükümetinize yapacaksınız. Hatta şöyle değerlendiriyoruz: "Sitem sevgiden doğar." Bu nezih topluluk herhalde sitemlerini gidip Sayın Putin'e veya Sayın Obama'ya, Sayın Merker'e, Sayın Sarkozi'ye yapacak değil. Siteminiz de varsa eleştiriniz de varsa burada rahatsızlık duyduğunuz herhangi bir konu da varsa bunlarla yüzleşmekten, bunlarla muhatap olmaktan biz hiçbir zaman için bir sıkıntı duymayız. Çünkü biz bu işe başlarken dedik ki ortak aklı çalıştırmak zorundayız. Bu konuda söyleyecek sözü olan herkesle birlikte çalışmaktan, bu güzellikleri bu güzel hareketi onlarla paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyacağımızı ifade ettik. Bugünde aynı doğrultudayız. Sayın Genel Başkanın söylediği bazı hususlara elbette cevap vereceğim. Burada bir eksiklik varsa değerli İçişleri Bakanımıza gerekirse Başbakanımıza bu konuları sizler adına, bu nezih topluluk adına da paylaşacağımı ifade etmek istiyorum.

Değerli dostlar bu aslında demokratik açılım süreci başlarken sayın başbakanımıza özellikle bugün gündemde olan bazı konularla ilgili atılması gereken bazı adımlarla ilgili bir soru soruldu. Efendim işte bu Kürt sorunuyla ilgili şunlar şunlar yapılıyor diye gazeteciler sorunca havaalanında Sayın Başbakan: "Kürt sorunu değil açılımı dersiniz daha doğru olur" dedi. Basın bunu benimsemedi. Kürt açılımı oldu. Şimdi niye farklı farklı isimlendirmeler var? Efendim birlik ve kardeşlik projesi deniyor, demokratik açılım süreci deniyor, Kürt açılımı deniyor şeklinde bazı eleştiriler var. Bu iş başlarken kesinlikle tepeden tırnağa şunu ifade etmek istiyorum bu tek başına bir Kürt açılımı olarak başlamamıştır. Demokratik açılım süreci aslında iktidara geldiğimiz günden beri çeşitli safhalarıyla gündemdedir. AB uyum yasaları çerçevesinden TBMM'den geçirdiğimiz bildiğiniz gibi

beş altı adet paket var. Bunları teker teker sıralamama gerek yok.

Ama işin bu safhasında özellikle doğu ve güney doğu ile ilgili bazı konular özellikle gündeme geldiği için medya öyle bir isim koydu ve bu böyle devam etti. Milli birlik ve beraberlik bu demokratik açılım sürecinin amacıdır. Ulaşması gereken hedeftir ama bu projenin adı demokratik açılım sürecidir. Biraz önce Sn. Başkan bir paketten söz etti. Biz bu paket lafını özellikle kullanmıyoruz. Bunu doğrudan bulmuyoruz ve yine Sayın Candemir: "Hükümet çeşitli kesimlerle görüştüğünden sonra bu paketin içeriğini dolduruyor" dedi. Öyle değil. Biz bu işe başlarken dedik ki hiçbir peşin hükümle yola çıkmıyoruz. Ortada değerli dostlar bir hastalık var. Özellikle eğer doğu ve güney doğu meselesini kastediyorsanız bir rahatsızlık var. Ve yirmi beş yıldır, bir çeyrek asırdır, bu ülkede kan akıyor. Ciddi manada bir terör problemi var. Bu tespit edilmiştir ve bunun gerçek sebepleri teşhis edilmiştir. Bunu bütün siyasi partiler yapmıştır. CHP'nin bu konuda daha önce söyledikleri var, yaptıkları var, hazırlıkları raporlar var. AKP'nin var. Birçok siyasi partinin, birçok sivil toplum örgütünün bu konuda yazdıkları çizdikleri ortaya koydukları raporlar var. Ve bir tespit var, teşhis var, tedavi nerede? Bugüne kadar tedavi adı altında mesele tamamen güvenlik güçlerine havale edilmiş ama güvenlik güçlerinin başındaki insanlarda yılar yılı şunu söylemiştir: "Dünyanın hiçbir yerine tek başına güvenlik güçlerinin terör meselesinin üstesinden gelmesi mümkün değildir. Sadece silahla bu meselelerin bitirilmesi mümkün değildir." Dünyanın tecrübesi bunu göstermektedir.

O zaman bunun sosyal boyutları var, ekonomik boyutları var, psikolojik boyutları var, sosyolojik boyutları var, siyasi boyutları var. Birçok cepheden terörle mücadele edildiği gibi aynı zaman da terörizm ile de mücadele edilmesi gerekiyor. Eğer terörün ürettiği, beslediği şartlar ve ortamlar ortadan kaldırılmazsa terör orada her zaman yeşermeye, büyümeye, üremeye devam eder. Dolayısıyla bu boyutlar yani güvenlik boyutunun dışındaki boyutlar, askeri ve polisi tedbirleri dışındaki boyutların siyasi irade tarafından üstlenilmesi, projelendirilmesi kaçınılmazdır. Bu böyle gelmiş böyle gitsin diyen bir insan bu ülkenin gençlik yaşlarda toprağa düşen o insanların ölümlüne, şehit olmasına seyirci kalıyor demektir. Bunu kabullenmek mümkün değildir.

Yıllardan beri, bakın ben 1971'de ilkökul beşinci sınıftaydım ve o günlerde 12 Mart muhtırası akabide Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının gündemde

olduğu zamanlardı. Burada yaşı itibariyle büyükelrimiz var. Onlar benden çok daha öncesini hatırlarlar. Bu ülkede bu kürsülere çıkan etkili, yetkili insanların hepsi söze başlarken şöyle başlar: "Milli birlik ve beraberliğe her zamankinden çok muhtaç olduğumuz şu günlerde." Ben yaşımla itibariyle kırk yıldır bunu duyuyorum. Peki, kardeşim milli birlik ve beraberliği nasıl sağlayacağız? Nasıl temin edeceğiz? Ben şimdi Cihan Bey'e diyorum ki gel Cihan Bey seninle milli birlik ve beraberlik içinde olalım. O da ben de tam size bu teklifi yapacaktım diyor. Yalnız ben Cihan Bey'e diyorum ki benim bir şartım var: sen Hüseyinleş. Cihan Bey de diyor ki tam ben de size bunu söyleyecektim: sen Cihanlaş. Değerli dostlar, benim Cihan Bey'e dönüşmem, Cihan Bey'in bana dönüşmesi söz konusu olmaz. Allah, fitrat yaratırken bizi farklı yaratmış. İnsanların yeryüzüne geldiği günden bu yana hiçbir insanın parmak izi aynı değildir. Hiçbir insanın saçındaki DNA aynı değildir. Şu salondaki nezih topluluğun hiçbirisi birbirine benzemiyor. Ama bizim birbirimize benzemememiz, bizim farklılıklarımız bizim birbirimiz gırtlığına sarılmamızı gerektiriyor.

Biz yaratılırken farklı yaratılmışız. Bireysel farklılık olduğu gibi aile boyut da farklılık vardır. Aşiret, kabile, boy konusunda farklılık vardır. Ulus düzeyinde farklılıklar vardır. Din düzeyinde farklılıklar vardır. Bu farklılıklar çeşitlidir. Bu ayrılıkları bir gayrılık haline gelmemesi lazım. Bunlar kavga sebebi asla olmaması lazım. Sen bana dönüş, ben sana dönüşeyim gibi bir mecburiyet yoktur. Demokratik toplum gökkuşağı güzelliğinde toplumdur. Gökkuşağındaki bütün renkler harmonik olarak bir arada bulunur. Ama mavinin sarıya, sarının kırmızıya, kırmızının yeşile, yeşilin maviye dönüşme mecburiyeti yoktur. O renkler kendileri olarak kendi renklerini muhafaza ederek o güzellikte bir pay sahibidir. Ve orada bulunuyorlar.

Demokratik toplumu bir orkestraya benzetebilirsiniz. Bu orkestrada devlet orkestra şefidir. Her enstürmanın kendine has özelliği ve güzelliği vardır. Ve çıkardığı ses de farklıdır. Siz hiçbir zaman kemana sen niye si gibi ses çıkartıyorsun diyemezsiniz. Orkestra şefi maharetli ise kabiliyetli ise becerikli ise o orkestradan çıkan farklı sesleri bir armoniye dönüştürür. Orkestra şefi becerikli değilse orada kaarfonu çıkar. Dolayısıyla biz toplumumuzdaki farklılıkları hepsinin farklılığını devletin özellikle şefliğiyle, devletin organizasyonu, devletin hukuk hakimiyetiyle bir armoniye dönüştürmek zorundayız.

Peki, bu ülkede bu yapılmamış mıdır derserseniz, bu ülkede ırkçılık olmadı mı? Bu ülkede asimilasyon olmadı mı? Tanımamazlık, inkar olmadı mı? İtiraf edelim ki diz boyu oldu. Bakın ben şimdi size bir metin okuyacağım. Diyeceksiniz ki Sayın Bakan bu metin geçmişte kaldı, bunun sahibi de geçmişte kaldı ama bu metinde adı geçen şahıs şu anda Türkiye'de birçok kesim tarafından hala üstat kabul edilen bir adamdır. Şimdi kimdir dediğimde çoğunuz yakından tanıyacaksınız. Nihal Atsız'ın oğlu Yağmur Atsız'a vasiyetnamesi. Şimdi insanlar genellikle babasının vasiyetini yerine getirdiğinde babasına hayırlı evlat olmuş derler. Ama Yağmur Atsız gerçekten hayırlı bir evlatmış ki babasını dinlememiş. Dinlememekle hayırlılık ortaya koymuş çünkü son derece demokrat bir kişiliktir Yağmur Atsız. Bugünde hala biliyorsunuz, bir gazetede köşe yazıları yazmaktadır. Çocukluğumuzdan beri bize pompalanan bir şey var çocukluğumuzdan itibaren söylenen şudur:

Türkiye'nin üç tarafı denizler dört tarafı düşmanlarla çevrilidir. Bu yetmedi kendi içimizde de istemediğimiz kadar düşman var. 12 Eylül askeri darbesinden sonra bir kitap hazırlanıyor, anarşinin terörün sebepleri çareleri vs. bu uzun adydı. Bilinen adı muzur cereyanları; zararlı akımlardır. Orada tasnife bakın sol bütün fraksiyonlarıyla muzur, ülkücü milliyetçiler onlarda muzur, efendim bütün dini gruplar cemaatler, cemiyetler, tarikatlar, vakıflar vs. hepsi muzur şimdi alt alta koyup bakıyorsunuz bizim nüfusun %95'i çıkıyor. Böyle bir anlayış olmaz. Kendi vatandaşının %95'ini kendisine iç düşman ilan etmiş bir devlet anlayışı olmaz. Şimdi bakın bu hasta ruhun psikolojisi dediğimiz şeydir aslında.

Ben şimdi size bunu okuyayım ne diyor Nihal Adsız, 1941'de oğluna yazdığı vasiyetnamede. "Yağmur oğlum, bugün tam 1,5 yaşındasın. Vasiyetnameyi bitirdim kapatıyorum. Sana bir resmimi yadigar olarak bırakıyorum. Öğütlerimi tut. İyi bir Türk ol. Komünizm bize düşman bir meslektir bunu iyi belle. Yahudiler bütün milletlerin gizli düşmanıdır. Ruslar, Çinliler, Acemler, Yunanlılar tali düşmanlarımızdır. Bulgarlar, Almanlar, İtalyanlar, İngilizler, Fransızlar, Araplar, Sırp, Hırvatlar, İspanyollar, Portekizliler, Romenler yeni düşmanlarımızdır. Japonlar, Afganlılar ve Amerikalılar yarın ki düşmanlarımızdır. Ermeniler, Kürtler, Çerkesler, Abazalar, Boşnaklar, Arnavutlar, Pomaklar, Lazlar, Lezgiler, Gürcüler, Çeçenler içerdeki düşmanlarımızdır. Bu kadar çok düşmanla çarpışmak için iyi hazırlanmalı. Tanrı yardımcın olsun. Baban Nihal Atsız." Diyeceksiniz ki bu

görüşleri kaç kişi benimsiyor?

Sevgili dostlar rüzgar eken fırtına biçer. Kabak ekip, kimse vişne toplayamamıştır. Kabak ekerseniz sopa biçersiniz. Bu kötü tohumlar bu memlekette maalesef. Irkçılık tohumları atılmıştır. Herkesin kendini bundan kurtarması gerekiyor. Elbette bizim birey olarak farklı farklı kimliklerimiz var. Sosyal bilimlerde kullanılan bir soğan benzetmesi var. Hani soğanın ortasında soğanın cücüğü dediğimiz bir şey var o bireyin kendisidir. Onun üstünde bir tabaka var sizin çekirdek ailenizdir. Onun üstünde bir tabaka var sizin kabileniz boyunuzdur. Onun üstünde bir tabaka var birisi Asetin'dir, birisi Çerkesdir, birisi Abazadır, birisi Çeçendir, birisi Kürttür, birisi Türktür, birisi Lazdır, birisi Lezgidir vs. Onun üstünde bir tabaka var: bir millete mensupsunuz. Bakın milletle değerli dostlar ırk Türkiye'de her zaman birbirine karıştırılmıştır. Türkiye'de bir millet vardır fakat çok sayıda ırk vardır. Millet ortak bir tarihi geçmiş olan, ortak bir vatanı olan, geleceğe yönelik ortak tasavvurları olan, ortak planları olan ve ortak menfaatleri olan insanların gönüllü birlikteliğinin adıdır. En özet şekliyle tanımlıyorum millet budur.

İrk tamamen farklı farklıdır. Biz her vesile ile Sayın Başbakanımız da biz de hep söylüyoruz. Biz tek millet, tek devlet tek vatan diyoruz, tek bayrak diyoruz. Bu tek millet dendiği zaman birileri bundan rahatsızlık duyabilir. Bundan kimsenin rahatsızlık duymaması gerekiyor, gocunmaması gerekiyor, çünkü milletle ırk aynı şeyler değildir. Bir milletin içinde elli tane de ırk olabilir beş tane de ırk olabilir. Dolayısıyla tek bir millete mensubuz o başka bir tabakayı oluşturuyor. Bir mezhebe mensupsunuz o bir üst tabakayı oluşturuyor. Bir inanç grubuna mensupsunuz o bir başka tabakayı oluşturuyor ve en üstünde de soğanın en üst tabakası var: oda insanlık aleminin birer ferdiyiz. Hepimiz insanlığın ortak paydasında birleşiyoruz. Ama bunun hepsi soğanın bütünü oluşturuyor. Örf eşittir kimlik değildir değerli dostlar. Örf eşittir kimlik dersiniz vahim bir hata yapmış oluruz. Biraz önce söylediğim bütün özelliklerimiz bir araya gelir bizim gerçek anlamda kimliğimizi ve kişiliğimizi oluşturur.

Farklı farklı özelliklerimizin olması bizim için aslında bir çelişki değildir. Bu saydıklarımızın hiçbirisi bir diğerinin alternatifi değildir. Bunların hepsi birleşir, bizim kişiliğimizi ve kimliğimizi oluşturur. Millet olarak da böyledir.

Bakın Türkiye Türk Dünyası'nın saygın bir ferdidir. Türkiye İslam Konferansı Örgütü'nün saygın bir üyesidir, nüfusunun %99'u Müslüman olan bir

ülkedir. AB'ye tam üyelik için müzakere yapan bir ülkedir. Karadeniz Ekonomik İşbirliği'nin bir üyesidir. Türkiye bir NATO üyesidir, BM üyesidir, IMF'nin ortağıdır, Dünya Ticaret Örgütü'nün ortağıdır. OECD üyesidir vs. yüzlerce kuruluş sayabilirsiniz. Şimdi bunlardan birisi diğerinin alternatifi midir? Birisinin olması diğerinin olmamasını mı gerektirir? Son zamanlarda hükümetimizin etkin ve aktif dış politikasını bütün halkımız izliyor. Buradan hemen birileri yola çıktı. 'Efendim yüzümüz batıdan doğuya döndü. Bizim dış politika eksenimiz doğuya kayıyor.' Hayır. Gürcistan ile Rusya arasında bir çatışma olduğu zaman veya Kuzey Kafkasya'da, Güney Kafkasya'da bir problem olduğu zaman Türkiye tarihi misyonu ve tarihinin kendine yüklediği sorumluluk gereği orası ile ilgilenmezse Türkiye gerçek manada büyük bir ülke olmaz. Etrafı ile ilgili olan, komşularıyla barışık olan kendi halkıyla barışık olan bir Türkiye özlemi hepimizin özlemidir değerli dostlar.

Bu demokratik açılım sürecinde özellikle Cihan Bey'in sitemini de ifade etmek istiyorum: İçişleri Bakanımız Kafkas Dernekleri Federasyonu ile görüşmemişse ben şahsen bunu bir eksiklik olarak değerlendiriyorum. Bu eksiklik her zaman telafi edilebilir bir eksikliktir. Biz yola çıkarken bir paketle toplumun önüne çıkmadık. Diğer partiler bizi bununla eleştirdiler; "E hani bir şey yok" dediler. Biz, "Bakın 2007'de biz bir anayasa taslağı hazırladık, gelin bu metin üzerinde tartışalım" dedik. Bu sefer muhalefet partileri dediler ki "Siz bize bir anayasa taslağı dayatıyorsunuz, biz yokuz bunda" dediler. Peki demokratik açılım sürecine bakın tespit ortadadır, teşhis ortadadır. Bunun tedavisiyle ilgili hani doktorlar bir araya gelir konsültasyon yaparlar ya, 'buyrun gelin sosyal bir konsültasyon yapalım. Ülkemiz adına doğru olan tedavi neyse hep birlikte yapalım' dedik. Bu konuda söyleyecek sözü olanlar hep birlikte söylesinler. Biz size bir paket falan dayatmıyoruz.

Bu ülkede hiçbir vatandaşımız kendini gayrimemnun hissetmesin. Abazalar da hissetmesin, Asetinler de hissetmesin, Çeçenler de hissetmesin, Kürt de, Laz da, hiç kimse hissetmesin. Sevgili dostlar, eğer bu salonun içinde yeteri kadar oksijen olursa hepimiz rahat nefes alırız. Eğer burada oksijen eksikliği varsa birilerinin ağzına oksijen tüpü bağlayarak ona suni nefes yaptırırsınız, diğerleri nefes almakta güçlük çekmeye devam eder. Biz Türkiye'nin demokratik atmosferini zenginleştirmek istiyoruz. Daha çok demokratik oksijen vermek istiyoruz Türkiye'ye. Ama birliğimiz bütünlüğümüz bizim ortak paydamızdır.

Türkiye Cumhuriyeti tartışma konumuz değildir, vatanımız tartışma konusu değildir, bayrağımız tartışma konusu değildir, istiklal marşımız tartışma konusu asla değildir ve yapmayacağız, buna müsaade etmeyeceğiz. Şimdi bazıları şöyle zannediyor demokratik açılım sürecini, bunu bir iftira ve bir yalan olarak değerlendiriyorum. PKK'yı memnun etmek için DTP'yi memnun etmek için PKK'nın sempatisanlarını memnun etmek için başlatılan bir süreçmiş gibi anlatılıyor. Bunu kesin bir dille reddediyorum. Biz PKK'yı da DTP'yi de memnun etmek için değil, bütün halkımızı memnun etmek için çalışıyoruz. Bunun muhatabı kimdir sorusu sorulduğu zaman Sayın Başbakanımız ve bütün sözcülerimiz ifade ettiler. Bunun muhatabı milletimizdir, 72 milyon milletimizdir.

Değerli dostlarım, bu milletimiz cümlesinin içinde herkes vardır ve bu ülkedeki her bir fert Türkiye Cumhuriyeti'ne aidiyet ve bağlılık şuuruyla bağlı olmalıdır. Takdir edersiniz ki idare edilmesi en güç olan ülke gayrimemnunları fazla olan ülkedir. Bizi millet yapan 100 tane özelliğimiz varsa bunun 90'ı ortaktır. Bunlar bizim ortak paydalarımızdır ve bunların ön plana çıkarılması ve görünür hale getirilmesi gerekiyor. Ama farklı olan 10 özelliğimiz varsa anadilimiz gibi, başka örf adet gelenekler gibi, bu farklı özelliklerimizi kimsenin inkar imha yoluna gitmemesi gerekir. Asimilasyon yoluna hiç gitmemesi gerekiyor. Dolayısı ile burada demokratik açılım sürecinde insanların kendi ana dilleriyle yazıp çizmeleri, bunu öğrenmeleri, yayın yapmaları bu konuda ciddi manada getirilen serbestlikler bu ülke için tehdit değildir, bu ülkenin birlik bütünlüğüne karşı bir tehdit değildir.

Bölünmenin panzehiri demokratikleşmedir. Zannedildiği gibi demokratikleşme bizi bölünmeye götürmez. Yeryüzünde paylaşılmadan tadı çıkarılacak nadir şeylerden biri özgürlüktür. Herkes için özgürlük sadece bana özgürlük değil. Bir de sevgili dostlar şu alışkanlığı edinmemiz gerekir demokratik erdem nedir biliyor musunuz? Demokratik erdem tıpa tıp sizin gibi düşünen sizin gibi inanan, hayatını sizin gibi tanzim eden insanların haksızlığa uğradığı zaman onları savunmak değildir. Demokratik erdem sizin gibi inanmayan, sizin gibi düşünmeyen hayat felsefesi, felsefi kanaati, dini düşüncesi farklı olan hayatını farklı biçimde tanzim eden insanlar haksızlığa uğradığı zaman onları savunmak ve onları insan olarak savunmak esas insani erdemdir, esas demokratik erdemdir.

Benim Yahudi, Ermeni, Rum bir komşum olsa ona da hukuk dışı bir dayatmada bulunulsa ona haksızlık yapılırsa benim onu savunmam için, benim

ondan yana tavır takınmam için benim Ermeni, Yahudi ya da Rum olmam gerekmiyor. Bu konuda bir empati yapmamız gerekiyor. Empati yaparsanız sempati toplarsınız, aksi takdirde antipatik olursunuz. Ve bu empati eksikliğini ben Türkiye'de görüyorum. Bu açıdan bu demokratik açılım sürecinde ben özellikle söyleyecek sözü olan insanların mutlaka bu sözleri söylemelerini, kendileri belki ihmal edilmiş olabilir Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun şu anda dile getirdiği gibi. Bu konuda özellikle Çerkes toplumunun hangi etnisiteye bağlı olursa olsun bir problemi varsa karşılaştığı bir sıkıntı varsa önlerine konan bir takoz varsa bir engelle karşılaşıyorlarsa bu engelleri onların önlerinden kaldırmak, onların kendi dillerini kültürlerini ana dillerini yaşatmalarını temin etmek de demokratik hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nin boynunun borcudur. Bu konuda hükümet hiçbir kompleks içerisinde değildir. Bunun özellikle altını çizerek ifade etmek istiyorum. Çünkü hakikaten buradaki şey çok önemlidir.

Arkamdaki pankartta ne yazıyor, "Biz bu vatan için ölümler hiç Türkçe bilmiyorduk". Bakın Şeyh Şamil 1870 yılının sonlarında Türkiye'ye geliyor. Ben İngiliz devlet arşivinde çalışırken bununla ilgili birçok ilginç belgelerle karşılaştım. İngiliz Dışişleri Bakanı İstanbul'daki İngiliz Büyükelçisi Henry'e mektup yazıyor, diyor ki, "Şeyh Şamil hacca gitmek üzere İstanbul'a gelecek ne yap yap Şeyh Şamil'i al sen ağırla, sen uğurla ve ev sahipliğini sen yap" diyor. Şeyh Şamil İstanbul'a geliyor İngiliz Büyükelçisi ne kadar gayret gösteriyorsa da, kesinlikle Şeyh Şamil diyor ki, "Ben Osmanlı sadrazamının misafiriyim, kusura bakma", ve nitekim o Kafkas kartalı aynı yıl malumunuz hacca gitti ve 1871 de Medine'de vefat etti. Allah Rahmet etsin. Şimdi bakın bu tavır önemli bir tavidir.

Dağıstan Hanı Mehmet Han İngiliz Kraliçesi Victoria'ya mektup yazıyor, o kadar iç acıtan, iç ağlatan bir mektup ki okuduğunuz zaman içinizi acıtan bir mektup ki, diyor ki, "Majeste bizim hanımlarımızın boynuna haç takın" diyorlar. "İsimlerimiz değiştiriliyor. Çarlık Rusyası bize şöyle eziyet ediyor, şöyle zulüm ediyor, eskiden bu tip şeyler olduğu zaman biz Osmanlı Sultanına müracaat ederdik ve bir notayla bu mesele halledilirdi. Fakat bugün maalesef feryadımıza karşı seda gelmiyor". Bu sözü söylediği zaman Osmanlı Devleti çatır çatır gidiyordu. Efendim doğu Türkistan'da bağımsızlık mücadelesi veren Yakup Han'ın elçisi İstanbul'a geliyor. Babıali'den istekleri var. İngiliz elçisi raporunda diyor ki: "Lordum, Yakup Han'ın elçisi İstanbul'a geldi. Para istiyordu, mühimmat

istiyordu, kendilerini eğitecek asker istiyordu, fakat şatafatlı bir ağırlama ve uğurlama töreninin dışında kendisine bir şey yapılamadı" diyor. Bunu niçin anlatıyorum? Türkiye güçlü olursa Kafkaslar rahat eder, Orta Doğu rahat eder.

Biz yeni Osmanlıcılık peşinde falan değiliz arkadaşlar. Ama biz Suriye de değiliz, biz Irak da değiliz, biz Libya da değiliz. Tarihimizin bize yüklediği, tarihi mirasın bize yüklediği sorumluluklar var. O sorumluluk bilinciyle hareket eden bir Türkiye var. O sorumluluğun bilinciyle yürütülen bir dış politika var. Birleşmiş Milletler Dışişleri Konseyi'nin üyesi Türkiye, 190 ülkenin %50'sinin oyunu alarak seçilmiştir. İslam konferansı örgütü başkanlığı seçimi, Medeniyetler İttifakı projesinin eş başkanı Türkiye Cumhuriyeti'nin başbakanıdır. Biz, dünya barışına, dünyadaki özellikle yöneten ve yönlendiren iradeye son derece katkı sağlarken evimizin içini düzeltememezlik edemeyiz. Evimizin içinde kargaşa varken dışarıdaki etkinliğimiz azalır, bu bize fren görevi görür. Dolayısıyla Türkiye kaynaklarını, Türkiye enerjisini, Türkiye insanını yitirmek istemiyorsa sevgili dostlarım, biz aklımızı duygularımızın önüne çıkarmak zorundayız. Bakın Enver Paşa, ittihatçılar... İttihatçıların önemli bir kısmı vatan haini falan değildi. Enver Paşa için vatan haini diyorlar, ben asla buna inanmıyorum. Enver Paşa aksine bir vatanperverdi. Ama Enver Paşa kendi duygularını aklının önüne geçirdiği için koca bir Osmanlı Devleti çatır çatır göçmüştür. Duygularımızla hareket edersek, saplantılarımız ve peşin hükümlerimizle hareket edersek, yarınlar bizim için çok daha karanlık olabilir. Ama biz hayallerimizi hatıralarımızın önüne geçirmek zorundayız.

Türkiye, bölgesinde parlayan bir yıldızdır. Türkiye, dünyada saygınlığı olan bir ülkedir. Türkiye, büyük potansiyele sahip olan bir ülkedir. Türkiye, bünyesinde bulundurduğu bütün etnik unsurların kardeşliğini temin ederek, birlik bütünlüğünü farklılıkları muhafaza ederek yoluna devam edecektir.

Bakın, Osmanlı'nın son zamanlarında kullanılan bir slogan var, "Kessen içinde vahdet" yani, çokluk içinde birlik. Farklılıkları muhafaza ederek, farklılıkların farkını kabul ederek yoluna devam edecek. Söze başlarken genelde şöyle başlarlar: "Biz et ve tırnak gibiyiz, et ve kemik gibiyiz". Bu doğru, ben buna yürekten katılıyorum. Ama değerli dostlar, eti et olarak tanımlayalım ve tanıyalım, tırnağı da tırnak olarak tanıyalım ve tanımlayalım. Et ve tırnağın ayrılmazlığı o zaman daha büyük anlam ifade eder. Ama hep tipleştirme, aynılaştırma operasyonları ve düşüncesi kesinlikle başarısız olmuştur, bundan sonraki teşebbüsler de başarısız

olacaktır.

Bu topluluğun bugüne kadar millet memleket aleyhindeki bir faaliyeti hiç görülmemiştir. Her toplumun içinde bireysel yanlış insanlar olabilir.

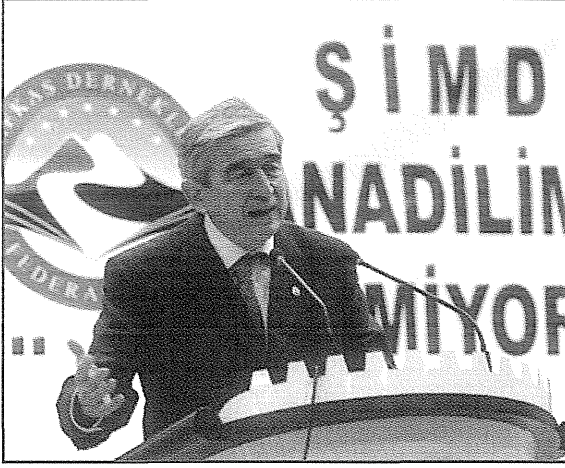
Son olarak şunu arz etmek istiyorum: Bakın bu demokratik açılım sürecini teröre taviz olarak değerlendirenler sesleniyorum. Biz gayrimüslim olan vatandaşlarımızla ilgili de demokratik açılımlar yapıyoruz. Alevi arkadaşlarımızın bu ülkede sıkıntıları var. Alevi vatandaşlarımızla ilgili bu ülkede demokratik açılımlar yapıyoruz. Alevi vatandaşlarımız adına eline silah alıp dağa çıkan birileri mi var? Böyle bir şey söz konusu değildir. Eğer PKK terör örgütü, eğer onun sempatizanları, eğer DTP "Biz bastırıyoruz, taviz koparıyoruz" diyorlarsa, hayatlarının en büyük yanlışını yapıyordur. Eğer PKK "Biz kan döküyoruz, can alıyoruz, can veriyoruz, bunun karşılığını alıyoruz" derse yine hayatının ve varlığının en büyük hatasını yapar. 90'lı yıllar Türkiye'de PKK'nın en fazla can aldığı yıllardır. En fazla kan döktüğü yıllardır.

Ama siyasi iradenin diğer boyutları, güvenlik boyutunun dışındaki boyutları, konuyu gündemine alarak çözüm üretmek gibi bir irade sergileyemedi. Çünkü o gün böyle bir siyasi irade yoktu. Türkiye yamalı bohça gibi koalisyonlarla idare ediliyordu. Bu iradenin hükmü vardır, eksiklikler, aksaklıklar, hatalar olabilir. Bizim hiçbir konuda en ufak iğnenin ucu kadar bile hatamız yok gibi bir iddia içinde değiliz. Bizim yanlışlarımızı bize gösterenler, sırtımızdaki akrebi göstermiş olur. Yapıcı tenkit budur.

Ben Cihan Candemir'in buradaki eleştirilerini özellikle yapıcı eleştiriler olarak değerlendiriyorum. TBMM'de bu meseleyi diğer siyasi partilerle birlikte çözmek elbette daha anlamlıdır. Ancak sevgili dostlar sıkılmış yumrukla siz el sıkışamazsınız. Bu süreçte neler yapıldığını kimlere ne davetlerde bulunulduğunu vicdan sahibi olanlar izlemiştir ve görmüştür. Ben burada değerli basın mensubu arkadaşlarım da burada iken bir siyasi polemik falan yapmak istemiyorum. Burası bir siyasi hesaplaşma yeri değildir.

Kafkas Dernekleri Federasyonu 4. Olağan Genel Kurulu'nda sizin merak ettiğiniz bazı konularda ben de görüşlerimi sizlerle paylaşmak istedim. Tekrar bugün burada olmaktan, bugün bu güzel nezih atmosferi sizlerle paylaşmaktan, bu güzide topluluğa hitap etmekten gerçekten büyük bir haz duyduğumu ifade etmek istiyorum. Tekrar parti ve sevgili Başbakanım adına en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Sağ olun, var olun. 99

CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen'in KAFFED Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma:

6 Aralık 2009

“Kafkas Demekleri Federasyonu’nun çok değerli başkanı, değerli dernek başkanları, değerli milletvekili arkadaşlarım, yurt dışından gelen değerli konuklar, çok değerli Çerkes kardeşlerim; hepinizi içten saygılarla, sevgilerle selamlıyorum.

Sayın Genel Başkanımız Deniz Baykal nazik davetinize maalesef bu yıl icabet edemiyor. Onun Kafkas toplumuyla ilgili sıcak duygu ve düşüncelerini biliyorsunuz. Onları sizlerle daha önceki toplantılarınızda paylaşmıştı. Çok arzu etmesine rağmen başka bir programı nedeniyle bugünkü toplantınıza maalesef katılamıyor ama Kafkas toplumuna en içten sevgilerini, selamlarını sizlere ulaştırmamı benden istedi. Bu görevi zevkle yerine getiriyorum.

Bu yılki toplantınıza Kafkas toplantılarında sık sık görmeğe alışmadığımız iktidar partisi temsilcisinin katıldığını da görmek bize ayrı bir mutluluk veriyor. İktidarıyla, muhalefetiyle Kafkas toplumunun sorunlarına sahip çıkmak hepimizin öncelikli görevleri arasında olmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, uzunca zamandan beri sizlerin çeşitli toplantılarına katılarak Çerkeslerin, Abazaların güzel geleneklerini, zengin kültürlerini, müziğini, danslarını, güzel yemeklerini ve en önemlisi ülkemize yaptıkları katkıları daha yakından tanımak bana büyük mutluluk verdi.

Değerli kardeşlerim,

Geçen ay İzmit'teki demeğinizin bir toplantısına katılmak için Kocaeline gitmiştim. Oradan arkadaşlarımız beni Kefken'e götürdüler. Babalı sahillerini

ziyaret ettik. 1877 yılının 21 Mayıs günü atalarınızın çıktığı o sahili görmek, çok zor koşullarda sığındıkları mağaraları incelemek, Atalarınızdan 1061 kişinin gömülü bulunduğu mezarlıkları ziyaret etmek beni çok duygulandırdı.

Geçmişte, o zamanın dünya koşulları içinde Çerkeslerin ne kadar büyük ıstırap çektiklerini hissetmek için o sahilleri dolaşmak gerekiyor. 1864 yılından itibaren Ata topraklarını yabancı istilasından korumak için kahramanca savaş veren 1,5 milyon insan hiçbir kusurları olmadığı halde doğdukları toprakları terk etmek zorunda bırakılmıştı. Bunların yaklaşık üçte biri Karadeniz'in hırçın sularında kayboldu veya güç koşullarda sahile çıktıktan sonra hayatını kaybetti. Sahillerimize çıkıp da hayatta kalabilenleri de büyük güçlükler, zorluklar bekliyordu. Ama onlar bütün güçlükleri aşarak önce bu sahillerde tutundular, varlıklarını sürdürdüler, daha sonra da Anadolu'nun çeşitli bölgelerine yerleşerek oraları yeni vatanları yaptılar, oralarda kökleştiler, yerleştiler ve Türk milletinin saygın bir parçası oldular.

Yerleştikleri yeni ülkelerinde sıkıntılar çekmediler mi, zorluklarla karşılaşmadılar mı? Maalesef büyük sıkıntılar yaşadılar, büyük zorluklar çektiler, hak etmedikleri muamelelere maruz kaldıkları zamanlar oldu ama onlar bütün bu sıkıntıları yüreklerine gömerek bu ülkede iyi insanlar, iyi vatandaşlarımız oldular. Milli Mücadelede ve Cumhuriyetin kuruluşunda Atatürk'e destek olan Çerkeslerin yaptıkları katkıları unutamayız. Tarihimizde bazı üzücü olaylar da oldu. Çerkes Ethem olayını bütün Çerkes kardeşlerimiz hatırlarlar. O olayla ilgili olarak okul kitaplarında yer alan bazı ifadeler Çerkes toplumunu üzmüştür, incitmiştir. Ama o dönemde yaşanan sıkıntıları Çerkes kardeşlerimiz içlerine atma olgunluğunu gösterdiler ve Cumhuriyetin iyi ve sadık vatandaşları olma hedeflerinden hiç sapmadılar, tarihte yaşanan bazı olayların esiri olmadılar, tarihi tarihçilere bırakarak daima ileriye baktılar. Kin ve nefret duyguları beslemediler. Hiçbir koşulda şiddete başvurmazlar, haklarını elde etmek için zora başvurma, silaha başvurma yolunu hiç seçmediler. Onlar barış insanlarıydı. Silahlı mücadele onların lügatında yoktu. Barış yoluyla, düşünce yoluyla, ikna yoluyla, demokrasi yoluyla sorunlarına çare aradılar.

Bizim dileğimiz, beklentimiz ülkemizde hiç kimsenin silah yoluyla çözüm arama yoluna gitmemesidir, silah yoluyla devlete çözümlerini dayatmaya

çalışmamasıdır. Medeni ülkelerden hiçbiri silahla çözüm arayanları hoşgörüyü karşılamıyor. Çare demokrasi yoludur, barış yoludur, silahla değil, düşünceyle mücadele etme yoludur.

Çerkes kardeşlerimiz toplumun her kesiminde görev yaptılar. Siyasette, ekonomide, bilimde, askerlikte, devlet yönetiminde çok sayıda Çerkes en üst düzeylere kadar yükseldiler. Bu topluma yön verenler arasında yerlerini aldılar. Biz geçmişte yaşanan bazı üzücü olaylarda yer alan insanların etnik sıfatlarıyla hatırlanmasının doğru bir yol olduğuna inanmıyoruz. Ülkemizin Kurtuluş Savaşı'nda önemli rol oynayan Rauf Orbay da bir Çerkes değil miydi? Niçin ondan bahsederken Çerkes Rauf denilmiyor? O nedenle arkadaşlarım, ben Milli Eğitim Bakanı'na bir önerge vererek okul kitaplarında Çerkesleri ve diğer etnik toplulukları rencide edebilecek ifadelerin ve sıfatların silinmesini, yeni kuşakların zihninde hiçbir olumsuz iz bırakılmamasını önerdim. Sayın Bakan buna özen gösterdikleri yolunda bir cevap verdi ama uygulama tam onun söylediği gibi midir? Bilemeyeceğim. Eğer okul kitaplarında sizleri üzecek, rencide edecek ifadeler hala yer alıyorsa lütfen bunu bize bildirin, biz de gerekli girişimleri yapalım.

Çerkesler, en zor koşullarda bile kültürlerine, geleneklerine sahip çıktılar. Kimliklerini bir zenginlik saydılar ve yeni kuşakları da bu geleneklere uygun biçimde yetiştirdiler. Bu gelenekler arasında büyüklere saygı özel bir yer tutuyor. Toplumun ileri gelenlerin sözlerine, telkinlerine uymak bütün Çerkeslerin, hayatında vazgeçemeyecekleri bir kuraldır.

Size bir örnek vereyim. Ülkemizde maalesef düğünlerde silah atmak üzücü bir gelenek olmaya devam ediyor. Her yıl bazı vatandaşlarımız bu yüzden yaralanıyor, hatta hayatlarını kaybediyorlar. Birkaç yıl önce bir Çerkes düğününde de böyle bir üzücü olay yaşanmış. Bunun üzerine toplumun önde gelenleri bir araya gelmişler ve bundan böyle düğünlerde silah atılmaması kuralını koymuşlar. O gün bugün Çerkes düğünlerinde böyle üzücü olaylar olmuyor. Keşke toplumumuzun diğer kesimleri de bu güzel kuralı örnek alsalar.

Diğer önemli bir gelenek de ayıp duygusudur. Yasaktan daha önemlisi ayıp kavramıdır. Çerkesler, olumsuz bir davranışı yasak olduğu için değil, ayıp olduğu için yapmaktan çekinirler. Çerkes toplumunda dürüstlük, doğruluk, başkalarının malına göz koymama da önemli gelenekler arasındadır. Çerkes köylerinde insanların evden ayrılırken kapılarını kilitlenmediği

söylenir. Çerkesler dostluklarına bağlı insanlardır. İyi günde, kötü günde dostlarının yanında yer alırlar, onlara destek verirler. Bu dostluğu yaşayan bir arkadaşınız olarak kendilerine şükran borçlu olduğumu bu vesileyle ifade etmeliyim.

Çerkesler, çağdaş dünya görüşünü en çok benimseyen topluluklar arasında yer alırlar. O toplumda kadın erkek eşitliğine özen gösterilir. Kaç, göç yoktur. Töre cinayetlerine rastlanmaz. Kadının toplumda çok saygın yeri vardır. Kadınların çağdaş bir ülkenin insanları gibi yaşamaları Çerkes toplumunun özellikleri arasındadır. Bütün bu özellikleriyle Çerkesler örnek alınacak topluluklardır. Çerkeslerin günlük hayatlarında, yaşam biçimlerinde bu güzel gelenekleri hep görürsünüz, hissedersiniz. Özetle onlar hem geleneklerini, kendilerine özgün kültürlerini haklı bir kıskançlıkla korurlar, bunu bir zenginlik sayarlar hem de Türk milletinin bir parçası olduklarını içlerinde hissederek. Bizi mutlu eden de bu iki özelliği milyonlarca Kafkas kökenli vatandaşımızın birlikte yaşatabilmeleridir.

Kafkasya'dan gelip bu ülkeyi ikinci vatanları yapanlar atalarının doğdukları topraklarla da bağlarını, ilişkilerini kesmemişlerdir. Orada yaşananlarla yakından ilgilenirler, oradaki insanların da güvenlik içinde, huzur içinde, özgürlük içinde yaşamalarını isterler. Onların mutluluklarını ve kederlerini paylaşırlar.

Maalesef dünyanın koşulları Kafkasya'yı barış ve huzurun egemen olduğu bir bölge haline getirmedir. Çok sıkıntılar, ıstıraplar yaşandı, hala da yaşanıyor. Bu sıkıntıların aşılmasında önemli bir bölge ülkesi olan Türkiye'ye de büyük görevler düşüyor. Biz bugün Kafkasya'da yaşanan sorunları insan hakları boyutuyla değerlendirirsek hiç kimseye söylenecek söz kalmaz. Çünkü bugün gerek Rusya, gerek bütün Kafkas ülkeleri Avrupa Konseyi'nin üyesidirler. Avrupa Konseyi'nin en önemli özelliği insan haklarının en yüksek değer olarak tanınmasıdır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin kurallarına uymak bütün üye ülkelerin görevleridir. Bu kurallara uymayanlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde cezalandırılırlar.

Biz Kafkasya'daki sorunları, sıkıntıları insan hakları boyutuyla değerlendirip dünyanın gündemine taşıyabilirsek orada yaşayan bütün insanlara büyük hizmet etmiş oluruz. Değerli bir diplomatımızın bir süre önce Abhazya'yı ziyaret etmesi önemli bir adımdır. Ama daha da önemlisi sonuç almaktır. Bunun için bölgedeki ilgili bütün devletlerle Türkiye'nin yoğun temaslar yapması, sonuç alıcı girişimlerde bulunması gerekiyor. Maalesef bu girişimlerden

şimdiye kadar beklediğimiz sonuçları alabildiğimizi söyleyemeyiz. Örneğin değerli milletvekili arkadaşlarımız Atilla Kart ve Hikmet Erenkaya ile birlikte sarfettiğimiz bütün çabalara rağmen hala İstanbul veya Trabzon ile Sohum arasında uçak seferleri başlatamadık. Trabzon'la Sohum arasında gemi seferleri başlatamadık. Efendim sadece bütün dünyanın tanıdığı devletler arasında uçak seferi olabilir diyenler çıkıyor. Bu doğru değil, geçerli bir mazeret sayılamaz. Bugün Tayvan'ı hemen hemen hiçbir ülke tanımıyor ama isteyen her ülke uçak seferi yapabiliyor.

Kosova bağımsızlığını ilan etmeden önce Priştine'ye Türk Hava Yolları dahil, birçok şirket uçabiliyordu. Niçin Abhazya'ya uçulmıyor? Bu sorunun

süratle halledilmesi gerekiyor. Verdiğimiz soru önergelerine aldığımız cevaplarda ekonomik mazeretler ileri sürülüyor. Bunu geçerli saymıyoruz. Devlet yüksek insani ihtiyaçları göz önüne alarak bazen zarara katlanmayı da kabul edebilmelidir. Gemi seferleri için de durum böyledir. Maalesef Abhazya'ya yük götüren birçok Türk gemisine Gürcü makamları tarafından açık denizde el konulmuş ve bu gemilerin kaptan ve mürettebatı tutuklanmıştır. Her defasında bu vatandaşlarımızın serbest bırakılması uzun ve zahmetli girişimleri gerektirmiştir. Bu konuların kalıcı ve kapsamlı çözümlere kavuşturulması gerekir.

Bir de öyle sorunlar var ki, bunları Türkiye tek başına çözebilir. Örneğin, bazı etnik grupların dillerinden radyo ve televizyon yayınları yapıp da

KAFFED IV. Olağan Genel Kurulu'nda Türkiye Partisi Genel Başkanı Abdülatif Şener'in yaptığı konuşma:

06.12.2009

“ Sayın Genel Başkan, sayın divan, siyasi partilerimizin değerli temsilcileri, Kafkas demeklerinin değerli başkanları, KAFFED'in değerli mensupları, hanımefendiler, beyefendiler hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Kafkas Demekleri Federasyonu'nun bu 4. Olağan Genel Kurulu'nda sizlerle bir arada olmak, bu salondaki güzel atmosferi birlikte teneffüs etmek çok güzel. Burada olmaktan duyduğum mutluluğu özellikle vurgulamak isterim. Biraz önce Sayın Çelik ve Sayın Öymen nezih konuşmalar yaptılar. Sayın Çelik kültürel farklılıklardan, farklılıklarımızla bir arada olmaktan bu farklılıkların ülkemiz açısından nasıl bir büyük zenginlik olduğundan bahsettiler. İşin bir boyutuna gerektiği gibi vurgu yaptılar. Sayın Öymen de Türkiye'deki bağlantılı olarak doğru, güzel değerlendirmelerde

Kafkas orijinli vatandaşlarımızın somut talepleriyle bulundular. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Aslında çok şey söylemek mümkün, uzun uzun konuşmak mümkün; fakat her duyguyu, her düşünceyi kelimelerle ifade etmek zordur. Her heyecan, her düşünce, her duygu söz ipliğine dizilemez. Ama bazen bir harf, bulunduğunuz bir ortam söyleyemediklerinizin tamamını ifade eder. İşte bu kongre de öyledir. Bir aradayız, birlikteyiz, güzel duygular içerisindeyiz, doğru şeyler söylemeye çalışıyoruz, güzel duyguları yansıtmaya çalışıyoruz.

Bildiğiniz gibi Kafkaslar denildiğinde genellikle bazı yayınlarda ve söylemlerde Güney Kafkasya, Kuzey Kafkasya diye bir değerlendirme yapılmaktadır. Ancak biz Kafkasya dediğimizde, hep Kaf dağının kuzeyini kastederiz. Karadeniz'den Hazar Denizi'ne kadar uzanan Kafkas dağlarının kuzey bölgeleri bizim anlatmaya çalıştığımız Kafkasya'dır. Karadeniz kıyısından, Abhazya ve Adige bölgesinden başlayan, Hazar kıyısındaki Dağıstan'a kadar uzanan ve Kafkas dağlarının genellikle kuzeyini yansıtan bölgeden Türkiye'ye özellikle 19. yy'dan itibaren gelen göç dalgaları olmuş, bu Anadolu'da, Türkiye'de önemli bir nüfusun birikmesine

Çerkeslerin aynı doğrultudaki taleplerinin geri çevrilmesi bizce yanlış olmuştur. Bunun süratle düzeltilmesi gerekir.

Çifte vatandaşlık sorunu var. Dünyada bazı devletler vatandaşlık konusunda kan esasına uyarlar. Çifte vatandaşlığa izin vermezler. Ama Türk mevzuatında çifte vatandaşlık vardır, yasaldir, meşrudur. O zaman biz de Kafkas kökenli vatandaşlarımızdan isteyenlere bu hakkı tanımalıyız.

Diplomalann denklığı de çözüm bekleyen sorunlar arasındadır. Bütün bu sorunlar Türkiye'nin çözebileceği sorunlardır. Yeter ki biraz ilgi gösterilsin ve çare aransın. Şimdi demokratikleşmeden bahsedilen bir zamanda Kafkas kökenlilerin sorunlarına eğilmek için ne beklenmektedir?

Değerli arkadaşlarım,

Bu sorunların hepsinin çözümü vardır. Biz CHP olarak, bu konuda üzerimize düşen bütün görevleri yerine getirmeye çalışıyoruz. Kafkas kökenli vatandaşlarımızın sorunlarını çözmek bütün iktidarlar için önemli bir görevdir. Biz hükümeti bu şerefli görevi yerine getirmeye davet ediyoruz. Olumlu yönde atacakları adımlara da destek vereceğimize söz veriyoruz.

Değerli kardeşlerim, düşüncelerimi sizlerle paylaşma fırsatını bana verdiğiniz için Sayın Başkan başta olmak üzere bütün Federasyon yöneticilerine içtenlikle teşekkür ediyorum. Hepinize sağlık, esenlik ve başarılar diliyorum. ”

yol açmıştır. Kafkasya'dan Türkiye'ye gelen insanlar bu ülkenin savunmasına büyük katkı sağlamışlardır. Folkloruyla, geleneğiyle, adetleriyle Anadolu kültürünü adeta yoğunmuşlardır ve büyük zenginlik katmışlardır. Bu tüm tarih kitaplarında anlatılan hadiselerdir. Plevne savunmasından, Kurtuluş Savaşı'na kadar bu toprakların savunulmasında hep Kuzey Kafkasyalılar ön planda olmuşlardır. Zaten Kafkasya'nın yaşadığı hadiseler, olaylar özellikle 1860'lı yıllardaki bağımsızlık mücadeleleri dünyanın her tarafında saygıyla anılmıştır. Karl Marx bile ezilen uluslara, Kafkas halklarının mücadelesini örnek göstermiştir. Oradaki mücadele dünya edebiyatına da çok önemli eserler kazandırmıştır.

Başta Dostoyevski olmak üzere yazarlar, Kafkasya'nın bağımsızlık mücadeleleriyle ilgili yaşanan hikayeleri romanlarına, öykülerine konu edinmişlerdir. İşte böylesine özgün bir kültürü, özgün bir mücadeleyi, onurlu bir mücadeleyi yansıtan Kafkas halkları bu topraklarda da bağımsızlığın, onurun, kültür derinliğinin zenginliğinin, düşünce zenginliğinin derinliğinin bir ifadesi olarak hep katkı sağlamışlardır ve faydalı olmaya çalışmışlardır. Bu nitelikler nedeniyle elbette mutluluk duyuyoruz, bundan onur duyuyoruz.

Son dönemlerde açılımlarla bağlantılı değişik tartışmalar, farklı bakış açıları hep gündeme gelmiştir, gelmektedir. Ancak biz şundan da üzüntü duymaktayız; kültürel farklılıkların ve etnik farklılıkların taleplerin bizce, yani Türkiye Partisi olarak söylüyorum gündeme getiriliş biçimi, tartışma biçimi ve yönetimi Türkiye'ye zarar verecek şekilde olmuştur.

Birlikten beraberlikten, kan dökülmesin diye başlanan sözlerin arkasında sürekli yapılan kavgalar, başta Başbakan olmak üzere iktidarın muhalefetle, muhalefetin iktidarla kavgası toplumda bazı duyguların, düşüncelerin ayrışmasını derinleştirmiştir. Bu ayrışmadaki derinleşme de Türkiye'ye zarar veriyor. Biz ülkede birlik olsun, beraberlik olsun farklılıklarımızı zenginlik olarak görelim isteriz. Herkesin kendi kimliği ve kişiliği saygıdeğer olsun. Devlet de, ülkemizdeki tüm bireyler de bu farklılığı bir değer olarak kabullensinler. Bir arada, güçlü olalım bunu elbette hepimiz arzu ederiz. Ama bazı konular gündeme gelirken doğru bir şekilde gündeme gelse de, yanlış yönetildiği zaman ülkeye zarar verir.

Onun için yanlış yönetilen bir sürecin varlığını görmekten, bunu hissetmekten, bunun ülkeye verdiği zararı her gün yeniden tekrar ve tekrar yaşamaktan sadece üzüntü duyuyorum, belirtmek isterim. Bu tip şeyler olmasın, birlik, beraberlik, sevgi, kardeşlik, dostluk ve karşılıklı anlayış olsun, devlet de bu doğrultuda olaylara, hadiselerle, vatandaşlarına yaklaşsın ve süreçleri de bu duygu güzelliği içerisinde yönetsin isteriz. İşte Kafkas Demekleri Federasyonu'nun bu 4. Olağan Genel Kurulu münasebetiyle hissettiklerimizi özetçe belirtmeye çalıştık.

Tekrar bir arada olduğumuz için duyduğumuz mutluluğu belirtmek istiyorum ve hepinize en içten saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum, sağ olun. ”

KAFFED IV. Olağan Genel Kurulu'nda Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar'ın konuşması...

06.12.2009

“ Sayın Divan, Sayın Başkan ve Federasyonun değerli yöneticileri, Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun 4. Genel Kuruluna katılan sayın genel başkan yardımcılar, dernek başkanları ve tüm konuklar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Federasyonun binası benim bölgemde, Yenimahalle bölgesinden. Ben sanayici ve işadımıyım. Çalışma hayatım boyunca Çerkeslerle çok ilişkiler içerisinde bulundum. Burada sayın genel başkan yardımcılar Çerkeslerin ne kadar yiğit, tarihte ve çalışma hayatında ne kadar dürüst insanlar olduğunu söylediler, buna yüreğten inanıyorum. O kadar çalışma, mesai arkadaşım oldu hiçbirinden hiçbir surette yanlış bir şey görmedim.

Şunu söylemek istiyorum sadece, değerli arkadaşlarım bu ülkenin içerisinde çeşitli etnik gruplar var. Bunların gelenek göreneklerini, dillerini, kültürlerini yaşaması, yaşatması kadar doğal bir şey yok. Hatta Anadolu'nun illerinin arasında bile kültür

farkları var. Bunların yaşatılması önemli, bunlar yaşatılmalı. Çerkesler kültürlerinin, folklorlarının, güzelliklerini Türk halkına da sunmalı, kendileri de yaşatmalı.

Ama bir şey var; Türkiye Demokratik Laik Cumhuriyeti'nin bir üyesi olmaktan her zaman onur duymalılar, bunu bu ayrışma girmeden, bu ülkeyi bölmeden, parçalamadan, bütün yurttaşlarımız, bütün etnik gruplar Türkiye Cumhuriyeti'nin bir vatandaşı olarak onur duymalılar. Bugün ki olay bir ayrışma isteyenlerle Türkiye Cumhuriyeti'nin birleşmesini bütünlük içerisinde savunmasını isteyenler arasında bir olay gibi gösteriliyor; ben buna inanmak istemiyorum. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti göçerse Kürdü de göçer, Türkü de göçer, Çerkesi de göçer. Bunu korumak bütün Türkiye Cumhuriyeti'nin ırk içerisinde bulunan renklerin görevidir diyorum.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum ”

KAFFED IV. Olağan Genel Kurulu'nda Demokrat Parti Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Dursun Akdemir'in yaptığı konuşma:

06.12.2009

“ Sayın Divan Başkanı, Kafkas Dernekleri Federasyonu Sayın Genel Başkanı, çok değerli Kafkas Dernekleri Federasyonu üyeleri, demeklerinin başkanları, çok değerli genel başkan, genel başkan yardımcısı arkadaşlarım, değerli milletvekilleri, değerli Kafkaslılar.

Ben burada öncelikle konuşmamın başında çok kısa bir konuşma yapacağım. Sayın Genel Başkanımız Hüsamettin Cindoruk Bey'in bu topluluğa özel sevgisini, sempatisini ve selamlarını getirdim, bunu açıklamak istiyorum.

Değerli katılımcılar biraz önce gördüğünüz gibi bir Çerkes delikanlısının saatlerce ayakta durma özelliğini göstermesi ve son anda düşmesi bu yöre insanının kararlılığını ve yiğitliğini gösteren çok güzel bir özelliğidir. Yaklaşık 1,5 asır önce yani 140 -150 yıl önce Kuzey Kafkaslılar büyük sıkıntı çektiler, topraklarından uzaklaştırıldılar, sürüldüler. Gittikleri yerlerde, yollarda büyük cefalar çektiler, can kaybettiler ama yiğitliklerini kaybetmediler. Yörelerinden atılan, itilen bu yiğit insanların yarısı Anadolu'yu kendisine vatan etti ve bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda, Cumhuriyet ilkelerinin yerleştirilmesinde yaptıkları katkıları unutmak mümkün değildir. O nedenle bir Cumhuriyet evladı olarak, Cumhuriyet ilkelerinin yetiştirdiği bir siyasi parti temsilcisi olarak Çerkeslerin Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda da ilkelerinin yerleşmesinde gösterdikleri katkıyı, Türkiye Cumhuriyeti'ne gösterdiği bağlılığı burada beyan etmek bir Türk olarak hepimizin görevidir. Burada çok güzel konuşmalar yapıldı. Sayın Milli Eğitim Bakanımız çok iyi Türkçe konuşur, Türk dili mezunudur, insan hakları konusunda çok güzel şeyler söylediler; ama söylenen şeylerin uygulanması da çok önemlidir. Türkiye'yi vatan etme konusunda gösterdikleri bu yiğitlik örneği ile, Kaf dağının ötesinden gelen bu insanların anadili konusundaki ihtiyaçlarını çok iyi tespit edip, onlara el uzatmamız gerekiyor. Hatta ve hatta yarı nüfusu Türkiye'de olan, yarısı dünyanın çeşitli ülkelerine serpilmiş bu insanların lobi faaliyetlerine katkıda bulunmak üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin, her ülkede bulunan temsilcileriyle çok özel bir katkı vermesi gerektiğine inanıyorum.

Çerkesler, Abhazlar, Osetler, Çeçenler gerçekten o bölgede, o coğrafyada tarihine destanlar yazdıracak kadar önemli savaşlar vermişler, ancak bunun karşılığı olarak çok eziyet görmüşlerdir. Bunu dünyaya tanıtmada dünya devletleri demokrasinin yerleşmesi adına Avrupa Birliği, ABD ve Birleşmiş Milletler

olarak demokratik haklarının sağlanmasının adına bu yörenin insanlarına özel eğilim göstermesi gerekiyor. Bu özel eğilimin gerçekleşmesi adına da Türkiye Cumhuriyeti devletinin öncülük yapması, katkı yapması, teşvik etmesi gerekiyor, ya da bu demin söylediğimiz lobi faaliyetlerine bizzat öncülük yapması gerekiyor.

Değerli katılımcılar, kıymetli Çerkesler, ben bugün burada kısa bir konuşma yapacağım dedim ama bir örnek vererek geçmek istiyorum. Ben Çerkeslerle akraba oldum, kendim lğdırıyım. Güney Azerbaycan'ın hemen kıyısında olan lğdır ovasını herkes biliyor. Azeriyim, dolayısıyla amca çocuğu sayılınz sizlerle. Çerkeslere kız verdim, kız kardeşimin kızını verdim. Akraba olduk ve aile geleneklerinin özelliğini, güzelliğini son 8 ayda yaşadım. Eşlerin birbirine, büyüklere gösterdiği sevgi, sempati, yakınlık, yol göstericilik, şefkat, koruyuculuk gerçekten örnek sayılacak şekilde, bizim Anadolu toprağında da kılavuzluk yapmıştır. Bunu belirtmek benim için bir görev olduğu için bu özel konuyu burada aktarma durumunda oldum.

Değerli Kafkaslı kardeşlerim, Demokrat Parti olarak Türkiye'de normalinden öteye sapsmış bütün işleri normalleştirmeye çalışan bir parti olarak, Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayacak, sorunlarını çözecek, kardeşliği pekiştirecek, düşmanlıkları yok edecek derecede demokrasinin kurallarını oturtmak üzere, yeniden yapılanan Türkiye Cumhuriyeti'nin çok partili sistemde önemli şekilde temsil etmiş partiler kurmuş olarak bugüne kadar gelen ve yeniden Demokrat Parti olarak hayata geçen bu partinin genel başkan yardımcısı olarak, bugün burada yaptığım konuşmanın bir anlamı olması gerekir. Çünkü tek parti hayatından çok partili sisteme geçilirken Demokrat Parti, demokrasiyi önemli derecede Türkiye'ye kabul ettirmiş ve dünyaya açılmıştır. Arkasından Adalet Partisi, arkasından Doğru Yol Partisi ve Anavatan Partisi ortaklaşa büyük hizmetler yapmış, ama sonra bir süre yolları ayrılmış sonra 31 Aralık'ta bir araya gelerek Türkiye'nin yenilenmesi kararlılığını göstermişlerdir. Burada ben bu konuyu siyasetçi olarak, Demokrat Parti olarak Çerkeslerin ya da Kafkasların önemli bir nokta olduğunu Kafkas halklarının Türk milletiyle beraber, ayrılmaz ortak değerleri olduğunu hatırlatarak bu partinin konuya yaklaşımını açıklamak istedim. O nedenle görevimiz, iktidarı teşvik etmek, yeri geldiğinde uyarmak, yeri geldiğinde hatırlatmak. Meclisin dışında da olsak bu görevi yerine getireceğiz ve sizin bu Federasyonunuzun nice 4. yıllarını da kutlayacağız. Bu güzide topluluğa sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum, hepinize teşekkür ediyorum. ”

Kabardey'de hazırlık okuyacak yeni öğrencilerimiz yurtlarına yerleşttiler

09.11.2009

KAFFED, her yıl olduğu gibi bu yılda Kabardey Balkar Devlet Üniversitesi'ne burslu öğrenci gönderdi. Bu sene hazırlık okuyacak olan 6 burslu öğrencimiz 08.11.2009 pazar günü İstanbul 'dan

uçakla Nalçık'e gittiler. Yurtlarına yerleşen ve okula yaptıracakları kayıt işlemlerinin ardından hazırlık derslerine başlayacak olan öğrencilerimize başarılar diliyoruz.

KAFFED'den kinama mektupları

18.11.2009

Habertürk televizyonunda 08.11.2009 tarihinde yayınlanan "Teke Tek Özel" programında, Fatih Altaylı ve Murat Bardakçı'nın Çerkes toplumuna yönelik kaba, çirkin ve aşağılayıcı söylemleri nedeniyle Federasyonumuzun kendilerine gönderdiği kinama mektupları aşağıdaki gibidir.

“ Sayın Fatih Altaylı,

Habertürk televizyonunda 08.11.2009 tarihinde yayınlanan "Teke Tek" programında, katılımcı Murat Bardakçı ile birlikte Çerkes toplumuna yönelik kaba, çirkin ve aşağılayıcı hakaret dolu söylemleriniz nedeniyle Kafkas Dernekleri Federasyonu olarak sizi kınıyoruz.

Programınızda Murat Bardakçı'nın Çerkesler ile ilgili sözleri ve bu sözleri sizin teyit etmeniz "gaf"

ötesinde "skandal" boyutundadır. Tarafsızlığına saygı duyduğumuz bir yayıncı olarak sizin programdaki tavrınızı tasvip etmemiz mümkün değildir. Bu tavrı ve söylemi, program yapımcısı olarak hiçbir bireye veya toplum grubuna gösterme hakkınız olmadığına inanıyoruz. Kinama ötesinde hukuki olarak gerekli girişimleri de yapacağımızın bilinmesini istiyor, televizyon programı yapımcısı olarak daha özenli ve dikkatli olmanızı bekliyoruz.

Cihan Candemir / Genel Başkan

.....

Sayın Murat Bardakçı,

Habertürk televizyonunda 8.11.2009 tarihinde yayınlanan "Teke Tek" programında Çerkes toplumuna yönelik kaba, çirkin ve aşağılayıcı hakaret dolu söylemleriniz nedeniyle Kafkas Dernekleri Federasyonu

olarak sizi kınıyoruz.

Kafkas Dernekleri Federasyonu, 59 derneğin üst örgütü olarak Türkiye'de yaşayan ve sizin "Çerkes" olarak tanımladığınız Adige, Abhaz, Oset milyonlarca insanı temsil etmektedir. Federasyonumuzun en temel ilkesi Türkiye'nin çağdaş, demokratik ve laik bir ülke olarak gelişmesi ve uluslararası toplumda saygın bir yer edinmesidir. Bu doğrultuda kuruluş amacımız, binlerce yıllık kültürümüzü ve dilimizi korumak, kardeş ve akrabalarımızla ilişkilerimizi sürdürmektir. Yani, televizyon yayınında sizin "Çerkesçilik" olarak tanımladığınız ve "anlayamadığınızı" ifade ederek, "aptallık" olarak nitelendirdiğiniz faaliyetlerle uğraşmaktayız.

Sayın Bardakçı, bir tarihçi olarak Çerkes toplumu ve kültürü hakkında neleri bilip neleri bilmediğinizi bilmiyoruz. Kafkasya'da yaşamış toplumlar ile Anadolu medeniyetleri arasındaki akrabalıkları, Kafkas dillerinin Anadolu ve Mezopotomya medeniyetlerinin şifrelerini taşıdığını, Çerkeslerin Kafkasya'da yüzlerce yıl süren savaşlardan sonra trajik bir sürgün ile geldikleri Osmanlı İmparatorluğu'na ve Türkiye Cumhuriyeti Devletine katkılarını bilmeyebilirsiniz. Ancak, insanların

dil ve kültürel değerlerini yaşatmak istemesini aptallık olarak niteleyen bir kişiyi "aydın" sıfatı ile bağdaştıramadığınızı üzülerek ifade etmek zorundayız. Zira, "aydın" olmak her şeyden önce toplumsal empatiye ve temel insan haklarına saygılı olmayı gerektirir. Bu tanımın içinde kaba ve saldırgan olmaya hiç yer yoktur. Hele bu üslupsuzluğu yapanın "bilim adamı" sıfatı taşıması anlaşılabilir değildir. Bırakınız "uzman" sıfatı taşımayı, hiç bir kişinin, hiç bir ortamda, hangi toplum kesiminden olursa olsun, hakaret etmeye hakkı yoktur. İnsanlarımız saygı duyduğu, aydın ve uzman olarak tanıdığı kişilerin gerçek yüzlerini televizyonlarda görerek hayal kırıklığına uğramaktadırlar. Sizin de "Teke Tek" programındaki söylemlerinizi ve yakışsız üslubunuz toplumumuzda hayal kırıklığı yaratmıştır.

Sayın Bardakçı, sözleriniz ve üslubunuz son derece yakışsız olmuştur ve Çerkes toplumunu rencide etmiştir. Bu tavrınızı tekrar kınıyor, hukuki haklarımızın saklı olduğunu ve bunu gelişmelerin belirleyeceğini bilgilerinize sunuyoruz.

Cihan Candemir / Genel Başkan 99

Abhazya'ya uygulanan ambargo konusunda 3. soru önergesi...

03.12.2009

Recep Tayyip Erdoğan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması istemiyle 3 Aralık 2009 tarihinde TBMM'ye soru önergesi verdi.

66 TBMM Başkanlığı'na

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sn. Recep Tayyip Erdoğan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince saygıyla talep ederim.

Atilla Kart / CHP Konya Milletvekili

İlgi; (a) Tarafımızdan Başbakan'a yöneltilen 07.05.2009 tarih-717877 sayılı yazılı soru önergesi.

(b) Yine tarafımızdan Başbakan'a yöneltilen 21.08.2009 tarih - 719241 sayılı yazılı soru önergesi.

İlgi önergelerimizde; Kafkasya'da meydana gelen çatışmalar sonucunda bölgede meydana gelen gelişme ve çatışmalar değerlendirilmiş; bu gelişmeler sonucunda Türkiye'nin Abhazya'ya karşı ambargo uygulamaya başladığı, ambargo sonucunda Türkiye'de yaşayan ve sayıları 500 binin üzerinde olan Abhaz ile sayıları 4 milyonu aşan Kuzey Kafkasyalı'nın akrabalarıyla olan ilişkilerinin kesildiği ve engellendiği; Abhazya'ya gitmek isteyenlerin Rusya Federasyonundan vize almak suretiyle gidebildikleri, bu durumun ise her anlamda ciddi mağduriyetler yarattığı ifade edilmiştir.

Olayın diplomatik boyutunun değerlendirmesinin ayrıca yapılması kaydıyla, bu insanların anayasal güvence altında bulunan seyahat özgürlükleri ve aile

bütünlüklerinin korunması sorumluluğu çerçevesinde, ilgi önergelerimizle hükümet göreve davet edilmiş ise de; her 2 önergemize de hükümet cevap dahi vermemiş, bu sebeple önergeler 29 Haziran 2009 ve 5 Kasım 2009 tarihli Gelen Kağıtlar listesinde yayınlanmıştır.

Demokratik açılım söylemlerinin dillerden düşürülmediği bir dönemde 4 milyonu aşkın bir nüfus yoğunluğuna sahip olan bu insanların seyahat özgürlükleri ve aile bütünlükleri maalesef Hükümet eliyle ihlâl edilmiş bir durumdadır. Bu insanların anayasal anlamda korunması gereken temel hak ve özgürlüklerinin ihlâline Hükümet seyirci kalmaktadır. Hükümet bu yurttaşlarımızı görmezden gelmektedir.

Tam bir sorumsuzluk ve keyflik söz konusudur.

Hükümetin demokratik açılım söylemlerinin inandırıcı ve tutarlı olmadığını gösteren ayrımcı ve düşündürücü bir tavır söz konusudur.

Hükümetin böylesine önemli ve insani talepleri içeren önergelere cevap dahi vermemesi karşısında, bu konuda artık "Hükümet politikası" haline gelen bir tavır içine girdiği düşüncesiyle, iş bu önergenin Dışişleri Bakanı yerine bir kez daha doğrudan Başbakan'a yöneltilmesi zorunluluğu doğmuştur;

1) Böylesine önemli, insani boyutları ve anayasal dayanakları olan konuları içeren ilgi önergelerimize Hükümet neden cevap vermemektedir? Neden duyarsız ve sorumsuz davranmaktadır?

2) Bu önergelere cevap verilmemesi; hükümetin, 4 milyonu aşkın bir nüfusa sahip olan yurttaşlarının temel hak ve özgürlüklerinin ihlaline seyirci kaldığı ve

devamında da Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları arasında ayrımcı politika uygulaması yaptığı anlamına gelmez mi? Bu durum aynı zamanda demokratik açılım söyleminin de samimi olmadığı, dayanağının bulunmadığı ve içinin boş olduğu anlamına gelmez mi?

Belirsizlik yaratan bu duyarsız tavır ve politikayı, bundan böyle de sürdüreceksiniz? ”

“Demokratik Açılım” süreci ile ilgili Kafkas Dernekleri Federasyonu’nun yayınladığı bildirme şöyledir:

11.12.2009

Türkiye, büyük toplumsal dönüşümlere gebe, ciddi bir değişim sürecinin içinden geçmektedir. Son bir yıldır Türkiye kamuoyunun gündemini meşgul eden, en önemli konu, "DEMOKRATİK AÇILIM"dır. Eğer, bu süreçte samimi olunursa, bu sürecin ismi her ne olursa olsun, her ne sebepten kaynaklandırılıyor olursa olsun, geçmişle kavga etmeden yüzleşilir ve toplumu kamplara bölmek yerine, birleştirici söylemler geliştirilirse, bu sürecin sonucunda kazananın, bütün etnik, dini ve kültürel unsurları ile "TÜM TÜRKİYE" olacağı açıktır.

Demokratik Açılım sürecinde, tüm hak ve özgürlükler güvence altına alınırken, tarih boyunca oluşmuş birlikte yaşama pratiğini destekleyecek saygı ve hoşgörü ortamı geliştirilmelidir. Demokratik Açılım süreci, kutuplaşmalara ve çatışmalara yol açmaması için tüm yurttaşları dil, din, etnisite ve cinsiyet farkı gözetmeden kapsamalıdır. Süreci yönlendiren ve yürüten kişi ve kurumlar, tüm etnik, dini ve kültürel topluluk temsilcileri ile görüşmeli, tüm kesimlerin kaygı ve taleplerini göz önüne almalı, tüm hak ve özgürlüklerin hiç bir fark gözetmeksizin tüm yurttaşlar için eşit bir biçimde uygulanmasını sağlamalıdır.

Kafkas Demekleri Federasyonu, Türkiye'nin tamamına yayılmış 57 üye dâmesi ile 6 milyonluk Çerkes toplumunun en büyük kuruluşudur. Kafkas Dernekleri Federasyonu, Türkiye'nin içinde yaşadığı bu dönüşüm sürecine, temsil ettiği toplumun taleplerini dile getirerek olumlu ve yapıcı bir katkıda bulunmak istemektedir.

Tarih boyunca mütevizilikleri ve uzlaşma arayan yaklaşımları ile tanınan Çerkesler, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana güçlü ve çağdaş bir Türkiye için ellerini taşın altına sokmaktan hiçbir zaman çekinmemiştir. Bu dönemde de Çerkesler, Türkiye'nin refahı ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için, yani daha fazla demokrasi, daha fazla özgürlük, daha fazla insan hakkı sağlayacak bir Demokratik Açılım sürecini desteklemektedir.

Demokratik Açılım sürecinin tüm Türkiye'nin önünü açabilmesi için öncelikle tek tipleşmeye dayalı 1982 Anayasası değiştirilmeli, temel hak ve özgürlükleri esas alan sivil, çağdaş bir anayasa oluşturulmalıdır.

Demokratik Açılım sürecinin en önemli unsurlarından biri, yurttaşların dillerini, dinlerini ve kültürlerini istedikleri gibi yaşamalarını engelleyen tüm yasakların derhal kaldırılmasıdır.

Türkiye, insan haklarının geliştirilmesini güvence altına alan tüm uluslararası sözleşmeleri onaylamalı ve uygulamalıdır.

İnsanlar çocuklarına veya yaşadıkları yerleşim birimlerine istedikleri isimleri koyabilmelidir.

Devlet, yurttaşların dillerini ve kültürlerini korumaları için sadece izin veren değil, teşvik eden ve destekleyen bir konumda olmalıdır. İlk öğretimden itibaren seçmeli dil dersleri yaşama geçirilmeli, üniversitelerde talep edilen tüm dillerde akademik çalışmalara imkan tanınmalı, lisans ve lisans üstü programları açılmalı, enstitüler kurulmalıdır.

TRT yayınlarında Türkiye'de konuşulan tüm dillerde daha fazla yayın yapılmalı, bu konuda özel medya kuruluşları da teşvik edilmelidir. Bu alan bireysel veya sivil toplum örgütlerinin girişimleri ile sınırlı bırakılmamalı, devletin imkanları seferber edilmelidir.

Ayrımcılık ve her türlü ırkçılık ile aktif bir şekilde mücadele edilmeli, özellikle ders kitaplarından dil, din, etnisite ve cinsiyet farklılığı temelinde ayrımcılığı ve nefreti körükleyen tüm ifadeler çıkarılmalıdır.

Türkiye'de yaşayan Çerkeslerin Kafkasya'daki akrabaları ile kültürel ve insani ilişkilerinin geliştirilmesi için özel tedbirler alınmalı, destek verilmelidir.

Unutulmamalıdır ki dünyadaki tüm diller, dinler ve kültürler insanlık tarihinin ortak mirasıdır. Onların varlıklarını sürdürmelerini ve gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılmasını talep etmek en temel insan hakkı; bunun için gerekli adımları atmak da en temel insanlık görevi ve sorumluluğudur. Bu görevin bilincinde olarak Kafkas Dernekleri Federasyonu, toplumun her kesimini kapsayacak bir Demokratik Açılım sürecinin başanya ulaşabilmesi için samimi gayretlerini ve katkılarını hiçbir zaman esirgemeyecektir.

Kafkas Dernekleri Federasyonu

KAFFED'den Abhazya Devlet Başkanı Sergey Bagapş'a kutlama...

14.12.2009

Sayın Sergey Bagapsh,
Abhazya Cumhuriyeti Devlet Başkanı

Abhazya'da 12 Aralık 2009 Cumartesi günü yapılan seçimlerin demokratik normalara uygun bir şekilde yapıldığı ve halkın büyük bir kesiminin desteğini alarak yeniden Devlet Başkanı seçildiğinizi büyük bir mutluluk ile öğrenmiş bulunuyoruz.

Abhazya'nın bağımsızlığının tanınması, Abhazya'nın ekonomik ve sosyal gelişiminin sağlanması ve Abhazya-diaspora ilişkilerinin güçlendirilmesi

doğrultusunda yapmış olduğunuz katkılar, diasporadaki tüm hemşehrilerimiz tarafından da büyük bir takdir ve saygı ile karşılanmaktadır.

Abhazya'nın önümüzdeki dönemde, sizin liderliğiniz ile her alanda önemli başarılar kazanacağına inancımız tamdır. Bu inanç ile sizleri kutluyor, çalışmalarınızda diaspora olarak her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu teyid ediyoruz.

En derin saygılarımızla.

Cihan Candemir
Genel Başkan

Bir Soru Önergesi...

TBMM Başkanlığı'na

16.12.2009

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sn.R.Tayyip Erdoğan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince saygıyla talep ederim.

Atilla Kart / CHP Konya Milletvekili

İlgi ; Başbakan'a yöneltilen ve TBMM Başkanlığı tarafından işleme konulmayarak tarafımıza iade edilen 03.12.2009 tarihli yazılı soru önergemiz.

Türkiye'de yaşayan ve Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olan Abhaz ve Kuzey Kafkasyalıların akrabalarıyla ilişkilerinin kesilmesi ve engellenmesi sebebiyle, bu sorunun çözümü konusunda Başbakan'a yönelttiğimiz ilgi önerge TBMM Başkanlığı tarafından işleme konulmamış ve iade edilmiştir.

TBMM Başkanlığı; ilgi önergede yer alan 2 nolu sorunun, içtüzük hükümlerine uygun olmadığını ifade etmiştir. Başkanlık; yetki ve takdirini açıkça kötüye kullanmıştır. Zira, ilgi önergemizin 2. sorusunda; Hükümet'in Abhaz ve Kuzey Kafkasyalıların temel hak ve özgürlüklerinin ihlaline neden seyirci kaldığı, neden ayrımcı politikaların uygulandığı dile getirilmiş; bu duyarsız ve ilkeli olmayan tavır sorgulanmıştır. Hakaret anlamına gelmeyen, yasama denetimi sınırları içinde kalan bu değerlendirmelerden, TBMM Başkanlığının neden rahatsız olduğu, neden durumdan vazife çıkardığı anlaşılamamıştır.

TBMM Başkanlığının bu anlamda değerlendirme yapma yetkisi yoktur.

Kişilik ve özel yaşamla ilgisi olmayan, konusu belli olan, istişare amaçlı olmayan önemli ve ciddi bir konu önergede dile getirilmiştir. TBMM Başkanlığının adeta Hükümet'in sözcüsü ve savunmanı yaklaşımıyla olayı ve konuyu çarpıtması tam anlamıyla bir talihsizlik olmuştur. Bu çerçevede TBMM Başkanlığının, İçtüzüğü'nün 96 ve 97. maddelerinden doğan takdir yetkisi ve sorumluluğunu artık bundan böyle kötüye hoşgörüsü en üst düzeydedir ve zorlamalara, baskılara yer yoktur. Bu tür saldırılar en doğal insan hakkı olan fikir hürriyetine yönelik olduğu kadar Kabardey Balkar Cumhuriyeti'ndeki barış ve huzur ortamıyla beraber yönetime olan güveni de zedeleyecektir. Dolayısıyla yasa dışı davranışlara meydan verilmemesi gerektiğine inanıyor ve bu düşüncelerimizi paylaşıyoruz.

Kafkas Demekleri Federasyonu olarak, Kabardey Balkar Cumhuriyetinde olsun diğer bölge cumhuri-

yetlerinde olsun barış ve kardeşlik ortamının ilelebet devamı konusundaki arzularımızı bir kez daha ifade eder, bölge yöneticilerinin, barış ve demokrasiyi tehdit eden olumsuz hadiseleri, önleme yönündeki, insan hak ve özgürlüklerinin korunmasına yönelik çabalarının artırılmasını dileriz.

Kafkasya'da olsun, Türkiye'de olsun, tüm dünyada barışa, huzura ve hoş görüye her zamankinden daha fazla ihtiyacımız vardır.

Peter Semneby KAFFED'i ziyaret etti

17.12.2009

Avrupa Birliği'nin Güney Kafkasya Özel Temsilcisi Peter Semneby 16 Aralık 2009 günü Kafkas Dernekleri Federasyonu'nu ziyaret etti. Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği'nin talebi üzerine gerçekleşen toplantıya Semneby danışmanı ve dönem başkanı İsveç'in Ankara Büyükelçiliği Başkatipli Helena Storm ile birlikte katıldı.

Toplantıdan önce geleneksel Çerkes

yemeklerinden oluşan bir akşam yemeği yenildi. Toplantıda Sayın Semneby, Avrupa Birliği'nin Abhazya-Gürcistan sorununa yönelik yeni politikasını özetledi. Görüşmede genel olarak Abhazya'ya yönelik izolasyonlar ve Abhazya'ya ulaşım sorunu ele alındı. İzolasyonların sorunun çözümüne hiç bir katkıda bulunmadığını belirten Semneby, bu nedenle AB'nin politikasının temel unsurlarından birinin "tüm taraflarla ilişkide bulunmak olduğunu", bu kapsamda Abhazya'ya yönelik ulaşım yollarının açılmasını desteklediklerini belirtti. Toplantıya katılan Kaffed temsilcileri, tüm Adıge-Abhaz diasporasının bir bütün olarak Abhazya'nın yanında olduğunu, Türkiye-Abhazya arasında direkt hava ve deniz ulaşımın sağlanması gerektiğini, bunun en başta diasporanın temel insan hakkının bir parçası olduğunu ve Gürcistan üzerinden Abhazya'ya gitmelerinin söz konusu olamayacağını vurguladılar.

Abhazya Milletvekili Soner Gogua da toplantının sonuna doğru görüşmelere katılarak Abhazya'nın konuya bakışıyla ilgili önemli bilgiler verdi. Semneby, Gogua'ya Sohum'da görüşmek dileğini ileti.

Olumlu ve yapıcı bir ortamda geçen görüşmelerin tekrarlanması kararıyla toplantı sona erdi.

"Karadeniz'in Bütünleşmesi için Abhazya" raporu açıklandı

17.12.2009

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) "Karadeniz'in Bütünleşmesi için Abhazya" başlıklı Abhazya raporunu açıkladı. Burcu Gültekin Punsman, Argun Başkan ve Kemal Tarba tarafından hazırlanan rapor, 16 Aralık günü TEPAV'da yapılan toplantıda sunuldu.

Raporda Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından 1990'lı yıllarda Abhazya ve Türkiye arasında yakın ekonomik ilişkilerin kurulduğu, Trabzon-Sohum arasında direkt gemi seferlerinin yapıldığı ve Abhazya'ya Türkiye'den karayolu bağlantısının olduğu hatırlatıldıktan sonra 1996'da Gürcistan'ın isteği ile Bağımsız Devletler Topluluğu tarafından alınan ambargo sonucu Abhazya'nın dış dünya ile bağlantı-

sının koptuğu, Türkiye'nin de bu karara uyarak Abhazya'ya feribot seferlerine son verdiği belirtildi.

Raporda Rusya Federasyonu'nun ambargo kararına 2000 yılına kadar tamamen uyduğu ve bu dönemde ambargonun Abhazya'ya insani açıdan büyük yük getirdiği fakat bu yaptırımların siyasi sonuç vermediği vurgulandı.

Abhazya'ya yönelik izolasyonist politikaların istenilen amaçların tam tersi etkilere yol açtığı, izolasyonun bölgedeki sorunların çözümüne yol açmadığı belirtilen raporda Türkiye'nin, Abhazya'nın izolasyondan kurtulmasında önemli bir rol oynayabileceği belirtildi.

Raporun sunulmasından sonra AB Güney Kafkasya Temsilcisi Peter Semneby, Bizim Gürcistanımız - Bağımsız Demokratlar Partisi Başkanı Irakli

Alasania ve Rostov Üniversitesi Tarih Fakültesi Dekanı Nikolay Trapsh'in konuşmacı olarak katıldığı "Bölgesel İşbirliği için Kullanılmayan Potansiyel: Abhazya'ya Bir Bakış" konulu panel düzenlendi.

Semneby konuşmasında, AB'nin soruna "Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlıklarının tanınmaması" ve "tüm taraflarla ilişki" (angajman) ilkeleri temelinde dengeli bir yaklaşımının olduğunu belirtti. Semneby altyapı projeleri ve insani yardım programları yoluyla bölgedeki koşulların iyileştirilmesi ve

tarafının işbirliği yapması gerektiğini, AB'nin bölgedeki gözlemci heyeti yanında bu tip projelere destek vererek sorunların çözümüne katkıda bulunmak istediğini söyledi.

Gürcistan'ın önemli muhalif politikacılarından Irakli Alasania, geçmişte Abhazların ve Gürcülerin önemli hatalar yaptıklarını, iki tarafın da kendisine göre bir tarih yorumu olduğunu, geçmişteki olayların nedenleri ve Abhazya'nın statüsüne ilişkin olarak tarafların yakın dönemde anlaşmasının mümkün olmadığını, bu nedenle siyasi konuların bir yana bırakılarak ekonomik konularda ortak projelerin yürütülmesi gerektiğini, ancak bu şekilde tarafların birbirlerine güveninin yeniden tesis edilebileceğini söyledi.

Rostov'dan gelen konuşmacı Nikolay Trapsh, bölgedeki gelişmeleri özetledikten sonra Abhazya ve Gürcistan arasında ilişkilerin gelişmesi için somut projelerin uygulanması gerektiğini söyledi.

Toplantı, yaklaşık 45 dakika süren canlı bir tartışma ile sona erdi.

(İngilizce olarak hazırlanmış "Abkhazia for the Integration of the Black Sea" raporuna, <http://www.orsam.org.tr/tr/raporgoster.aspx?ID=484> adresinden ulaşabilirsiniz.)

KAFFED yeni dönem ilk yönetim kurulu toplantısını yaptı

21.12.2009

4. Olağan Genel Kurulunu yapan KAFFED ilk Yönetim Kurulu toplantısını 6 Aralık 2009 tarihinde yaptı.

Asil ve yedek üyelerin birlikte toplantı yapması kararlaştırıldığı için yönetim kurulu toplantısına 22 üye katıldı. Yapılan bu ilk toplantıda yönetim kurulu görev paylaşımı yapmış ve asil, yedek tüm üyelerin görev alanları belirlenmiştir.

Yapılan görev paylaşımı şöyle oldu:

Genel Başkan Yardımcısı - Rauf Özel
Genel Başkan Yardımcısı - Ömer Küçüközcan
Genel Sekreter - Erol Taymaz
Genel Mali Sekreter - Fatih Bozkurt
Genel Eğitim ve Teşkilatlanma Sekreteri - Şamil Jane

Sosyal Etkinlikler ve Koordinasyon Sekreteri - Handan Demiröz

İç Anadolu Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyeleri - Rauf Özel, Nevzat Yılmaz

Kayseri Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyeleri - Tuncer Özveri, Erol Kip

Güney Marmara Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyeleri - Şamil Jane, Sadullah Batur

Doğu Marmara Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyesi - Sami Korkut

Ege Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyesi -

Metin Teber

İstanbul Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyeleri

- Handan Demiröz, Bersis Karabulut

Karadeniz Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyesi

- Eyüp Baloğlu

Doğu Akdeniz Bölgesinden Sorumlu Y. Kurulu Üyesi - Nejat Altay

Genel Sekreter Yardımcıları - Murat Canlı, Fırat Kozok, Tolga Kaya

Genel Mali Sekreter Yardımcıları, Erdoğan Akman, Zeki Kartal

Eğitim ve Teşkilatlanma Sekreter Yardımcıları - Uğur Apış, Bersis Karabulut, Peyami Yılmaz, Ömür Enes

Sosyal Etkinlikler ve Koordinasyon Sekreter Yardımcısı - Betül Dinçer.

Genel kurul ile ilgili yapılan değerlendirmelerde alınan tepkilerin genel kurulun çok iyi geçtiği yönünde olduğunun altı, söz alan konuşmacılar tarafından özellikle çizildi. Salon düzeni başta olmak üzere özellikle hazırlanan pankartların çok etkileyici olduğu, bu nedenle de siyasi partiler adına konuşma yapanların bu konulara değindikleri belirtildi.

Toplantıya 2010 - 2011 dönemi çalışma programının hazırlanması ile devam edildi. Program detaylandırılırken, yapılacak çalışmaları gerçekleştirecek komisyonlar da oluşturuldu.

Kafkas Dernekleri Federasyonu Yönetim Kurulu Bildirisi

23.12.2009

Bu bildiri Kabardeyce, Adıgey Adıgecesi ve Abazaca'ya da çevirilerek, ilgili yerlere gönderilmiştir.

Türkiye'nin tamamına yayılmış 57 üye derneği ile 6 milyonluk Çerkes toplumunun en büyük sivil toplum kuruluşu olan Kafkas Dernekleri Federasyonu (KAFFED), 5-6 Aralık 2009 tarihlerinde gerçekleştirilen 4. Olağan Genel Kurul sürecini büyük bir coşku ve katılımı ile tamamlamıştır. Üye derneklerin ve delegelerin yoğun katılımıyla gerçekleştirilen bu iki günlük süreçte, toplumumuzun gündemindeki sorunlar hakkında sağlıklı tartışma fırsatı yakalanmıştır.

KAFFED'in yapılanması toplumumuz için önemlidir. 1970'lerde başlayan ve 1980 yılında sekteye uğrayan Çerkes diasporasını temsil edecek bir üst kurum oluşturma çabaları, 1990'da yeniden başlatılmış, 1993'de KAFDER'in, 2003 yılında da KAFFED'in kurulması ile sonuçlanmıştır.

40 yılda Çerkes diasporasının her kesiminin katılımı ve uzlaşısıyla, demokrasiyi, eşitliği ve insan haklarını temel ilkeler kabul ederek oluşturulan KAFFED'in, 4. Olağan Genel Kurulunda yeni yönetim kurulu, ülke genelindeki sekiz bölgesinin her birinin temsilcilerinin katılımıyla, Türkiye diasporasının tamamını temsil edebilecek şekilde seçilmiştir.

Önümüzdeki iki yıl boyunca görev yapacak KAFFED yeni yönetim kurulu, bu süreci en iyi şekilde değerlendirmek için üye olsun, olmasın kendini Çerkes kabul eden ve demokrasiyi temel ilkesi olarak benimseyen herkesin talep ve tercihlerini göz önünde bulundurarak, bunlara en iyi şekilde cevap vermek için çalışacaktır.

Genel kurul sırasında geniş katılımlı toplantılar yapılmış ve gelecek döneme ilişkin KAFFED'den beklentiler ile programa yönelik öneriler, demokratik bir ortamda tartışılmıştır. Genel kurul sırasında KAFFED gündeminde yer alan birçok konuya ilave olarak, aşağıdaki başlıklar da tartışmalar esnasında ön plana çıkmıştır.

1. Demokratik Açılım Süreci

Türkiye'nin gündeminde çok tartışılan

"Demokratik Açılım" konusu, Genel Kurul'da da ön plana çıkmıştır. Bilindiği gibi KAFFED Yönetim Kurulu, "Demokratik Açılım Süreci" ile ilgili genel kurul sürecinde olgunlaştırılan görüşünü daha önce kamuoyuna duyurmuş, bu sürece tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının dil, din, etnisite ve cinsiyet farkı gözetilmeden dahil edilmeleri gerektiğinin altını çizerek, hükümeti samimi bir politika izlemeye davet etmişti.

Genel Başkan'ın konuşmasında da "Demokratik Açılım" konusuna geniş yer verilmiş, hükümetin çalışmalarına yönelik eleştirilerimiz de dile getirilmiştir.

Ancak, son günlerde yaşanan endişe verici olaylar bu sürecin sağlıklı işletilemediğinin göstergesidir. Aylardır ülke gündeminde olmasına karşın "Açılım" kavramının içi bir türlü açılmamış, elle tutulur adımlar atılamamış ve sonuçta ülkenin birçok bölgesinde gerilimin arttığı gözlenmiştir.

Genel Kurulumuza katılan siyasi partilerin genel başkan ve yardımcılarının da belirttiği üzere; siyasilerin görevi, oluşan gergin havayı bir an önce yumuşatacak politikalar üretmektir.

Bu çerçevede KAFFED Yönetim Kurulu olarak tüm siyasileri, söylemlerinde daha dikkatli olmaya ve artan gerilimi düşürmeye davet ediyoruz. Aksi takdirde toplumsal birlikteliğe zarar verecek olayların artacağı ve şiddetleneceği endişesi taşıyoruz.

Türkiye'nin demokratikleşmesi konusunda atılacak adımlarla ilgili görüşlerini bugüne kadar defalarca kamuoyuyla paylaşmış olan KAFFED, bu konuda üzerine düşen tüm katkıları sunmaya hazırdır. Kimse açılım fikrinden korkmamalıdır. Birlikte yaşama iradesi var olduğu sürece çözüm mutlaka bulunacaktır.

2. Diasporada Örgütlenme Süreci

Türkiye'de demokratikleşme tartışma ve sancıları şiddetle devam ederken, maalesef 40 yıllık uzun ve zorlu bir süreç sonunda elde ettiğimiz kazanımlara ve örgütlülük bilincimize zarar veren kısır tartışmalar olduğu gözlenmek-

tedir. Dar bir çerçevede yaşanmakta olan bu tartışmalara, toplumumuzun her kesiminden sözlü ve yazılı tepkiler verilmektedir. Bu tepkilerin ilgililerce ve kamuoyumuzca dikkate alınacağını umuyoruz çünkü tarihin başlangıcından beri süregelen birlikteliğimiz, günlük hesaplara ve ihtiraslara kurban edilmeyecek kadar değerlidir.

Zaman birlik olma, bir olma zamanıdır. Toplumsal birliktelik için en doğru adres, Türkiye'deki Çerkes diasporasının tüm kesimlerini kapsayan ve demokratik işleyişi kurumsallaştırmış olan Kafkas Dernekleri Federasyonu'dur. Yönetim kurulumuz, toplumumuz yararına olan her düşünce ve davranışı bundan önce olduğu gibi bundan sonra da destekleyecektir. Ancak bir kez daha vurgulamak istiyoruz ki, toplumların yararına olacağına inanılan her proje, en geniş katılımlı ortamlarda ortak akıl yoluyla şekillendirilmelidir. Tarih, ortak akla dayanmadan, oldu bittiyle yapılacak girişimlerin birliktelik değil, bölünmelere sebep olduğunu bizlere göstermektedir. Yönetim kurulumuz sükunet ile gelişmeleri izlemekte, toplumumuzdaki sessiz çoğunluğun artık tepki vermeye başladığını görerek, akıl ve sağduyunun galip geleceğine inanmaktadır. Yönetim kurulumuz, birliktelik uğruna geçmişe takılıp kalmadan, ortak akıl çerçevesinde ve demokrasiyi temel almak koşuluyla, her kurum ve kişi ile çalışmaya her zaman hazırdır.

3. Anavatan-Diaspora İlişkileri

Genel kurulda yaşanan tartışmalar sonucunda görülmüştür ki; toplumumuz için çok önemli konulardan üçüncüsü "Anavatan-Diaspora İlişkileri"dir. Anavatanımızdaki her olay bizi etkilemekte, diasporadaki her söylem, her faaliyet de anavatanda yankı bulmaktadır.

KAFFED, Türkiye Çerkes diasporasının temsili sorumluluğu ile, kurulduğu günden bu yana anavatan ile organik ve güçlü bağlar kurmak için çalışmalar yapmış, önemli kazanımlar elde edilmesini sağlamıştır. Yönetim Kurulumuz, gerçekleştirilen bunca faaliyete rağmen, yapılanların toplumumuz için yeterli olmadığı özeleştirisini yapmaktadır. Yeni açılımlarla, ilişkilerin daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gerektiğinin de bilincindedir.

- Abhazya ve Güney Osetya'nın, başta Türkiye olmak üzere bütün ülkelerce tanınması, uygulanan ambargonun kaldırılması, ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi, en temel insan haklarından biri olan seyahat özgürlüğü gereği,

diasporanın vatani ile buluşmasını sağlayacak doğrudan ulaşım imkanlarının yeniden sağlanması, bölgede barış ve istikrarın temini için yapılacak çalışmalar, Federasyonumuzun öncelikli görevidir. Federasyonumuz bu haklı davamızı, her zaman ve her yerde layıkıyla savunacak ve takipçisi olacaktır.

- Yönetim Kurulumuz Abhazya ve Güney Osetya'nın, Türkiye'deki faaliyetlerini temsilcilikler vasıtasıyla takip etmesinin, günümüz koşullarında artık zorunluluk olduğunu düşünmektedir. Konusunda uzman kadroların görev alacağı bu temsilcilikler, Abhazya ve Güney Osetya ile Türkiye arasında siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine ve uzun dönemde Abhazya ve Güney Osetya'nın tanınmasına büyük katkıda bulunacaktır. Başkent Ankara yabancı ülke, elçilik, misyon ve temsilciliklerinin bulunması ve Türkiye siyaseti ile bürokrasinin merkezi olması sebebiyle, bu temsilcilikler için en uygun şehirdir. Federasyonumuz, böyle bir girişim olması durumunda, maddi-manevi bütün imkanları ile destek vermeye ve bağımsız cumhuriyetlerimizin meşru yönetimlerinin kararları doğrultusunda gereken her türlü faaliyete katkı sunmaya hazırdır.

- Anavatanımızdaki cumhuriyetlerin en büyük sorunu nüfus problemidir. "Dönüş"ün tabana yayılması ve pratiğe dönüştürülmesine imkan sağlayacak somut projeler üretilmesi gereklidir. Federasyonumuz bütün imkan ve yeteneklerini kullanarak, bu konuda yaptığı çalışmaları arttırmayı ve geliştirmeyi hedeflemektedir. Yönetim Kurulumuz, cumhuriyetlerimiz ile kurumsal ilişkiler kurmaya devam ederek, bu amaçlarla gerçekleştirilecek her türlü faaliyetin içinde, her türlü söylemin arkasında olacaktır.

- Federasyonumuz, konularında uzman insanlarımızın katılımıyla oluşturulacak çalışma grupları ile anavatanımızda olup bitenler hakkında daha hızlı ve sağlıklı bilgi almayı, derlediği bu bilgileri de eş zamanlı olarak detaylarıyla Çerkes diasporasına sunmayı görev bilmektedir. KAFFED temsil görevi gereği, üye dernekleri vasıtasıyla tabanımızın bu olaylar karşısında aldığı tavır, duygu ve düşünceleri de, aynı hızla anavatanımızda yetkili kurum ve kuruluşların bilgisine sunacaktır.

- Tüm dünya Çerkeslerinin en büyük sivil toplum örgütü Dünya Çerkes Birliği (DÇB)'dir. Yönetim Kurulumuz, kurucu ve en büyük üyesi olduğumuz DÇB'nin daha aktif, bütünleştirici

ve geleceğe yönelik politikalar sergilemesi gerektiğini düşünmektedir. DÇB gerek anavatanda, gerek yaşadığımız diğer ülkelerde, bizleri etkileyen tüm olaylara karşı daha duyarlı ve aktif olmalı, anavatanda olup bitenler konusunda bütün diasporanın hızlı ve sağlıklı bilgi almasını sağlamalıdır. Başta KAFFED olmak üzere, gelen tepkileri bir sivil toplum örgütü olarak kamuoyu, diğer kurumlar ve devlet görevlilerimiz ile paylaşmalıdır. DÇB, üyesi olan diaspora örgütlerinin anavatandaki gözü, kulağı olmakla kalmamalı, aynı zamanda sözcüsü, sesi, eli olmalıdır. Federasyonumuz, kurulan komite ve çalışma gruplarına katılan temsilcileri ile DÇB'nin gelişmesi, daha aktif ve yaygın faaliyetler gerçekleştirmesi için üzerine düşen her türlü sorumluluğu yerine getirecektir.

Son günlerde anavatanda, Kuzey Kafkas halkları arasına nifak sokmak için gerçekleştirilen provokasyonlar bizleri kaygılandırmaktadır. Karaçay- Çerkes ve Kabardey-Balkar Cumhuriyetlerinde son dönemde yaşanan gerilimi, Kafkasya'nın iç işlerine karışmamak ilkelerimiz doğrultusunda özen göstererek, büyük bir dikkatle izlemekteyiz. Kafkasya'da yaşanacak bu konudaki çatışmalar bölge barışını tehdit edeceği gibi, kültür ve dilimizin korunması yönünde cumhuriyetlerimizle yaptığımız ortak çalışmalara da engel olacaktır. Bölgede barış ve huzur ortamının daimi olması temel arzumuzdur.

Suni olarak yaratılan bu

sorunlar yanında insan haklarının ve ifade özgürlüklerinin sağlanması da bizim için çok önemlidir. Murat Berzeg, Ruslan Keşev ve İbrahim Yağan'a yapılan saldırılar ciddi endişelere sebep olmaktadır. Olaylar karşısında aklıselim davranarak ortamın sakinleşmesini sağlamak önemlidir. Beklentilerimiz bölge yöneticilerine iletilmiştir.

Kafkasya'da ve Türkiye'de son dönemde yaşanan gelişmeler hem ciddi riskler içermekte hem de olumlu dönüşümler için fırsatlar sunmaktadır. Böyle bir ortamda, sivil toplum örgütlerimize, kanaat önderlerimize düşen önemli görev, Çerkes halkının birlik ve beraberlik içinde kalmasını sağlamaktır.

Sivil toplum örgütleri ancak üyelerinin hassasiyetleri ve katkıları oranında aktif ve etkili olabilirler. Kurumlarımız hepimizindir, eksiklerini tamamlamak, yanlışlarını düzeltmek hepimizin görevidir. Birlikteliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz, hem anavatanımızda hem diasporada halkımızı bekleyen bu zorlu ve tehlikeli süreçten daha güçlenerek çıkmak için, tüm derneklerimizi Kafkas Dernekleri Federasyonu çatısı altında birlikteliğe ve beraber mücadele etmeye davet ediyoruz.

KAFFED sizin kurumunuzdur, yönetim kurulu da sizlersiniz. Saygılarımızla,

**KAFKAS DERNEKLERİ
FEDERASYONU
Yönetim Kurulu**

Suriyeli kardeşlerimizden selam var

23.12.2009

Federasyon Başkanımız Cihan Candemir, Başbakan'ın 22-23 Aralık 2009 tarihlerinde yaptığı resmi Suriye seyahatine katıldı. Seyahat sırasında Suriye'deki hemşerilerimizi ziyaret eden Candemir, demek binasında ağırlandı.

Dernek binasında thamadelerle sohbet eden Federasyon başkanımız, Türkiye ve derneklerimiz hakkında sorulan soruları cevapladı. Ortak konular ve yapılması gerekenler görüşüldü. Bu arada Türkiye ile Suriye arasında son derece iyi olan ilişkilerden ve vizesiz seyahat imkanlarından yararlanarak karşılıklı ziyaret ve ortak çalışmaların artırılması gerektiği, bilhassa gençler arasındaki sıcak ilişkilerin geliştirilmesi, birbirleriyle tanışma imkanlarının sağlanması için ortak programlar yapılması gerektiği, karşılıklı haberleşme için web sitelerimiz arasında sürekli

bağlantı kurulması için çalışmalar yapılması gerektiği konularında mutabık kalındı. Suriye'deki hemşerilerimiz, Başkanımız vasıtasıyla Türkiye'deki akrabaları ve kardeşlerine selam ve sevgilerini iletiler.

Suriye'de Rasulayn, Rakkah, Hanasır, Halen, Homs, Golan ve Şam'da, toplam 7 adet Kafkas demeği bulunuyor. Şam demeği merkez demek ve çevresindeki Kisva, Marjsultan, Kudseya ile toplam 4 yerde faaliyet gösteriyor. Şam demeğinde gençler çeşitli yaş gruplarında folklor çalışmaları yapıyorlar. Ayrıca dil çalışmaları yapıyor ve alfabe kitapları bastırımlar. Demeğin web sitesi www.adighasy.net.

Başkanımız, en kısa zamanda web sitelerimiz arasında link kurularak haber değişimine başlanması, gençlerimizin de Suriye gençleri ile yazışarak yeni arkadaşlar edinmeleri ve akrabalarını bulmaları için çağında bulundu.

Kabardey Balkar Cumhuriyeti'nde Yaşanan Toprak Sorunu ve Sonrası...

Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'nde meraların kullanımı ile ilgili olarak son günlerde yaşanan gelişmeler diaspora tarafından da yakından takip edilmektedir. Meraların dağıtımının bu şekilde yasalaşmasının getireceği sıkıntıları anlatarak tepkilerini yansıtmak isteyen Kabardey-Balkar Cumhuriyeti Adıge Toplum Örgütleri Koordinasyon Kurulu 17 Kasım 2009 tarihinde Nalçık'te bir miting yaptılar. Daha sonra da birer dilekçe ile sorunlarını Rusya Federasyonu yöneticileri ile KBC yöneticilerine ilettiler.

Konuyla ilgili dilekçeleri altta bilgilerinize sunuyoruz.

KABARDEY-BALKAR CUMHURİYETİ ADIĞE TOPLUM ÖRGÜTLERİ KOORDİNASYON KURULU

No 65

16.11.09

Sayın Dmitri A. Medvedev / Rusya Federasyonu Devlet Başkanı

Sayın Vladimir V. Putin / Rusya Federasyonu Başbakanı

Sayın Boris V. Grlzlov / RF Federal Meclisi Devlet Duma Başkanı Birleşik Rusya Partisi İcra Kurulu Başkanı

Kabardey (Adıge) toplumsal kuruluşları koordinasyon kurulunun 17 Kasım 2009'da Nalçık'te düzenlediği mitinge binlerce insanın katılması, Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'nde son 1,5 yılda gerginleşen sosyopolitik durumlardan dolayı ağırlaşan şartlarla ilgili olarak size başvurmaya mecbur bıraktı.

Biz, mitinge katılanlar, KBC'deki (Kabardey-Balkar Cumhuriyeti) olumsuz gelişmelerin asıl sebebinin RF devlet Duması milletvekili, Birleşik Rusya Parti üyesi M.Ç. Zalihanov'un, ayrıca aşırı milliyetçi toplum örgütü "Balkar Halkı İhtiyar Heyeti"nin yıkıcı faaliyetleri olduğundan eminiz. M.Ç. Zalihanov, size ve bazı RF üst düzey yetkililerine gönderdiği 16.09.2008 tarihli telgrafında KBC yönetimini ve Kabardey halkını, Balkarlarla Rusları bölerek, küçük düşürerek anayasal düzeni bozmakla ve suç işlemekle, Büyük Çerkesya'nın kurulması konusunda bölücülükle, Kabardeylerle Rusları ayırmakla, Rusya devletini parçalamakla, federal kanunlara açıkça riayet etmemekle, Balkar topraklarına el koymakla, yerel yönetimlerle ilgili federal kanunlara uymamakla, Balkar halkının soykırımıyla suçladığını açıkça ifade etmiştir.

Sonrasında bu asılsız suçlamaları RF başsavcısı Y.Y. Çayka'ya ve RF anayasa mahkeme başkanı V.D. Zorkin'e de göndermiştir. Bu dilekçe altına M.Ç. Zalihanov RF devlet dumasından 50 milletvekilinin imzasını topladı, ancak daha sonra kandırıldıklarını anlayınca imzalarını geri çektiler.

M.Ç. Zalihanov bu zaman zarfında defalarca RF devlet başkanlığı yönetimine başvurarak, çeşitli saçma talepler içeren mektuplarını RF devlet başkanlığı Güney Federal Bölgesi yetkili temsilcisi V.V. Ustinov'a, RF içişleri bakanı R.N. Nurgaliev'e ve yabancı gazetecilere gönderdi. Kabardey (Adıge) toplum örgütleri ve KBC'nin diğer vatandaşları, M.Ç. Zalihanov'un suçlamalarının dayanaklarının açıklanması ve gerekli araştırmaların yapılarak bu yıkıcı hareketlerinin hukuki ve politik değerlendirmesinin yapılması talebiyle hem size hem RF başsavcısı Y.Y. Çayka'ya başvurdular.

30.10.2008 tarihinde RF başsavcısı Y.Y. Çayka'dan 2713-397-08 sayılı resmi bir cevap gelmişti. Bu cevabi yazıda M.Ç. Zalihanov'un suçlamalarının gerçeğe dayanmadığından bahsedilmekteydi.

Onun bu asılsız suçlamalarının temelinde yalan, karalama, kin ve iftira yatmaktadır. M.Ç. Zalihanov'u ne kendisinin mensup olduğu Balkar halkının kaderi ne de Kabardey-Balkar'ın kaderi ilgilendiriyor. Onun seç-

menleri KBC'nin çok uluslu halkını Rusya Federasyonu yüksek anayasal organında temsil etmesi için üçüncü seferdir ona yetki verdi.

Maalesef, M.Ç. Zalihanov'un yıkıcı ve provokatif faaliyetlerinin toplumun çeşitli katmanlarında ve RF yönetim yapısında belli bir desteği bulduğunun altını çizmek zorundayız. Bu durumu kitle iletişim araçlarındaki yayınlar da doğrulamaktadır. Zalihanov'la birlikte hareket eden siyasi güçler olduğunu, KBC başkanı A.B. Kanokov'un çalışmalarının olumlu sonuçlarını yok etme eğiliminde olduğunu da belirtmeliyiz. Bunlar son 4 yıl içinde ülkede başlıca sosyo-ekonomik göstergelerin iyiye gittiğini görmek istemiyorlar. İşsizlik azaldı, yeni işletmeler, okullar, kültür evleri, çocukların eğitimine yönelik okullar v.b. açılıyor. Yıkıcı güçlerin en tepesinde olanlar, 15 yıldır yönetimde olan (2005 eylül ayına kadar) ve yönetimde olduğu süre içerisinde KBC ekonomisinin ana göstergeler açısından Rusya Federasyonu'ndaki bölgeler içinde en son sıralarda olduğu kişilerdir.

2008 yılından başlayarak Sn. Zalihanov ve aşırı uçtıkları politik taleplerine ekonomik isteklerini de eklediler. RF'de yerel yönetim örgütleri hakkında 131 sayılı federal yasanın uygulanmasında yapılan bazı hataları fırsat bilip, Kabardeyler tarafından Balkarların etnik topraklarının zaptedildiği, onların geleneksel yerleşim yerlerinden kovulduğuna dair birtakım söylentiler çıkardılar. Milletvekili Zalihanov'un, Balkar Halkı İhtiyar Heyeti'nin baskısı altında KBC parlamentosu son yıllarda çok sayıda karamame çıkarmıştır. Bunlara göre yerleşim yerlerinin % 90'ı 134 sayılı federal kanunun asıl normlarından saparak ve adalet ilkesi ihlal edilerek Balkar köy yerleşimlerine verilmiştir. Böylece çok sayıda Balkar köy yerleşim yeri kanunlara aykırı olarak, nüfusu 3000 kişiden az olan belediyelere bölündü.

En göze çarpan ihlal ise şuydu; KBC parlamentosu 131 sayılı federal kanunun 85. maddesini göz ardı etti. Mera alanlarının gittikçe zorlaşan geleneksel kullanım şeklinin korunması amacıyla bu madde gereğince ilk etapta "hayvancılık yapılan arazilerin statüsü" hakkında kanunun kabul edilmesi gerekmektedir. RF anayasa mahkemesi kararları da aynı doğrultudadır. M.Ç. Zalihanov'un maksadı gerçekleşirse, o zaman nüfusu 40.500 olan (KBC nüfusunun % 4,5-5'i) Balkar köylüleri ülke topraklarının % 50'sini alabilir. Peki bu durumu KBC nüfusunun geri kalan % 95'i kabul eder mi? Elbette ki hayır.

Size şunu bildirmek isteriz ki, tarihi geçmişe sahip Kabarda büyük bir toprağa sahiptir (50 bin km²'ye yakın). Bu topraklar Çarlık Rusyası ve Sovyet egemenliği döneminde Kabardey halkının onayı alınmadan Osetlere, İnguşlara, Karaçaylara verildi. En büyük toprağı da yüzyıllarca birlikte kardeşçe ve uyum içinde yaşadığımız en yakın komşumuz Balkarlara verdiler. XX. yüzyılın başlarına kadar onlar "Beş Dağlı Tatar Topluluğu" adıyla yüksek dağ vadilerinde yaşıyorlardı. Çetin dağ koşullarında, ekilmeye elverişli toprakları olmadan zor şartlarda yaşıyorlardı. Bilimadamlarının değerlendirmesine göre Balkarların yerleştikleri alanlar o zamanlar 1,5-2 bin km²'yi geçmiyordu. Bu yüzden Kabardey halkının rızasıyla, Balkarlar dağlık bölgeden Kabarda'nın düzlük topraklarına göç ettiler. Sonuç olarak ezelden beri Kabardeylere ait bu topraklar 150 yıl içinde Balkar köylerine dönüşmüş oldu. Maalesef, Zalihanov'un başında bulunduğu aşırılıkçı güçler bu konuda konuşmak istemiyorlar. Onların düşüncesine göre, Balkarlar tarafından daha önce alınmış olan topraklar ve göz koydukları yeni topraklar toplamda ülke topraklarının % 50'sini veya yaklaşık 6 bin km²'sini oluşturmaktadır. Tek taraflı olarak buraların Balkar toprakları olduğunu ilan ediyorlar. Böyle bir şeyi Kabardey halkı hiçbir şekilde kabul etmemektedir.

Balkar Halkı İhtiyar Heyeti ve M.Ç.Zalihanov tarafından suni olarak yaratılan halkların karşı karşıya gelmesi durumunun özü budur.

Sayın Dmitri Anatolyeviç, Sayın Vladimir Vladimiroviç ve Sayın Boris Vyaçeslavoviç,

Mitingin katılımcıları şundan kesinlikle eminlerdir ki, KBC'nin on bir Adıge toplum örgütünün koordinasyon kurulu, kendi etnik toprakları üzerindeki birkaç yüz yıl içerisinde 4-5 kez azaltılmış olan haklarını korumak için Kabardey halkının yukarıda işaret edilen başlıca isteklerini RF anayasası çerçevesinde ifade etmektedir.

Bununla birlikte KBC Adıge toplum örgütlerinin koordinasyon kurulu, halklar arasında sert bir mücadeleye müsaade etmeyecek şekilde, Kabardey-Balkar'da barışın, kalıcı bir uzlaşmanın korunması doğrultusunda pozitif, istikrar sağlayıcı, barışçıl bir çalışmanın çabası içindedir. Yönetim organları ile Balkar halkının toplum örgütü olan "Alan" ile, Kazak dünyası ile, Rusça konuşan örgüt "Veçe" ile, sivil toplum örgütlerinin tüm katmanları ile aktif bir işbirliği içindedir.

2009 yılında RF devlet başkanlığının, KBC hükümeti ve parlamentosunun idari temsilcilerinin katılımı ve onayıyla, koordinasyon kurulunun inisiyatifinde Adıgece, Balkarca, Rusça konuşan örgütler ve tüm milli kültür

merkezleriyle "KBC'de barış, uzlaşma ve istikrar" ilkesi altında "sosyo-politik durum ve Kabardey halkının aktüel görevleri" konulu bir "yuvarlak masa" toplantısı yapıldı.

Bahsi geçen faaliyetlerde, toplumun geniş çevrelerinden ağırlıklı olarak olumlu değerlendirmeler aldığı karar ve belgeler çıkmıştır.

KBC devlet başkanı A.B. Kanokov'un ve KBC parlamentosunun desteklediği koordinasyon kurulunun önerisi üzerine, topraklarla ilgili tüm ihtilaflı konuları inceleyen bir uzlaşma komisyonu kurulmuştur. Bu çalışmada bazı zorluklar ve problemler mevcut. Ancak koordinasyon kurulu yetkilileri olumlu bir sonuca ulaşmak için aktif bir biçimde çaba göstermeye niyetliler.

131 sayılı federal kanunun 85. maddesi gereğince ve RF anayasa mahkemesi kararlarına istinaden, Koordinasyon Kurulu tarafından "hayvancılık yapılan toprakların statüsü" hakkında bir kanun tasarısı hazırlandı ve KBC parlamentosunun incelemesine sunuldu. Görünen o ki, bu tasarı yakın bir zamanda KBC parlamentosunun uzlaşma komisyonunda inceleme konusu olacak.

Biz miting katılımcıları, 131 sayılı federal kanunun normlarından, RF anayasa mahkemesinin 03.04.2007 ve 02.10.2007 tarihli kararlarından vuku bulan tüm koşulların Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'nde hayata geçirilmesinin zorunlu olduğu üzerinde kuvvetle durmaktayız. Bu normlardan sapmaların olmasının hiçbir bahanesi olmayacaktır.

Ortaya çıkan toprak problemlerinin çözümü, halklar arası ilişkilerin istikrarı, ülkede barışın, istikrarın ve uzlaşmanın yeniden yaratılması için huzurlu bir ortama ihtiyaç vardır. Bu huzurlu ortam yönetim kadrolarına, parlamentoya ve ülkenin toplumsal iradelerine bu zor durumdan birlikte ve adil olarak çıkma, orta yolu bulma ve çok uluslu Kabardey-Balkar'daki tüm halkların menfaatine olacak RF anayasası ve kanunlarına dayalı uygun kararlar alma imkanı tanıyacaktır.

Özetlenen bu durumları dikkate alarak, M.Ç. Zalihanov tarafından yürütülen bozguncu faaliyetlerin ve asılsız suçlamalarının durdurulması için, huzurlu bir ortamın yaratılması ve halklar arası gerginliği had safhaya getiren sebeplerin ortadan kaldırılması adına, bu mitinge katılanlar aşağıdaki konuların çözümünde sizden gelecek desteği ısrarla rica etmektedirler:

1. KBC'de yaşayan tüm halkların ve bu bağlamda Kabardey halkının da menfaati gözetilerek tarih ve sosyal adalet ilkesine riayet etmek koşuluyla 131 sayılı RF yasasının uygulanmasının temini,

2. Halklar arasında husumeti körüklemesi yüzünden, M.Ç. Zalihanov'un Birleşik Rusya partisinden ihraç edilmesi. Devlet dumasının yüksek unvanının itibarını sarsması, sosyal prestijinin ve Kabardey-Balkar seçmeninin güveninin tamamen kaybettirmesi, bozguncu faaliyetleri yüzünden M.Ç. Zalihanov'un istifa ettirilmesini,

3. M.Ç. Zalihanov'un ve Balkar toplum örgütlerinin KBC yönetimine ve Kabardey halkına yönelttiği asılsız suçlamaların, yönetimin federal organlarına yaptığı çok sayıdaki başvurunun RF başsavallığı tarafından defalarca yapılan incelemesi sonucunda teyit edilmediği ve yalan olduklarının ortaya çıkmış olması dikkate alınarak, RF devlet başkanlığı idaresine, RF hükümet organına ve RF devlet duması milletvekillerine bir uyarı gönderilmesini ve ileride yapılacak benzer türdeki başvuruları dikkate almamanızı rica ederler.

Yukarıdaki Dmitri Anatolyeviç, Vladimir Vladimiroviç ve Boris Vyaçeslavoviç'e gönderilen yazının bir benzeri aşağıdaki maddeler de eklenerek Kabardey - Balkar Cumhurbaşkanı Arsen Kanokov'a gönderilmiştir.

Özetle, 1995-2009 yıllarında yapılan ihlallerin ve hataların sonucunda aşağıdaki tablo meydana gelmiştir:

1. Toplamda 40,5 bin nüfustan oluşan 24 Balkar kırsal yerleşim yeri lehine, KBC R3-13 sayılı 27.02.2005 tarihli kanun gereğince 92 bin hektar alan ayrıldı. Bunun devamında ise söz konusu kanunda düzenlemeler yapılarak bu yerleşim yerlerine ait araziler 430 bin hektara kadar genişletildi. Böylece Balkar yerleşim alanları 4 katından fazla büyüdü. Bunun dışında, bir de Zolski rayonuna ve Heymaşa meralık alanlarına da gözlerini dikmiş durumdalar.

2. Toplamda 270 bin nüfustan oluşan 86 Kabardey kırsal yerleşim yeri lehine, yukarıda adı geçen kanun gereğince 340 bin hektar alan ayrılmıştı. Kanunda yapılan düzenlemelerden sonra topu topu 350 bin hektara çıkartıldı. Artış sadece 10 bin hektar.

3. Bu bilgilerden ortaya çıkan, Balkar yerleşim yerlerindeki bir kişiye 10,6 hektar toprak düşerken, Kabardey'deki bir kişiye 1,3 hektar düşmektedir. Yani 8,1 kat daha az. Bu durum apaçık adaletsizliktir.

4. Şunu da belirtmeyi gerekli görüyoruz; nüfusu 3000'den az olan ve kırsal yerleşim yeri statüsünde olan birçok Balkar yerleşim yerinin bölgelere ayrılması konusunda da federal kanun hükümleri ihlal edilmiştir.

5. Mitinge katılanlar ayrıca 1995 yılında, Baksan rayonundan 60 bin hektar alana sahip dağlık meraların alınarak, Rusya kanunları alenen ihlal edilerek, orada yaşayanların onayı alınmadan Elbruz rayonundaki Köndelen'e verilmesini kesinlikle kabul etmemektedir.

Sayın Arsen Başiroviç, Anvuar Ahmetoviç ve Aleksey İvanoviç,

Ayrıca dikkatinizi aşağıda belirttiğimiz duruma da çevirmenizi isteriz. Basın yayın organlarında ve uzlaşma komisyonunun oturumlarında da defalarca yer verilen ortak kırsal alanların yeniden paylaşımıyla ilgili aşırı milliyetçi güçlerin hak iddiaları gerçekleşirse, KBC topraklarının tamamının yaklaşık % 50'si, toplam ülke nüfusunun yaklaşık % 4,5-5'ine sahip Balkar yerleşim noktalarında olacak. Maalesef, yönetim yapısının içinde de bu fikrin yandaşları mevcut. Buna KBC parlamentosunun daha ilk oturumunda kabul ettiği çok sayıdaki kanun tasarısı da şahitlik etmektedir. Haklı olarak şu soruyu sormak gerek; KBC topraklarının bu şekilde yeniden paylaşımına, ülke nüfusunun geri kalan % 95'i razı olur mu? Elbette ki hayır!

Mitingin katılımcıları olan bizler, hiçbir koşul altında Kabardey halkının bu gibi çok eski etnik arazilerine el konulmasına asla razı olmayacağını çok net olarak beyan ediyoruz.

131 sayılı federal kanunun KBC'de uygulanması sırasında gerginleşen keskin sosyo-politik durumdan yola çıkarak, sizden yüksek otoritenizi, yasal raporların KBC'de kabulü sürecinin, Rusya Federasyonu hukuk alanına yöneltilmesi yönünde kullanmanızı önemle arz ederiz.

Bunun için, cumhuriyet mitinginin katılımcılarının talepleri şöyledir :

1. Sınırların belediye statüsünde değiştirilmesine ilişkin her türlü cumhuriyetin yasal raporlarının prosedürünün durdurulması,

2. Tarım politikası komitesince teklifi sunulan ve 131 sayılı federal kanunun 85. maddesinin ruhuna ve Rusya Federasyonu anayasa mahkemesi kararlarına aykırı olan "Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'ndeki hayvancılık yapılan arazilerin statüsü" hakkındaki kanun tasarısının KBC parlamentosu tarafından bundan sonraki incelemelerinin prosedürden çıkartılması,

3. Adıge toplum örgütleri tarafından teklifi sunulan "Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'nde hayvancılık yapılan topraklardan geleneksel şekilde faydalanılması usulü ve toprakların statüsü" hakkındaki kanun tasarısının KBC parlamentosunda görüşülmeye başlanmasını ve kabulünü,

4. Adıge toplumsal örgütlerinin hazırladığı kanun tasarısına uygun olarak gerekli düzenlemeleri yapılarak hükmünü kaybeden 12 ve 13 sayılı cumhuriyet kanunlarının tanınması" hakkındaki kanun tasarısının KBC parlamentosunda kabulünü,

5. Çıkartılan "Kabardey-Balkar Cumhuriyeti'nde hayvancılık yapılan topraklardan geleneksel şekilde faydalanılması usulü ve toprakların statüsü" hakkındaki kanun esasında çalışmalar yapılması ve "KBC'de toprak yönetim yapısı" ve "KBC'deki belediye oluşumlarının sınırları ve statüsü" hakkında yeni kanunlar çıkartılması,

6. Daha önceki yönetimin, 1995 yılında Elbruz rayonunun kurulması esnasında yaptığı hataların ve bunun sonucunda, daha önce Kabardey yerleşim yeri olan Baksan bölgesine ait 60 bin hektarlık yüksek dağlık bölge meralarının yasal olmayan biçimde Köndelen'e verilmesi hatasının düzeltilmesi,

7. Cumhurbaşkanlığı idari organının ve KBC parlamentosunun görevlilerini, Çerek ve Çegem rayon yönetimlerinin yöneticilerini, ayrıca, ortak kırsal toprakların paylaşımına ilişkin kararnamelerin, yerel yönetim parlamenterlerinin görüşüne sunulmadan ve halkın onayı alınmadan çıkartılması sırasında, 131 sayılı federal kanunu çok sayıda ihlal etme suçunu taşıyan kırsal yerleşim yerleri yöneticilerini sorumlu davranmaya ve görevlerini dikkatle yerine getirmelerinin sağlanmasını,

8. KBC devlet başkanı A.B.Kanokov'dan, idarenin yönetici yardımcısı Z.K.Kaşirokov'un "Rusya Federasyonu'nda yerel yönetim organizasyonlarının prensipleri" hakkındaki federal kanunun uygulanmasına, yapılan hataların suçlusu gibi katılımının engellenmesinin rica edilmesini, talep ediyoruz.

Nalçık, 17.11.2009 Cumhuriyet mitinginde KBC Adıge Toplum Örgütü tarafından kabul edilmiştir.
Miting Başkanı M.A. ÇAHETLOV

KBC Adıge Toplumsal kuruluşları Koordinasyon Kurulu Başkanı J. A. KALMIKOV

KARATSUK İLKAY: “Anavatanımıza ve anadilimize dair umutlarımızı tiyatro ile canlı tutmak istiyoruz...”

Röportaj: K'EBİŞE FİLİZ KAPLAN

Diasporada yaşayan biz Çerkesler, kaybolmakta olan geleneksel kültürümüzü, özellikle de anadilimizi yaşatmanın savaşını veriyoruz. Bu konuda gençlerimizin gösterdikleri çabayı görmek umut veriyor. Anadilimizde oyunlar sergileyen Guğe Tiyatro Grubu buna güzel bir örnek. Grubun oluşumu kısaca şöyle: Anadilini kaybetmemek, okuma yazma da öğrenmek isteyen bir grup genç, Kayseri Kafkas Derneği'nde açılan anadil kurslarına başlarlar. Öğretmenleri Karatsuk İlkay Karaduman'ın yönlendirmesi ile Adıgece tiyatro yapmayı denerler. Onlar Adıgece tiyatro yapmanın, tiyatroseverler de ana dillerinde tiyatro izlemenin zevkine varınca, başarı kaçınılmaz olur.

Çalışmalarını Uzunyayla Kültür ve Dayanışma Derneği'nde sürdüren Guğe Tiyatro Grubu üyeleri 18-22 Aralık 2009 tarihleri arasında Adıgey Cumhuriyeti'nde düzenlenen Adıge-Abhaz Tiyatro Festivali'ne, Adıgey Kültür Bakanlığı'nın davetlisi olarak katıldılar. Diasporada olduğu gibi anavatanında da büyük beğeni ile karşılandılar. Ayrıntıları öğrenmek için grubun emektar öğretmeni Karatsuk İlkay Karaduman ile konuştuk, sohbetimizi sizlerle paylaşıyoruz.

Karatsuk İlkay Uzunyaylalı genç bir arkadaşımız. Tiyatro ve drama eğitimi almış. Kayseri'de drama öğretmeni olarak çalışıyor. Aynı zamanda Uzunyayla Kültür ve Dayanışma Derneği'nin, anadil ve drama öğretmenliğini görevini yürütüyor.

İlkay Hanım, tiyatroya ilginiz nasıl başladı?

- Lise ikinci sınıfta, edebiyat öğretmenimizin Moliere'in "Cimri" adlı oyununu sahneleme fikri sayesinde tiyatro ile tanıştım. Bu oyunda aldığım başrolden sonra, tiyatro vazgeçilmezim olmaya başladı. Konservatuarı kazandığım sene (1993) ise, dernekte tiyatro çalışmalarına başladığım senedir. O zamanlar Kayseri'de demek geceleri düzenlenirdi. Bu gecelerde kısa skeçler yazıp (Uzunyayla Adıgecesiyle) sahneleyen bir grup vardı. Grubun Adıgebe konuşabilen bayan elemana ihtiyacı vardı. Bu gruba sınavsız alındım.

Guğe Tiyatro Grubu'nu oluşturma düşüncesi nasıl ortaya çıktı? Grup hakkında bilgi verir misiniz, hedefleriniz nelerdir?

- Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun 2006 yılında "Anadil Eğitimcilerinin Eğitimi" projesi kapsamında, Nalçık'den gelen hocamız Tabış Murat'ın, Adıgece eğitim verdiği gruptaydım. Aynı sene Kayseri Kafkas Derneği'nde anadilde okuma yazma kursları açtık. Kursu devamlılık gösteren ve okuma yazma öğrenen katılımcıların anadilimizi daha çok kullanmalarını istiyordum. Dilimizin zenginliğini, güzelliğini daha iyi anlama ve paylaşma çabasında en iyi yolun tiyatro olduğuna karar verdim. Ve çalışmalarını drama yöntemiyle yürüten Guğe Tiyatro Grubu oluştu.

Guğe Tiyatro Grubu, anadilde okuma yazma öğrenen 18-27 yaş arası gençlerden oluşuyor. Grup,

2006 yılından bu yana, her yıl açtığımız okuma yazma kurslarına devamlılık gösteren gençlerin katılımı ile çoğalıyor. Genelini üniversite öğrencilerinin oluşturduğu tiyatro grubumuzun çalışma yöntemi, yukarıda da belirttiğim gibi dramadır.

Grubumuzun hedefine gelince, "ТУГЪЭ ЗЫДЭШЫМЫЭМ ГЪАШЦИ ШЫДЭЖЪЫМ (Umudun olmadığı yerde yaşam da yoktur)" der, bir atasözümüz. Şu anda anavatanından uzaktayız. Fakat anavatanına ve anadilimize dair umutlarımızı canlı tutmak istiyoruz. Anadilimizin zenginliğini elimizden geldiğince çok kişiye hatırlatmak ve kültürümüze sahip çıkmaktır hedefimiz. Tiyatral değeri olan oyunlarla anavatanın tüm bölgelerine tırmeye gitmek, diasporayla anavatan arasında, küçük de olsa bir köprü daha oluşturmak istiyoruz.

Gençleri tiyatroya çekmek için drama, iyi bir yöntem mi oldu sizin için?

- Drama bir eğitim ve öğretim yöntemi olup, tiyatro tekniklerini de kullanır. "Yeteneğim yok" diyerek, cesaret etmeyen kişilere ulaşma yoludur. Çok yetenekli olan zaten bir yol buluyor. Drama, kişilerin kendilerini tanıma, özgüvenlerini geliştirme, başkalarının farkına varmasında bir yöntem aynı zamanda. Bizi anadille tiyatro yapmaya cesaretlendiren şey de drama oldu.

Bize grubunuzun sahnelediği oyunlardan bahsedebilir misiniz?

- Guğem Tiyatro Grubu'nun Mart 2008'de sahnelediği ilk oyun sürgünü, vatan sevgisini konu alan "Guğem Yılağö" isimli oyundu. Beş yüz elli kişilik seyircinin oyunumuzu ayakta alkışlaması sevindiriciydi ve bizi yeni oyunlar için cesaretlendirdi. Gelen istek üzerine aynı oyun, Ocak 2009'da tekrar sahnelendi.

Guğem olarak, şimdiye kadar Utij Boris'in yazdığı ve benim yönettiğim 'Jemiğö Amerikem', 'Hafote', ve 'Wusleğöakım Sıkpleğöjakım' (komedi) isimli oyunları Kayseri seyircisiyle buluşturduk. Göksun ve Afşin'de ise "Guğem Yılağö" adlı oyunu sahneledik. 2009 Kasım ayında, Maykop'da ikincisi düzenlenen Adıge - Abhaz Tiyatro Festivali'ne diasporadan katılan ilk grup olduk. Söz konusu festivalde grup, Adıgey Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından "Anadilini Yaşatan ve En İyi Kullanan" ödülüne layık görüldü. Grup çalışmalarımızı halen Uzunyayla Kültür ve Dayanışma Derneği'nde sürdürmekteyiz.

Sergilenen oyunlardan sonra ne tür tepkilerle karşılaştınız?

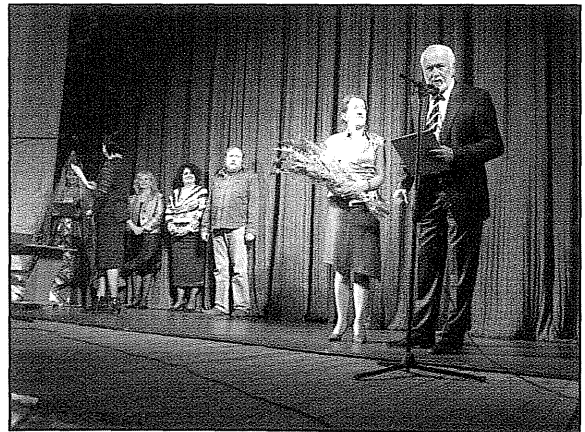
- İlk oyunumuzun ayakta alkışlandığını söylemiştim. Kayseri'nin thamedeleri olarak kabul gören, derneklere emeği geçmiş büyüklerimiz oyundan sonra tek tek kutladılar. Oyunu izlerken gözyaşlarını

tutamadıklarını belirten çok izleyicimiz oldu. "Guğem Yılağö" adlı oyunda Yabyahani (kötüyü canlandıran) kızımıza öfkelenenler bile olmuş. Biz bu oyunun cd sini, oyunu yazan Tabış Murat'a yollamıştık. Oyunu anavatanda izleten Tabış, Guğem üyelerinin tamamına, bağlı bulunduğu enstitünün başkanının da imzası bulunan teşekkür belgesini gönderdi.

Adıgey Cumhuriyeti'nin başkenti Maykop'ta, bu yıl ikincisi düzenlenen Adıge-Abhaz Tiyatro Festivali'ne katıldığınızı ve büyük ilgi gördüğünüzü biliyoruz. Bize orada yaşadıklarınızı, aldığınız tepkileri anlatır mısınız?

- Bu festivale Guğem Tiyatro Grubu, Adıgey Kültür Bakanlığı'nın davetlisi olarak katıldı. Bu bir ilkti. Bir hayalin gerçekleşmesiydi. Hissedilenler yoğun, yaşananlar çok güzeldi. Anadille oyunculuk yapan, oyun yöneten bir kadroyla bir hafta birlikte olmak, onlardan birçok şey öğrenmek! Öte yandan, festivalin açılış gecesinde Cumhurbaşkanı Thakuşine Aslan'la tanışmak, kutlamalarını almak, anavatanın dört bir yanından gelen tiyatro gruplarının oyunlarını izlemek, onlarla tanışıp sohbet edebilmek gurur vericiydi. Türkiye'den anavatanına dönen büyüklerimizin, kardeşlerimizin gösterdiği alakayı unutamayız. Gösteri öncesi yoğun provalarımız olsa da, artakalan zamanlarda tiyatronun toplantı salonunda, evlerinde, işlettikleri kafelerde, dostça sohbetleriyle bizi dinlendirdiler. Oranın bizim de olduğunu hissettirdiler.

Festivalde Utij Boris'in yazdığı 'Jemiğö Amerikem' adlı komediyi sahneledik. Festivale katılan diğer grupları izlememiz için Guğem Tiyatro Grubu'na ayrılmış bir koltuk sırası vardı. Oyunumuzu bu koltuktan, ilk kez oturarak izleme şansı buldum. Dolayısıyla seyircinin tepkisini anında aldım. Utij Boris'in bu oyununu, "sahneleyebilir miyiz acaba" düşüncesiyle ilk kez okuduğum zaman kahkahalarla güldüğüm tüm bölümlere, salondaki seyircinin de aynı tepkiyi verdiğini görmek çok güzeldi. Üstelik arkamda ve yanımda oturan, tepkilerini anında hissettiğim

seyirciler, diğer tiyatro gruplarının oyuncularını ve yönetmenleriydi. Oyunun sık sık alkışla kesilmesi, gelen diğer tepkilerdendi. Oyun bitiminde seyirci ayağa kalkınca bir an duraladım. Benim alkışım da ayakta mı devam etmeliydi? Tam bu ikilemi yaşarken, Kanıkue Zarine (Kabardey Devlet Tiyatrosu'nun festivalde sahnelediği oyunu yazan yazar) yaklaşarak, "Gurur duymalısın. Jemiço Amerikem'i Boris'in izlemesini çok isterdim. Kendi yazdığı oyunun, diasporadan genç bir grup tarafından sahnelediğini görse, çok mutlu olurdu" dedi. Ardından Türkiye'den anavatanına dönmüş diğer seyirciler ellerinde çiçeklerle kucakladı bizi. Bu coşku devam ederken, Kültür Bakanı Çemişo Gazi sahneye gelerek yaptığı konuşmanın ardından teşekkürlerini ilettiler bize.

Çerkesk'den gelen tiyatro grubunun thamadesi imzalı tiyatro oyunları kitabını uzatırken, "Festivalin en gurur verici yanıydınız. Sizi Çerkesk'te de görmek isteriz" dedi. Daha sonra Yedic Batıray, seyircilerimizin bizimle görüşmek üzere salonun diğer bölümünde beklediklerini haber verdi. Bunlar diasporadan anavatanlarına dönüş yapmış ailelerin çocuklarıydı. İlkinci sınıfa giden bu çocuklar bizimle sohbet etmek, sorularını iletmek için çiçekleriyle bekliyorlardı. Onların tebriklerini alırken, ne kadar şanslı olduklarını söylemeden edemedim. Çünkü anavatanlarında, aadilleriyle yaşıyorlardı.

Oyunumuzu sahnelediğimiz günün akşamında festival kapanış seremonisi vardı. Katılan grupların yönetmenleri sahneye davet edilerek katılım belgeleri, teşekkür belgeleri ve özel ödüller verildi. Bizim grup adına dört kez sahneye davet aldım. Bu davetlerin birisinde Kültür Bakanı, "Anadilini Yaşatan ve En İyi Kullanan" ödülünü takdim etti. Çok mutlu olduk. Bu sırada söz alan tiyatro oyuncusu Zayurbiy'in "Kabardeycemi göstermenin, tam sırası!" deyip, bana dönerek dile getirdiği övgüler, benim için özel bir ödül oldu. Gufes Vakfı adına Başkan Yedic Mehmet'in, "Guğge tiyatro grubu bize umut ve moral

verdi. Gençleri ve yönetmenleri İlkey Karadumanı kutluyor ve başarılar diliyorum. GUFES adına bu plaketi sunmaktan onur duyuyorum" diyerek güzel plaketlerini vermesi de çok güzel anlardan biriydi.

Oyunun sahnelenmesinden sonra aldığımız en güzel hediyelerden birisine daha deyinmek isterim:

"...Adıgebe rüya gören Adıgebe kavgı eden Adıgebe aşık olan ağlayan, tartışan bir izleyici kitlesini Adıgebe güldürmeyi başardılar. Bu noktada tiyatroya, dillerine, kültürlerine gönül veren bu gençlerimizi yürekten kutluyorum. Gençlerin takdiri hakeden performansları, istenirse diasporada güzel şeyler yapılabileceğine güzel bir örnek oluşturuyor." Bu satırlar circassiancenter yazarlarından ÇETAO Nadir'in "GUĞGE TİYATRO GRUBU" başlıklı yazısından.

Döndükten sonra Adıgey Cumhuriyeti Kültür Bakanı'nın, Federasyon Başkanımız Cihan Candemir'e hitaben yolladığı faksta, grubumuzun festivale katkılarını ve insanlar üzerindeki etkilerini aktararak, yazısını şu cümlelerle tamamlaması da bizi gururlandırdı: "Anadilin korunmasına ve kültürel bağların güçlenmesine katkı sağlayacağını düşünerek düzenlediğimiz tiyatro festivaline, diasporadan bir grubun katılması, festivalin amacını daha da güzelleştirmiştir. Emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyor, Türkiye'deki kardeşlerimize selam ve sevgilerimi yolluyorum."

Okuyucularımıza ve tiyatrosever gençlerimize bir mesajınız var mı?

- Anadillimize sahip çıkmanın yollarını aramalıyız. Bu konuda konuşulanların artık bir an önce hayata geçirilmesi gerekiyor. "Anadilini unutmak, anneyi unutmaktır" der bir deyişimiz, bunu hiçbirimiz unutmamalıyız.

Nart Dergisi olarak, Guğge Tiyatro Grubu'na teşekkür ediyor, bundan sonraki çalışmalarının da ıslıdayan başarılarla artarak devam etmesini diliyoruz.

Adıgece kelimelerin yazılışı

- Bir yöntem önerisi -

■ MURAT PAPŞU

Halk, boy adlarında bazen lehçelerden kaynaklanan farklılıklar olabilir. 'Kabardey' kendilerine verdikleri isimken Batı Adıgeleri ve Abazalar onlara 'Kabartay' der. (Kaberdey ve Kabartey herhalde yazım yanlışlarıdır). Çemguylara Şapsıglar 'Kemguy', Kabardeyler 'Kemirguy', Ruslar 'Temirgoy' der. Kabardeyler Abzehlere 'Abadzeh' der. Besleneyler için 'Besney', 'Besniy' de denir. Liste uzayıp gider. Biri diğerine göre yanlış sayılmaz, ancak böyle durumlarda prensip olarak kendilerine verdikleri isimler esas alınır. Yani 'Kabardey', 'Abzeh', 'Çemguy', 'Besleney'...

Adıgecenin yazılı dile dönüşmesinin üzerinden, az çok bazı yayınların basıldığı ilk yıllardan alırsak yaklaşık bir asır geçti. Kafkasya'da Kiril alfabesinin esas alındığı 1930'lardan itibaren, birçok ağızdan oluşan Adıgecenin iki lehçesi (Doğu (Kabardey) ve Batı lehçeleri) standart hale geldi. Yazım kuralları da (Adıgey'deki Bjeduğ-Çemguy çekişmesini abartmazsak) bugüne kadar olan süreçte yerleşti. Adıgecenin her iki lehçesi için de, Türkçede yazım kılavuzu denilen orfografi sözlükleri hazırlandı.

Türkiye'de Adıgece eğitim olmadığı ve Kiril alfabesiyle Adıgece yazabilenlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmediği için henüz bir 'yazım kuralları' sorununuz yok. Olursa da çözümü kolay; bir 'orfografi sözlüğü' edinmek. Türkiye'de yaşanan asıl sorun Adıgece (ve diğer Kafkas dillerinde) kelimelerin Türkçede nasıl yazılacağı. Nart dergisi ve Jineps gazetesi başta olmak üzere, hemen bütün yayınlarda ve internette bu konuda bir karmaşa hüküm sürüyor.

Türkçede 1980'lere kadar geçerli yazım kuralına göre, yabancı dillerdeki özel isimler ve alıntı kelimeler okundukları gibi yazılırdı (orquestra, paragraf, trafik, Vaşington, Şekspir). O tarihten sonra

ise, İngilizcenin artan etkisiyle olsa gerek, orijinal yazım benimsendi. Şimdi artık Washington yazıyoruz, cafe yazıp kafe okuyoruz. Arapça, Rusça, Yunanca gibi farklı alfabe kullanan dillerden aktarımda ise (İngilizce üzerinden yapılmıyorsa) farklı bir kural işliyor; nasıl okunuyorsa öyle yazılıyor. (Miçotakis, Yeltsin, Çaykovski, Şevardnadze vb.). Adıgece de Kiril alfabesi kullandığına göre, sorununuz farklı alfabe kullanan bir dildeki metni veya kelimeyi başka bir dile nasıl aktaracağımız. Bunun için başvurulan iki yöntem var. Birincisi transliterasyon. 'Yazaç çevrisi' diye bir Türkçe karşılık uydurulan transliterasyon, bir alfabedeki harfleri veya fonetik sesleri başka bir alfabeye sistematik olarak uyarlamak demek. Kelimeler okunuşları dikkate alınmadan harf harf aktarılır, yani yapılan bire bir harf çevirisidir. Asıl alfabedeki harflerle, aktarılan alfabedeki harfler arasında bir eşleştirme yapılır. Bu şekilde kaynak dildeki kelimenin tam olarak nasıl yazıldığını çıkarmak da mümkündür.

Adıgece bir metni Latin alfabesine aktarmak veya Latin harfleriyle Adıgece yazmak için transliterasyon yöntemi kullanılabilir. Fakat çok sayıdaki öneri dışında genel kabul görmüş bir Latin alfabesi

yok.* Bir metni bu şekilde aktarabilmek için kelimelerin orijinalinde (Kiril alfabesinde) nasıl yazıldıklarını ya da eşleştirilen harflerin ses karşılıklarını bilmek gerek. Önerilen Latin alfabelerinden biriyle birkaç örnek: **хабзэ** - xabze (gelenek, töre), **жъуагъо** - jhuagho (yıldız), **чуакъэ** - chuakhe (ayakkabı), **шъэожъый** - ssewojhiy (erkek çocuk, oğlan), (Kab.) **шъакхъуэ** - sh'akxhue (ekmek). Görüldüğü gibi dili bilmeyen, bilse de harflerin okunuşunu bilmeyen biri için kolay değil.

İkinci yöntem ise transkripsiyon (çevriyazı, fonetik yazı). Bir dilin kelimelerinin, ki bunlar genelde özel isimler olur, bir başka dilde okunmaya uygun şekilde yazılmasıdır. Mesela Charlemagne'ı 'Şarlmayn', Bordeaux'yu 'Bordo' olarak yazmak transkripsiyondur. Bu yönetime özellikle Arapça, Yunanca, Rusça gibi farklı alfabelerdeki kelimelerin Türkçe yazımında başvurulur. Transkripsiyonda her ses (fonem) aktarılabilir dilde kendisine en yakın harfe (veya harf grubuna) çevrilir.

Şimdi, bu bilgiler ışığında Adıgece kelimeler Türkçede nasıl yazılmalı, örnekler üzerinden tartışalım. Konumuz olan kelimeler genellikle özel isimler (kişi, halk, sülale, yer vb. adları) ile Türkçede ve Türk kültüründe karşılığı bulunmayan veya bulunsa da özel bir önem atfedilip Adıgece olarak kullanılması tercih edilen kelimeler. Birinci soru, Adıgece özel isimlerin ve kelimelerin Türkçeye aktarılmasında yöntem transliterasyon mu yoksa transkripsiyon mu olmalı? Eğer bu isimler/kelimeler Türkçe bir metin içinde geçiyor ve Türkçe okuyan insanlara hitap ediyorsa, elbette yöntem transkripsiyon yani okunuşa göre aktarım olmalıdır. Bu durumda bire bir harf çevirisiyle Türkçeye aktarım ilke olarak yanlış olduğu gibi, kelimeleri garip şekillere sokarak Adıgece telaffuzuyla insanlara okutmaya çalışmak da anlamsız bir çabadır.

En yaygın örnekler üzerinden devam edelim. Görüldüğü kadarıyla Adıgece kelimelerin yazımında en sevilen harf 'x' (Abzex, xabze, zexes, xase, xeku). İkinci sırada da 'w' geliyor (Wubix, wunafe, wored). Hangi harfin karşılığında kullanıldığı çok net olmasa da bazen 'q' ile de karşılışıyoruz.

1) Eğer bu kelimeleri Türkçe yazıyorsak, Türk alfabesinde bu harfler yok.

2) Batı dillerindeki harfleri (İngilizceyi) esas alırsak, x harfi 'ks' ya da bazen kelime başına olduğu gibi 'z' okunur (Xerox - Zeroks, Xenophobia - Zenofobia). Bu yüzden Abzeks, Vubiks, ksabze / zabze diye okunması muhtemeldir.

3) 'X' ile yazılan sesin karşılığı olan harf Kiril alfabesinde de aynıdır (**хабзэ**, **Абзэх**). Kiril alfabesinden ödünç alınmış olabilir mi? Öyleyse diğer harfleri neden Latin karakterlerle yazıyoruz?

4) Adıgecede hiçbir Türkçedekinin karşılığı olmayan üç ayrı h sesi var (**х**, **хь**, **хъ**). Neden sadece biri için böyle bir tercih yapılıyor? Ayrıca Adıgecede Türkçede olmayan çok sayıda ses (harf) var. Onlar için de bir karşılık bulmak gerekmez mi? Böyle yaptığınız zaman da bu transliterasyon, yani harf çevirisi oluyor.

X harfi bazen diğer h'ler (**хь**, **хъ**) için de kullanılıyor. Bazen de aynı sesin karşılığı olarak kh kullanılıyor (khase, Abzekh, Ubikh). Rusçadaki 'x' harfinin İngilizce yazılışı böyledir, oradan mı çağrışım yapıyor acaba? Önerilen Latin alfabelerinin bazılarında 'kh' **кх** harfinin karşılığıdır (Khabardey).

Transkripsiyonu esas alırsak yöntem bellidir; Türkçede ses karşılıkları olmayan harfleri en yakın harfle karşılamak. (**х**, **хь**, **хъ** harflerini sadece h ile; **к**, **кь**, **кхъ** harflerini 'k' ile; **ш**, **шь**, **шъ** harflerini 'ş' ile; **ч**, **чь**, **чъ** harflerini 'ç' ile vb.). Dolayısıyla bu yönetime göre doğru yazım Abzeh, habze, zehes, Vubih, vunafe, vored vb. olmalıdır. Bazı Adıgece harfler (sesler) iki harfle Türkçeye aktarılabilir; **ц** - ts (**Цей** - Tsey), **дз** - dz (**Дзэмыхъ** - Dzemih), **лъ** - tl (**Лъэпш** - Tlepş).

Okunuşa göre yazım (transkripsiyon) yöntemini kullanmayanlar, en azından harf aktarımı (transliterasyon) yöntemini uygulayabilirler. Ancak sıkça gördüğümüz yazım örnekleri, ne deve ne kuş misali bu iki yönetime de uymuyor. Türkçe, İngilizce ve Kiril (?) alfabelerinin karışımı yeni bir tarz...

Örnekler üzerinden devam edelim.

Adige, Adige, Adighe, Adige - Orijinali **адыгэ** diye yazılır. **Г** harfi Adıgece kelimelerde ğ, Rusçadan geçen kelimelerde g okunur. Dolayısıyla Türkçede 'Adige' diye yazılır ve okunur. Adıgece okumayı bilmeyenler de en azından evlerinde, köylerinde

* Bu konuda bir standart sağlamak için Kafkas Derneği tarafından 16-19 Mayıs 2003 tarihlerinde Ankara'da "Anadili ve Alfabe Konferansı" yapılmıştı. Kafkasya'dan dilbilimci akademisyenlerin, Türkiye'den de biz amatör dilcilerin katıldığı toplantı sonunda iki Adige ve iki Abaza Kiril alfabelerindeki harflere karşılık olabilecek Latin harfleri taslağı ortaya çıkmıştı. Bu taslak Dünya Çerkes Birliği toplantısında görüşülecek ve kabul edilirse ilan ve teklif edilecekti. Ancak, bildiğim kadarıyla hiç gündeme gelmedi ve nafile bir girişim olarak kaldı. Harflerle ilgili taslağı internette http://www.kafkasfederasyonu.org/dokuman/alfabe_taslak.htm adresinden okuyabilirsiniz.

öyle telaffuz edildiğini duymuşlardır. Öyleyse yaygın 'Adige', 'Adige' tercihlerinin nedeni ne olabilir? O harfin her kelimede g okunduğunun zannedilmesi ya da Türkçeye böyle daha çok yakıştığının düşünülmesi mi? Bir de Adighe ekolü var; o da Batı etkisinden herhalde, İngilizcede Adyghe diye yazılıyor.

Halk, boy adlarında bazen lehçelerden kaynaklanan farklılıklar olabilir. 'Kabardey' kendilerine verdikleri isimken Batı Adıgeleri ve Abazalar onlara 'Kabartay' der. (Kaberdey ve Kabartey herhalde yazım yanlışlarıdır). Çemguylara Şapsıglar 'Kemguy', Kabardeyler 'Kemirguey', Ruslar 'Temirgoy' der. Kabardeyler Abzehlere 'Abadzeh' der. Besleneyler için 'Besney', 'Besniy' de denir. Liste uzayıp gider. Biri diğerine göre yanlış sayılmaz, ancak böyle durumlarda prensip olarak kendilerine verdikleri isimler esas alınır. Yani 'Kabardey', 'Abzeh', 'Çemguy', 'Besleney'...

Cumhuriyetlerin adlarında en yaygın yanlış Adigey'e 'Adige Cumhuriyeti' demek; 'Adiğe' yazılmalı dedik ama cumhuriyetin adı olarak Adigey yerleşmiş durumda. "Karaçay- Çerkes Cumhuriyeti"nde en sık görülen yanlış cumhuriyetin adındaki 'Çerkes'le başkentinin adı 'Çerkessk'i karıştırmak (Karaçay- Çerkessk Cumhuriyeti). Sanırım Rusçadan kaynaklanıyor (Karaçayev-Çerkesskaya Respublika). Bu sondaki -ssk (aya) takıdır; şehir adlarındaki de aynı şeydir ama isimle kaynaştığından takı muamelesi görmez (Kislovodsk, Novorossiysk, Çelyabinsk, Arhangelsk vb.). Bir de yazarken iki öge arasına tire koymak ve Karaçaylarla Balkarları unutmamak lazım; Kabardey Cumhuriyeti diye bir yer yok. İlk kez geçtiğinde tam olarak yazıp, sonra kısaltmalarını kullanmak da pratiklik sağlar (AC, KÇC, KBC).

Türkçede karşılığı olmayan idari birim adları ('rayon', 'kray') olduğu gibi kalabilir; 'Krasnodar Krayı', 'Tahtamukay rayonu' denebilir.

Kafkasya'da farklı idari birimlerde yaşayan Adıgelere Rusçada farklı adlar verilmesi yine bir karışıklık nedeni. Rusçada Adıgeler için kullanılan dört etnonim var: Adigeyets, Çerkes, Kabardin ve Şapsug. Resmi teze göre bunlar tarihteki Adıgelere türemiş dört halk oluyor. Daha çok çeviride karşılaşılan bu sorun, gerekiyorsa nereli olduğu belirtilerek hepsi için Adiğe veya Çerkes denerek çözülebilir. Türkiye'de Kafkasya 'uzman'larının "Adıgeler, Kabardeyler, Çerkesler ve Şapsıglar" diye sıraladıklarını sık sık görüyoruz. Bunu onların cahilliklerine verebiliriz ama bizim yayınlarda da "Adıgeler ve Kabardeyler", "Adiğe ve Kabardeyce" az

rastlanan bir garabet değil. Bu da 'Adigeyets'i Adiğe diye tercüme etmekten kaynaklanıyor. Biraz yapay görünse de bunu 'Adigeyli' diye çevirmek daha doğru olur. Dilden bahsederken de batı Adıgecesi, batı lehçesi denebilir.

'Abhaz' adının Türkçedeki kullanımı da oldukça sorunlu. Rusçadaki adlandırmayı esas alıyorsanız, Abhazlardan başka bir de Abazinler (Kuzey Kafkasya'da, KÇC'de yaşayan Abazalar) var. Abhazyalı Abazalardan bahsederken 'Abhazlar' demek yanlış değil ama o zaman da diğerleri için 'Abazin' demek gerekir. Bütün Abazaları 'Abhaz' olarak adlandırmak ise etnonimlerin kullanımı bakımından olduğu kadar etik olarak da yanlış. Bu, Türkiye'de pek aşina olduğumuz, birilerini yok sayarak, diğerlerine dahil ederek birlik beraberlik sağlama anlayışına işaret eder ki, tartışma doğurmaya adaydır.

'Asetin' de bir dönem yaygın olan ve artık terk edilmesi gereken bir aktarım yanlış. Rusçada milliyet adlarının çoğuna -in takısı gelir (Tatarin, Gruzın, Armyanin, Kabardin vb.). Rusçada 'Osetin' diye yazılır ve vurguyla ilgili bir kuraldan dolayı Asetin diye okunur. Türkçeye 'Oset' olarak aktarmak daha doğru olur.

Sülale adlarında 'oğlu' anlamındaki takıya -ka, -ko, -kua, -kue gibi değişik biçimlerde rastlanıyor. İki lehçe arasında küçük bir farkla, Kabardeyce -кѳуэ, Batı lehçesinde -кѳо diye yazılıyor. Okunuşa göre aktarma yöntemini esas alıyorsak -ko diye yazılmalı, ki Batı lehçesinde de yazılışı zaten öyle. Gerçi son zamanlarda Kafkasyalıların soyadları Rusça biçimiyle, yani -ov, -ev takılarıyla birlikte yazılıyor. Soyadlarını orijinal şekliyle, yani bu takılar olmadan yazmak ilke olarak daha doğrudur. Kiril alfabesindeki (hem Rusçada hem Adıgecede) 'e' harfi kelime ve hece başlarında 'ye' okunur. Özel isimleri Türkçeye aktarırken buna dikkat etmeli (Eziev değil 'Yeziyev'; Aliev değil 'Aliyev').

Yayınlara başta olmak üzere mümkün olan her ortamda Çerkeslerin sülale adlarını da kullanmalarını teşvik etmek, bunu yaygınlaştırmak gerekir. Kelimelerin yazımında bir standart sağlanamamasının, bu kadar farklılığın nedeni herhalde yazarların bunu başka bir alfabeden aktarım olarak algılamaması. Gerçi her iki yöntemi uygulayabilmek için Kiril alfabesini ve kelimelerin nasıl yazıldığını bilmek, mümkünse el altında bir sözlük bulundurmak gerekiyor. Bu Türkiye için çok idealist bir yaklaşım gibi görünse de, en azından yazı yazarlardan ve editörlerinden/redaktörlerden beklenmelidir ■

Gül Koklayan Güreş Boğası

■ YİSMEYL ÖZDEMİR ÖZBAY

Bir Mart günü idi. Güney rüzgarlarının gevşetip erimeye başlattığı karlara basa basa halamın evine gidiyordum. Yeni yavrulamış bir ineğimizin sütünden Annemin yaptığı, "Ağız"dan halama götürmekle görevlendirilmiştim. Evimize yaklaşan iki kızak gördüm, kar kızaklarını sürenler, karşı mahallede oturan marangoz Ladif ile yeğeni Kharokhu idi. Durup onları seyretmeye başlayınca annem arkamdan uyararak, hemen gidip oyalanmadan dönmemi söyledi. Elimdeki küçük sefertasını halamlara bırakıp, merak içinde koşmaya başladım. O araba ile gelenlerin kim olduklarını merak ediyordum. Arabalar bizim evi teğet geçerek Yağan Hacı Ömer'lerin avlusuna girdi. Biz de mahallenin bütün çocukları, yağınların koyun ağlının pek yüksek olmayan damına çıkarak, gelenlerin yatak yorgan balyalarının yarı ve azap evlerine taşınışını izledik. Çocukları hep kara şalvarlı ve başları renk renk takkeli idi. O güne dek duymadığım bir dille bağışıyorlardı. Eşyalar taşınıp bitince çocukları, anneleri çağırırdı ;

"-Vuareyyy Vuareyy !" bu belli ki "Gel gel !" anlamına gelmekte idi. Komşu ağaçların bizden büyük olan oğlu Tekin, ellerini ağzına tutup küfür ederek bağınıyordu.

Bu beyitleri duyana kadar bu gelenlerin Kürt olduğunu anlamamıştım. Çocukların bu gürültüsünü ve hayhuyunu duyan babam, bastonuna dayanarak koyun ağlının damına çıkıp yanımıza yaklaştı. Orada gürültü yapan bütün çocuklar, onun öğrencileri idi. Babamı görünce, damdan atlayıp kaçma imkânları da olmadığından dona kaldılar. Babam:

- Gel bakalım Tekin, sen de gel Ferhat, sen Yılmaz...

Bu üç ağabey, yan yana babamın önünde sıralanmışlardı. Babam sıra ile üçünün de kızarana kadar kulaklarını çektikten sonra:

- Bakın çocuklar, bu gelenler Sarız köylerinden kalkıp geldiler, Toprakları ya yok ya da yetmiyor, bunca çoluk çocukla ne yapabilirlerdi? Alınlarının terini akıtarak çalışıp evlerini geçindirecekler, çocuklarını büyütecekler, ne var onlarla alay edecek? Ya bir başkası da sizin konuştuğunuz Çerkescenizle alay ederse ne yaparsınız? Ayıp, bir daha ağzınızdan bu tür sözler duyulmayacak, bu garipler köyümüze, çerkeslere güvenerek geldiler. Bir düşünsenize, neden şu Kapaklıpınar köyündeki Avşarlara, o zengin ağalara gitmediler? Burada aşağılanmayacaklarını düşündüler. Tama mı? Devam edenin hakkından gelirim, bilmiş olunuz, dedi. Babamın çektiği nutuk tabi ki Çerkesce söylenmişti. Gelen ailenin ya da ailelerin büyüğü olduğu anlaşılan, kırçıl sakallı, takkeli, kara şalvarlı yaşlı adam, ellerini önüne bağlayarak saygılı

bir biçimde babama yaklaşmıştı. Gözlerinde biraz hayranlık, biraz şükran duygularını belirten bir gülümseme ile,

-Ağam, Allah senden irazi ola, dedigini bilemedim emme, belli ki bizim iyiliğimize ne söylemişsen, ver elini öpem!

Babam eline uzanan adamı yavaşça iterek,

-Sakin haa! ben el öptürmem, hele senin gibiden daha yaşlılara asla.. Hele sen önce adını söyle, yanındakileri tanı, sonra da muhtara gidip adını ve kaç kişi olduğunuzu ona yazdır.

- Hee kurban, adım İnza, karımın adı Guley, elini öper, kızlarım Fadime, Zeynep, Hacer, elini öper, üç dene de oğul var. Onlar kızlardan gücük, adları Mamo, Bedro, Hsan'dır. İstiysen sene verem onları kuzu koyun otlata...

-Hele onları sonra konuşuruz, hadi sen git dinlen, Hacı Ömer ağa çağıracaktır seni.

Babam oradakileri evlerine gönderdi, benimde elimi tutarak koyun ağlının damından indirip eve götürdü. Tekin gibi yaramazlara uymamamı, kurtlerle ilgili herhangi bir şey söylersem dilimi koparacağını bir kez daha anlattı.

Gelenlerin arkasından yeni gelenler olmuştu. Rıza'nın kardeşi Hıdır, karısı Bağdagül ve yığınla kızlı oğlanlı çocuklar ikinci bölüme yerleşmişlerdi. Baharın gelmesi ile koyun, kuzu, kısır sürüsü, inek-sağıcı, koyun sağımı işlerini yükleneceklerdi.

Baharda dağ taş yeşil olmuştu. Doğan kuzular, öbek öbek yeşil çayırların üzerinde zıplıyor, yeni doğan tayar, buzağlar ve oğlaklar harman yerini ve çayırları dolduruyordu. Havalarda ısındıkça, kuzular toparlanarak annelerinden ayrılıp, bir sürü oluşturmaya başlıyorlardı. Rıza ve Hıdır'ın çocukları, bütün gün yağınların kuzuları ve oğlakları ile ilgileniyorlar, onları otlatıyorlar, suya götürüp getiriyorlardı. Rıza ve Hıdır, önlerine ne iş konulursa en güzelini yapmaya çalışıyorlardı. Hıdır'ın genç eşi Bağdagül, yağınların diğer koyun sağıcı kadınlarına katılmıştı. Daha yaşlıca ve dizleri romatizmalı olan Güley, henüz hiçbir iş yapmıyordu. Bu arada, bahara doğru azalmak üzere olan un ihtiyacını karşılamak gerekmişti. Annem çuvalara konulan buğdayları ırmak kıyısına göndermiş, arkasından da yanına iki ablamı alarak buğday yıkamaya gitmişti. Daha ırmak kıyısında buğdayların konulacağı kilimler yerleştiriliyordu ki, çocuklarının peşinde olan Güley yanımıza geldi. Başını değışik

bir biçimde bağlayan bu uzun ve zayıf kadın, o çetrefil Türkçesi ile;

-Hanım, ben yıkıyerem buğday eyi, yardım edem mi, istersin?

Annem bu vesile ile biraz da yardım edebilirim düşüncesi ile bu teklifi kabul etmişti. Güley, buğdayları teneke ile getirip büyük bakır leğene döküyor, ırmaktan aldığı temiz su ile ovarak kapçıkanını akıtıyor, sonra da süzülmesi için sepete bırakıyordu. Annem, Guley'in çalışmasını, titizliğini, elinin çabuk oluşunu çok beğenmişti. Köyde henüz sular evlere alınmamış, hatta çeşmeler bile yeni yapılıyordu. Su taşımak, ev kadınlarının en büyük sorunu idi. Bu tür işlerde zaman zaman yardımcı olabileceğini, işe çağırabileceğini, kocasının buna izin verip vermeyeceğini sorduğunda;

-Hay senin ağzın kurban! Ben yapmak istiyerem iş, evde çocuklar istiyir aş, İnza ne der ki?

Guley, Zeynep ile birlikte bizim suyumuzu taşımaya başlamışlardı. Büyük kızı Fadime ise yengesi Bağdagül ile birlikte yağınların sürüsünü sağmaktaydı. Guley'in su taşıma dışında zaman zaman anneme iş yapması, örneğin kilimlik, yada yatak yorgan yapımı için gerekli yünlerin yıkanmasında, yazın avluda yatan ineklerin bıraktığı gübrelerin toplanıp temizlenmesinde, avlunun süpürülmesinde yardımcı olması karşılığında onlara un, bulgur, zaman zaman yağ, yoğurt veriyor, çocuklarını elinden geldiğince giydirmeye çalışıyor, Rıza ve çocuklara çorap, kazak örmesi için yün veriyordu. Bu ilişkiler sonucu o küçük, Kürtçeden başka dille anlaşılamayan çocuklarla birlikte yemek yer, birlikte oynar olmuştum. Benim yaşımda olan Mamo'nun o kadar güzel bir sesi vardı ki zaman zaman kuzu otlatmaya gittiğimizde, yada kırılması için yıkanıp çayırdaki bekletilen koyunların başında beklediğimizde, o yanık sesi ile ağıtlar okumaya başlıyordu. Kime söylüyordu, niçin söylüyordu, anlamıyordum ama Mamo 'Vareyy! Vareyeeey! Varey Khuneyeeey' diye başlayan bir yakarışı bir feryadı vardı ki, anlamadığım halde benim gözlerim de sulanıyordu. Benim ağladığımı gördüğünde ise fazla ileri gittiğini anlayarak;

-Öğretmen ağam kız hee? diye sorardı. Oğlumu neden ağlattın diye babamın ona kızacağından korkuyordu. Köyün diğer çocukları ise beni görünce kah Türkçe, kah Abazaca soruyorlardı;

-Bu da Kürtçe öğretmeni olacak, öğrenebildin mi bari?

Bu tür satışmalara pabuç bırakmamayı öğrenmiştim. Çocukların kendilerine benzemeyenlere çocukça bir sadizmle yaklaşmaları ve onları bir şekilde üzmeleri, bundan keyif almalarından rahatsız olmuşum. Yaz gelmiş, harmanlara biçerdöverlerden getirilen buğdaylar yığılıyordu. Bu buğdaylar savrulacak, kışlık ihtiyaçlar ayrılacak, gelecek yılın tohumluğu ayrıldıktan sonra geri kalan Şarkışla'daki toprak Mahsulleri ofisine götürülüp satılacaktı. Bütün bu işler bitene kadar da benim görevim, bu buğday yığınına gelecek hayvanların dağıtımını önlemek için bekçilik yapmaktı. Babam, bu bekçiliği tam anlamı ile yapabilmem için, yani çocukça bir unutkanlıkla oradan oynayarak uzaklaşabileceğimi düşünerek, yanıma Yapı Kredi Bankasının yayınladığı, Doğan Kardeş çocuk dergilerini ve kitaplarını bırakıyordu. Ben onları okurken güneşin batımına kadar bağlanıp yerimden ayrılamıyordum.

Bir gün, yine buğday bekleyip çocuk öyküleri okurken, Mamo yanıma gelmişti. Ben, ona ne zamandır Pal Sokağının Çocukları, Andersen masalları okuyordum. Masal dinlemeyi adeta tutku haline getirmişti. O gün yine masal okurken gözleri dolu dolu kolumu tuttu;

- Ben de istirem okumak, öğretmen aga beni alır, bana okumak öğretir?

Ben sevinçle Mamo'ya sarılıp bu isteğini babama ileteceğimi, hem de köyde kim olursa olsun, tüm çocukların okula gitmesinin zorunlu olduğunu söyledim, önce sevindi, sonra gözleri dolarak sustu.

-Ne oldu Mamo, Neden ağladın?

-Yok, ben okula gitmek, ben babaynan koyun gütmek, ben okula gitmek, Yağan Paşa Ağa kızarı. Anlamıştım onun sıkıntısını, onlar köye ailece çalışmaya gelmişlerdi. Büyük bir sürünün baş çobanının yanında, sürünün arkasını toplayacak kuyrukçu lazımdı, bu görev de elbette Mamo'nundu. Ben konuyu babama anlatacağımı belirterek yatıştırmaya çalıştım. Biraz da eğlensin diye, dergiden bir İspanyol öyküsü okudum. Öykü, anımsayabildiğim kadarı ile Özetle şöyleydi, "İspanya'nın bir kentinde bir arena varmış, orada boğa güreşleri yapılmış." Mamo'ya arenayı ve boğa güreşlerini anlattım öncelikle. Öykü şöyle geliyordu: "O kentteki arenaya, o güne dek benzeri görünmemiş hiddetli bir genç boğa gelecekmiş, İspanya'nın en güçlü matadoru karşısına

çıkacak ve gösteriyi Majesteleri İspanya Kral ve Kraliçesi de izleyecekmiş. Gül yetiştiricileri, genç kızların elinden matadora atılacak gülleri, sepet sepet arenaya taşımışlar. İçecek satıcıları, akın akın arenaya gelmiş. Tribünler bayraklarla, çiçeklerle süslenmiş. Yavaştan Camen operasının troedörler marşı çalmaya başlamış. Arenanın çift kanatlı kapıları açılmış. Öfkeli genç, bir boğa ayağı ile yerleri kazıyarak meydana çıkmış. O ünlü boğa güreşçisi, elinde kırmızı bayrağı ile boğayı kızdırmaya çalışıyormuş. Genç ve yakışıklı boğa güreşçisine, güller atılana kadar geçen zaman da, o öfkeli boğa yerleri kazırken, güller arenaya atılınca birden duruvermiş. Yere düşen güllere yaklaşmış, bir tane-sini ön ayağının iki tırnağı arasına alarak burnuna götürüp koklamış. Gayet muzip bir biçimde poposunun üzerine oturup gülümseyen bir çehre ile gülü koklamaya başlamış. Herkes kahkahayı basmış, ama boğayı yeniden kıskırtamamışlar. Bu olay üzerine Kral Şöyle demiş;

-Güzellik, rayiha ve dostluk, gülün güzelliği ve rayihası, azgın boğayı sakinleştirdiğine göre, dünyadaki tüm güzellikleri insanoğluna göstererek insanoğlunu, askeri, politikacıyı sakinleştiremez miyiz? Bir boğa bile güzellik karşısında sakinleştiğine göre, aynı yolla evrensel barışı sağlayamaz mıyız? "diyen Kral, o bölgede, o arenada bir daha boğa güreşi yapılmayacağını ilan etmiş."

Ben öyküyü okuyup, burnunda gül koklayarak poposunun üstünde oturan boğayı Mamo'ya gösterdim. Gözleri dolu dolu, konuşmaya başladı:

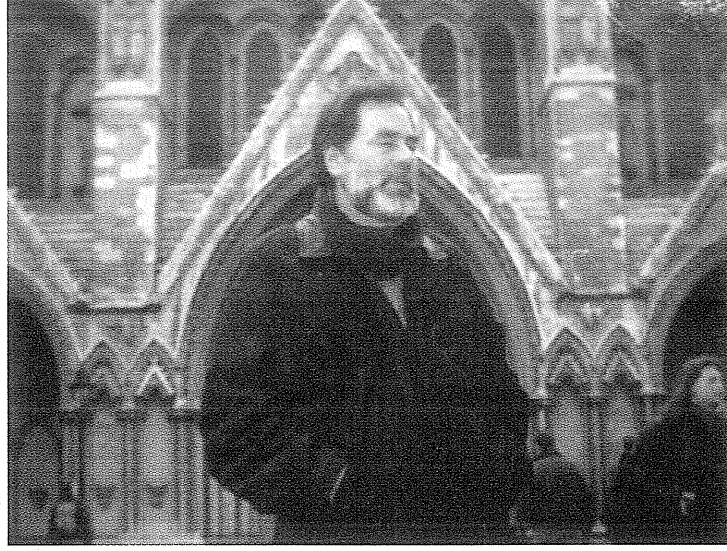
- Ben var okuma yazma öğrenmek, ben var hep insanları sevmek, ben var döğüşmemek, ben var hep bu boğa gibi olmak. Ama bu köyün çocukları var hala kürt kürt küvara demek.

Daha sonraki yıllarda ben köyden ayrıldım. Aradan yıllar geçmişti, Mamo 'nun öğretmen olarak emekli olduğunu, Kayseri'de satın aldığı evin bahçesinde güller yetiştirdiğini. Ama kesinlikle "gül" sözcüğünü kullanmadığını, bana duyduğu yakınlığa izafeten "gül"ün Çerkesçe karşılığı olan "Seteney" sözcüğünü kullandığını öğrendim. Ama bunu yıllar sonra öğrendim. Ben Mamo'yu aradığımda, Pınarbaşı Sanz yolu üzerinde bir trafik kazasında yaşamını yitirdiğini söylediler. Tek Mirasçısı olan eşinin akrabaları, o Seteneylerin yetiştirdiği bahçeyi ve evi Müteahhide kat karşılığı vererek Mamo'nun yeryüzünde kalan tek izini de silmişlerdi. Diycek bir sözüm kalmamıştı, güle güle sevgili Kürt kardeşim. Yattığın yere ışık yağsın.

KIP MUHAMMED

■ KIP GUPSE ALTINIŞIK

" Tanrı bana; hafıza, duygu, matematik beyni, köylü sağlığı verdi. Düşünüyorum da ne kadar çok şey bahşetmiş tanrı bana, ne kadar şanslıymışım. Ancak tüm bu özelliklere sahipken gerçekliğimi kanıtlamaya çalışmadığım için ben bir günahkarım!"

Nalçik'e yerleştiğimiz 1995 yılında tanışmıştık Kip Muhammed ile. Ailelerimizin arasına girmiş koskoca bir 140 yıl vardı ama sanki öyle değil gibiydi. Biz henüz Türkiye'deyken hep duyardık anavatanda Muhammed isminde ünlü bir ressam vunekoşumuz olduğunu.

Grafik ressamı idi ve sanatçı kimliği ile ünlü birisiydi, ancak O'nu tanıyınca onu çok özel yapan şeyin kişilik özellikleri olduğunu hemen anlıyordu insan. Bir filozof kadar derin, bir nüktedan kadar şakacıydı. Sevecen, babacan, açık sözlü bir insandı. Zaten ölüm tarihi de 1 Nisan'dı ne tesadüf ki. Biraz da asi olduğunu bildik Muhammed'in. Hatta

"Sovyetler birliği zamanında benim yurt dışına çıkmama izin vermiyorlardı, senin çenen durmaz yönetim aleyhtarı mutlaka bir şeyler söylersin diye" açıklamıştı, neden hiç seyahat etmediğini sordüğümüzda.

Kip Muhammed, 1942 yılında Aşağı Kulkujun köyünde doğdu. 1971 yılında Moskova Basın-Yayın Enstitüsü'nden mezun oldu. 1972-1995 yılları arasında tiyatrolarda ve yayınlanmakta olan bazı dergi ve kitaplarda ressam- redaktör olarak görev yaptı. Pek çok eseri olup SSCB Ressamlar Birliğinin de üyesi idi. Cumhuriyet bünyesinde ve Rusya genelinde birçok karma sergiye katıldı.

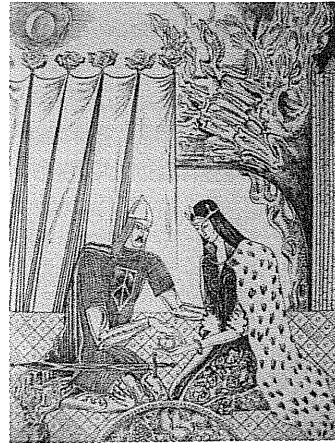
2001 yılında 58 yaşında iken aramızdan ayrıldı.

Sanatçının anısına, başta ressam arkadaşı Bağajnogo Zaurbek olmak üzere bazı insanların yoğun çabaları ve KBC Kültür Bakanlığı'nın da desteği ile bir katalog hazırlanarak bastırılmıştır. Yakın bir zamanda da muhtemelen Nisan ayı civarında Kıp Muhammed'in eserlerinin bazılarında oluşan (çok fazla sayıda eseri mevcuttur, sadece portre çalışması olarak 300 civarında eseri bulunmaktadır) bir sergi düzenleneceği haberi verilmiştir. Yaşamı boyunca hiç kişisel sergi, katalog, satış kaygısı taşımamıştır. Bu nedenle; "Tanrı bana; hafıza, duygu, matematik beyni, köylü sağlığı verdi. Düşünüyorum da ne kadar çok şey bahşetmiş tanrı bana, ne kadar şanslıyım. Ancak tüm bu özelliklere sahipken gerçekliği kanıtlamaya çalışmadığım için ben bir günahkarım!" sözlerini ressam arkadaşları kataloguna bastırmışlardır. "Aldığım eğitim; kendi düşüncelerimi, dünyaya bakış açımı ön plana çıkartmadan kitap yazarının düşüncelerini resmetmek üzerine idi. Ancak hocalarımızdan bir tanesi bana, senin bir kitapta

kendi karakterini bastırarak sakince bir şeyler karalamam, kendini gölgelemen mümkün değil! Bu nedenle tiyatrodaki çalışsan daha iyi olur, demişti. Edebiyat ile tiyatro birbirine yakın dallar. Özellikle üzerinde yoğun olarak çalıştığım iki eser, Gürcü yazar Rustaveli Şota'nın yazdığı ve Thağazit Zubeyr'in çevirdiği "Kaplan Postu Giymiş Savaşçı" adlı eseri ile Şogençuk Aliy'nin "Kambot ile Thlatse" adlı romanından uyarlanmış olan oyunların resim çalışmalarını zevkle hazırladım" diyordu sanatçı.

Grafik ressamı olmasından dolayı "seçtiğim sanata benim halkım henüz hazır değil" diyordu Muhammed. Resim sanatıyla ilgili olarak bilginiz ve geniş bir perspektifiniz yoksa sanatçının değerini ancak diğer insanların veya devletin ya da sanat çevrelerinin ona verdiği değerle ancak anlayabiliyorsunuz. En azından benim için böyle. Muhammed'in eserleri de toplumun sıradan insanların alıpta duvarına asabileceği türden resimler değildi. Ancak bu durum tabi ki sanatçının eserlerini değersiz kılmaz.

"Çocukluğum köyümün dağlarında geçti. Doğayla başbaşa kalınca sözü veya anlamı olmayan melodiler yaratır ve mınıldanırdım. Tatlı ve güzeldir bu mınıldanmalar. İşte resimler de böyledir bence, tatlı ve güzeldirler ancak anlamlı olmayabilirler. Kafanda pek çok düşünceyle bir resim yaparken birdenbire yoğunlaştığın çalışmayı bırakıp, o anlamsız ama güzel şarkı mınıltısı gibi bir ilham gelir ve kafanı tamamen temizleyerek elindeki işi bırakıp spontane bir resim yapmaya başlarsın. Özüne dönmek gibi bir şey bu. İnsan aklının yarı uykulu ve en temiz olduğu ana benzer. Bu anlarda yapmış olduğum birkaç eserim de var." diyor Muhammed kendini anlatırken...

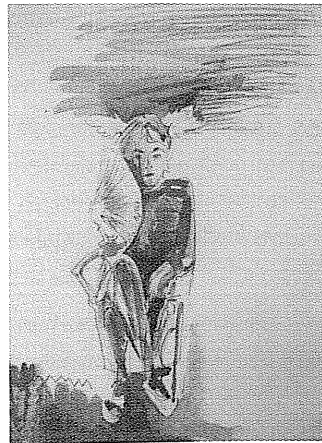
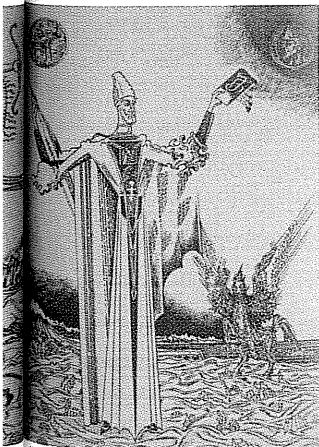
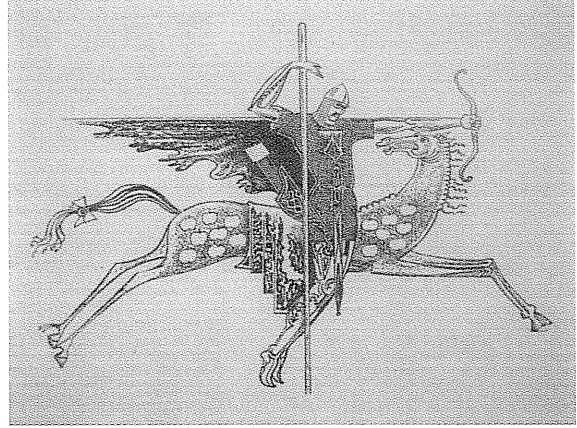
Hala sesi kulaklarımda. Konuşurken özenle seçtiği sözcüklere, taşıdığı anlamlardan daha da fazla bir anlam yüklediğini, aslında anlatmak istediği şeyin daha derinlerde olduğunu ve bunu anlamak içinde can kulağı ile dinlemeniz gerektiğini düşündürdü insana. Her yaş ve her kesimden pek çok insanı cezbeden bir kişiliği vardı. İyi ki tanıma fırsatımız oldu diye düşünürüm aklıma geldikçe.

"Yaşamı bir amaç uğruna geçirmek bence hatadır. Yaşam herşeyden daha değerlidir demek bu da bana uygun bir söylem değil. İnsanlık için yaşamı feda etmek mertliktir, o halde insanlık yaşamın önündedir. Yani yaşamını feda etmek senin elinde olduğuna göre, yaşamından daha değerli olan bir sorumluluk taşıyorsun demektir." Bu düşünceleri de Muhammed'in yaşantısı ile örtüşüyordu. Sponsoru olmadı, maddi kaygılar taşımadı, sanatına bağımlı yaşadı. İnandığı gibi hep küçük bir çocuk saflığıyla yaklaştı sanata. Çevresinde olan biten, sokaktaki insanların sorunları hep daha çok ilgisini çekti. Sıradan insanlar gibi yaşadı. Yedi, içti, çok xox söyledi. Çok kişiyle sohbet etti. Çok dinletti kendisini. Yüzlerce eserinden hiç birini görmeyen yüzlerce insan ona hayran oldu, sevgi ve saygı duydu.

Hiç bireysel sergi açmadı, hiç kataloğu olmadı, resimleri satılsın diye hiç çaba harcamadı. Dünyadan ayrıldıktan sonra ancak bir kataloğu oldu ve yakında da bireysel sergisi olacak. Keşke yaşasaydı da yine bunlar olmasaydı. Gerçek bir kültür adamı olarak tarihteki yerini alacağına yürekten inanıyorum.

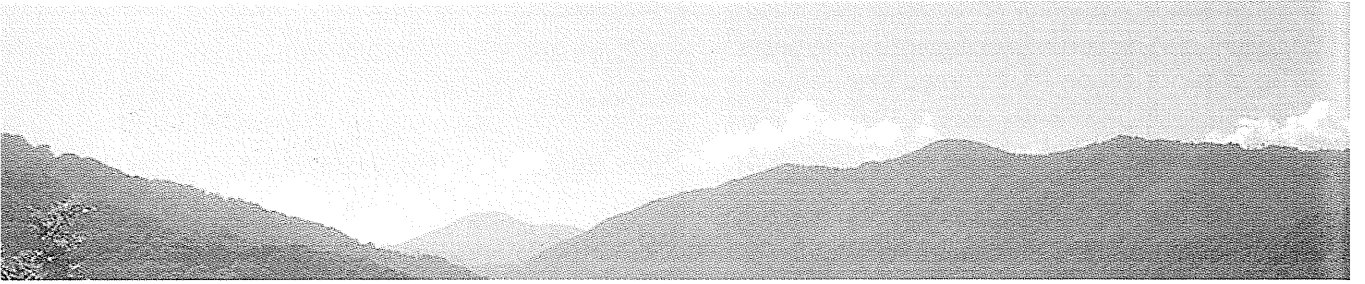
Seni çok özledim...

Rahat uyu Muhammed ■

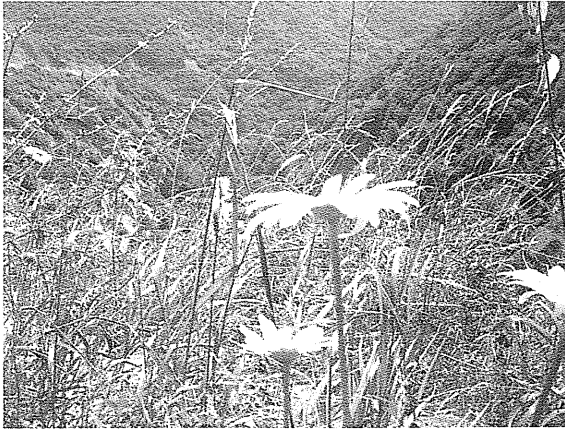

Kuzey Kafkasya'nın Şifalı Bitkileri

■ ÇETAO NADİR YAĞAN

Her kanadında ayrı bir renk, ayrı bir güzellik olduğuna inanılan Zümrüdüanka'nın Kafdağı'nın ardında yaşadığı rivayet edilir masallarda. İyi şeylerin olacağının müjdeleyicisi ve akıttığı gözyaşlarıyla yaraların iyileştiricisidir. Öldüğü zaman küllerinden yeniden doğar, kötü günler geçiren insanların yeniden huzura kavuşacağını, iyi günlerin geleceğini sembolize eder. Bu masal kuşunun yaşadığı dağlarımızda onun gözyaşları gibi şifalı bin bir çeşit bitki yetişiyor.

Avrupa Birliği Çevre Örgütü'nün Maykop'ta düzenlediği konferansta bitki ve hayvan çeşitliliği bakımından dünyanın en zengin beş bölgesinden biri olduğunu bildirdiği Kuzey Kafkasya gerçekten de doğal bitki örtüsü açısından oldukça zengin bir bölge. O kadar ki Rusya Federasyonu'ndaki bitkisel kökenli ilaçların % 80'inin hammaddesi buradan sağlanmaktadır.

Bilindiği gibi eczacılığın ilerlemesiyle bitkilerin içerisindeki çoğu etken madde ortaya çıkarıldı ve hangi hastalıklara ne derece faydalı oldukları büyük ölçüde anlaşıldı. Kimyasal ilaçların yan

etkilerinin ortaya çıkmasıyla da dünyada bitkisel ilaçlara dönüş başladı. Artık birçok ülkenin eczacılık ve tıp fakültelerinde bitkisel tedavi eğitimleri de verilmektedir.

Sovyetler Birliği döneminde bölgede devlete ait fabrikalar ve eczaneler tarafından organize edilen şifalı bitkileri toplama işi bugün tamamen özel şirketler tarafından yürütülmektedir. Doğanın tamamen kar altında kalmadığı bütün zamanlarda ilaç üreticileri tarafından papatyadan, kaffas ayazına, altın kökten melissaya, civan perçeminden ceviz yaprağına yüz binlerce ton çok çeşitli bitki, kök, meyve, yaprak doğru zamanda, uygun yerde ve gerektiği biçimde toplanıyor.

Sovyetler Birliği döneminde Adıgey Cumhuriyeti Maykop şehrindeki eczanelerin bitkilerini temin eden bir tanıdığım konuya ilgimi görünce beni bitki temin ettiği eczanelerden biri olan 5 Numaralı Eczane'nin müdürü Zavurbiy Tembotovic Tliap ile tanıştırdı. Eczane müdürü Tliap ona Rusca'da kral demek olan "Karol" diye hitap ediyor. Sebebini sorduğumda onun bitki temininde bir kral olduğunu, en zor bulunan bitki köklerinin ve bitkilerin onun tarafından rahatlıkla temin edildiğini, halen yılda 90 bin ton bitki toplamaya devam ettiğini söylüyor.

Şifalı bitkileri toplayabilmek için onları iyi tanımak, doğru zamanda ve gerektiği biçimde toplamak gerekir.

Tliap Zavurbiy, Kafkasya'daki halkların uzun bir geçmişten beri bu bölgede yetişen her türlü bitkiyi çok iyi tanıdığını, hangisinin ne zaman toplanacağını çok iyi bildiğini düşünüyor.

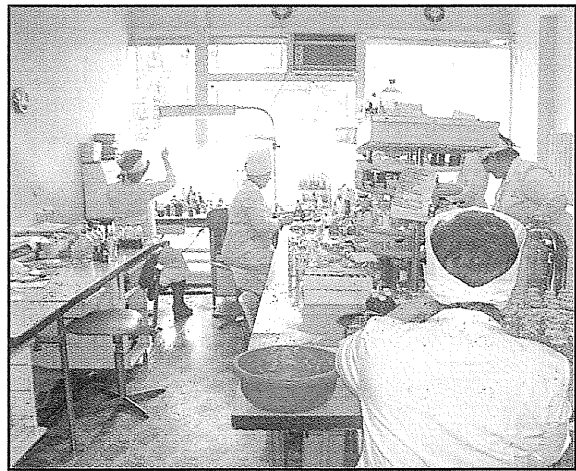
Kaffas halkları çiçekli bitkilerin çiçeklenme başlangıcında, yaprakların çiçeklenme öncesinde ya da sırasında, köklerin ilkbahar ya da sonbaharda, meyvelerinse olgunluk zamanında toplanacağını bin yıllardır geleneksel olarak biliyorlar.

5 numaralı eczanenin Karol'den aldığı bitkileri nasıl ve nerede değerlendirdiğini soruyorum. Kendi eczanelerinde ilaca dönüştürdüklerini, Rusya'da bir eczanenin kendi kendine ilaç yapabilmesi için sağlık bakanlığının belirlediği

çok sıkı normlar olduğunu ve bu normlara uygun olunması halinde o eczaneye belirli ilaçları üretebilme lisansı verildiğini öğreniyorum. Karol'den aldıkları bitkilerle ürettikleri ilaçların karışımlarının doktor reçetesine bağlı olarak hastaya özel olduğunu, raf ömrünün kısa ve ticari şekle uygun olmadığını da.

Eczanenin laboratuvarları çok modern görünmüyor ama steril ve çok sıkı denetlenen bir alan. Kapıdan bir kare fotoğraf çekmeme izin veriyorlar. Otuz kişi çalışıyor bu eczanede. Bunlardan on kişi kullanılan aktif madde ve bitkilerin, kullanılan makinelerin uygunluğunu denetlemekten sorumlu. Yedi kişilik denetimden geçen malzemeden gerekli karışımları yapıyorlar. Tamamı eczacılık eğitimi almış kişiler. Kalan personel idare, satış ve hizmetten sorumlu. Bütün personel her üç ayda bir sağlık kontrolünden geçiriliyor. Bizim bildiğimiz kalfalık sistemi yok. Çalışanların çalıştığı konuda mutlaka eğitim görmüş olması ve diploma sahibi olması gerekiyor.

"RF'de eczacı olabilmek için dört yıllık bir üniversite eğitimi alınıyor." diyor Tliap Zavurbiy. Her yerde olduğu gibi burada da diğerlerine göre daha iyi olduğu düşünülen ünlü fakülteler var.

Tliap Zavurbiy bir yandan benden Türkiye'de Adige akrabaları olup olmadığını öğrenmeye çalışırken bir yandan da eczacılık alanında en iyilerden sayılan kendisinin de mezun olduğu Pyatigorsk Eczacılık Fakültesi'ni anlatıyor. Fakültenin kendisine ait botanik bahçesi varmış. Verdiği bilgilere göre öğrenciler eğitim sırasında ilaç yapımında kullanılan ama bölgede yetişmeyen diğer bitkileri bu bahçede tanıyorlar. Eğitim süreci içinde öğrenciler uzun süreli doğa gezilerine götürülerek bitkiler doğal ortamlarında tanıtılıyor. Her yıl değişik konularda ya mevcut eczanelerde ya da fabrikalarda pratik yapmak zorundalar.

Üniversite iki farklı alanda eğitim veriyor. Eğer öğrenci mezun olunca ilaç fabrikalarında çalışmayı düşünüyorsa bu konuda eğitim veren fakülteler ayrı. Onlar bir kısmı mühendislik dersleri de alıyorlar. Eczacılık yapmak istiyorsa mühendislik konularından muaf oluyor. Eğitim sürecinde belli alanlarda uzmanlaşma olanakları mevcut. Örneğin fitoterapi (bitkisel ilaçlarla tedavi) konusunda uzmanlaşıp isterlerse fitoterapi merkezlerinde çalışabiliyorlar.

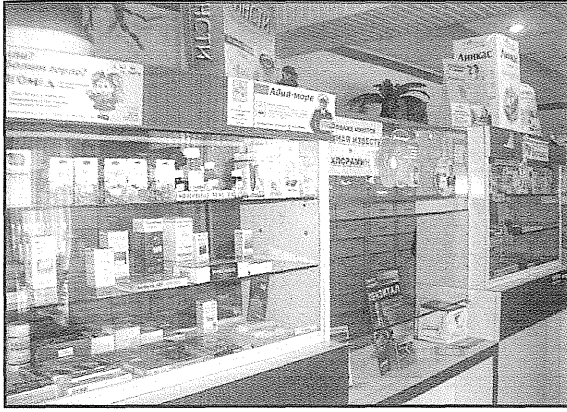
Aslında fitoterapi konusunda Kafkasya'daki birçok sanatoryum ve tedavi merkezi Rusya çapında ün yapmış durumda. En popüler olanların başında Krasnodar "Kafkas Otları Tedavi Merkezi" geliyor. Bu merkez astım, böbrek rahatsızlıkları, çocuk hastalıkları, alerjik hastalıklar, omurilik hastalıkları, egzama, onkolojik rahatsızlıklar ve daha birçok konuda RF'nin dört bir yanından gelen geniş bir hasta profiline hizmet veren tanınmış bir yer.

Adıgey Cumhuriyeti Labinsk şehrinde de şubesi bulunan merkez 2007 yazında Hannover'de yapılan 6.Uluslararası Tıp Kongresi'ne de davet edilmiştir.

RF'daki eczanelerin hepsinde olduğu gibi Adıgey eczanelerinde de bizim hiç alışkın olmadığımız bir görüntü var. Rafların hatırı sayılır bir bölümünü güzel paketlenmiş üzerinde nasıl kullanılacağı yazılı bitki çayları kaplıyor. Bunlar fabrikalar tarafından işlenip paketlenip eczanelere dağıtılıyorlar. Bu bir alternatif tedavi biçimi olarak görülüyor burada. Hastanede ya da poliklinikte bir doktor reçetesine yazdığı ilaçların yanına değişik bitki çaylarını günde kaç kez nasıl kullanacağını da açıklayarak ekliyor genellikle. Yani sistemdeki bir boşluktan ya da cehaletten kaynaklanan bir durum değil, çok sıradan bir hastane faaliyeti. Devlet tarafından da vatandaş tarafından da tedavi sisteminin bir parçası olarak görülmektedir. Vatandaşlar bitkilerden medet umup tıbbi ilaçları göz ardı etmiyorlar. Zaten bitki çayları ve kanşımalar yukarıda sözünü ettiğimiz gibi eczanelerde ya da fabrikalarda üretildiği için devlet kontrolü altındadır.

Bunun dışında Adıgey'de vatandaşların halk hekimliği kategorisinde saydığı uygulamalar da mevcut. Örneğin şehir pazarının bir bölümü bir tur aktar gibi çalışıyor. Buralarda satıcılardan hangi bitkinin hangi hastalığa iyi geldiğini öğrenebiliyorsunuz. Yalnız hiçbir zaman buralarda çaresiz, derdine mucizevî bir ilaç arayan hastalara rastlanmaz. Uykusuzluk, sindirim bozukluğu, fazla kilo, öksürük gibi sorunlarla başvururlar genelde pazarlardaki halk hekimlerine.

İlaç yapımında kullanılmak üzere her yıl Kuzey Kafkasya'da toplanan yüz binlerce ton yeşil bitkinin çoğu Moskova'daki borsada ilaç üreticilerine satılmakta, bir kısmı da Kafkasya'daki sanatoryumlarda yıl boyunca kalan turistler için tedavi amaçlı değerlendirilmektedir.

Bu bölgede başta Kislovodsk, Nalçik, Soçi olmak üzere birçok şehirde kalp hastalıklarından göz hastalıklarına kadar değişik sağlık hizmetleri konusunda uzmanlaşmış fazla sayıda sanatoryum vardır ve bu sanatoryumlara Rusya'nın her yerinden insanlar gelmektedirler.

Hastalar doktorlar tarafından sanatoryumlara genellikle hastane sonrasında nekahat döneminde gönderiliyorlar. Sanatoryumlar bir otel gibi de hizmet verebildiği için insanlar sağlıklarına iyi geleceğine inandıkları sanatoryumlara kendi kendilerine de gidip kalabiliyorlar. Sovyetler Birliği döneminden kalma bir gelenekle bazı şirketler çalışanlarını bütün masraflarını karşılayarak sanatoryumlara dinlenme amaçlı gönderebilmekteler.

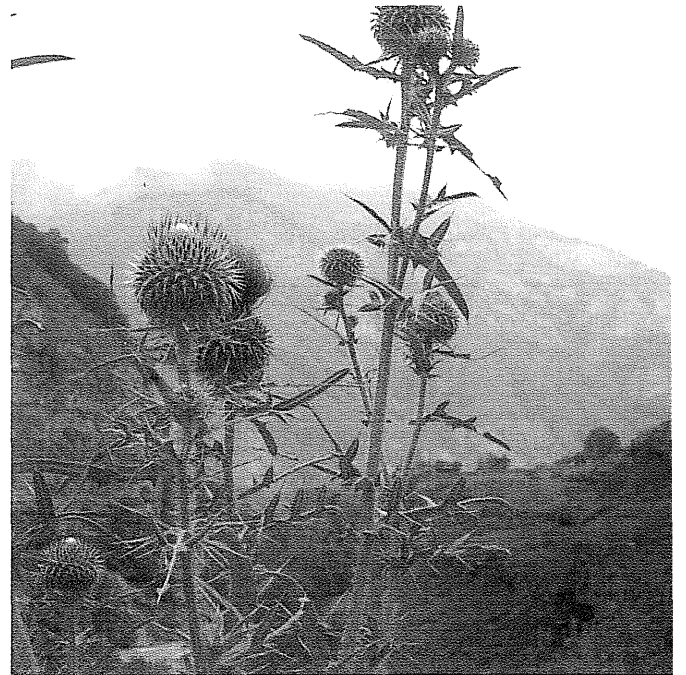
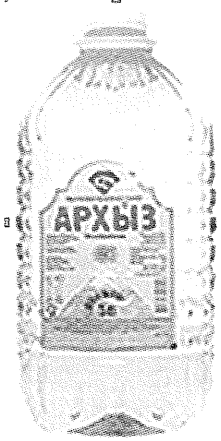
Kislovodsk (ekşi su), Minvodi (mineral suyu), Jelevnivodsk (demir su) gibi şehir adlarından da anlaşılacağı gibi Kuzey Kafkasya'nın iyileştirici doğal zenginliklerinden, şifa kaynaklarından biri de maden sularıdır. Böbreklerde ve idrar yollarında taş oluşumunu önlemekten iltihabı geriletici özelliğine kadar insan sağlığına sayısız faydaları bulunan doğal maden sularının bol olduğu bu bölgeye Adıgeler "Psıfabe (sıcak su)" diyorlar. Bölgenin RF çapında en tanınmış maden sularından Arhız, ismini eski bir Abaza yerleşim yerinden alıyor. Karaçay- Çerkes Cumhuriyeti

sınırları içindeki Arhız, Abazacada "Ordunun kesildiği yer" anlamına geliyor.

Kafkas coğrafyası, doğal güzellikleri ve zenginlikleri, doğayla iç içe inşa edilmiş sanatoryumlarıyla göz kamaştırıyor ve sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip. Kafdağı'nın ardında elbette ki mucizeler yok ancak doğa ana en büyük doğal ilaç fabrikası ve sağlıklı yaşam kaynağı olarak kucak açıyor insanoğluna.

Ölümden döndüğünü iddia eden bazı insanlar, gökyüzünde büyük, tüyleri rengarenk, inanılmaz güzellikte bir kuş gördüklerine, onun gözyaşlarıyla iyileştiklerine bildikleri her şey üzerine yemin ederlermiş. Ve o kuş masallara göre Kafdağı'nın ardında yaşıyor.

Zümrüdüanka kendini küllerinden yaratmasıyla masallarda var olsa da bin kere dibe vurup yine de ısrarla yukarılara tırmanan, hayata bir ucundan inatla tutunmaktan vazgeçmeyen insanlar için oldukça ilgi duyulan bir sembol olmuştur ■

Doğu Akdeniz Çerkes Gençliği Kahramanmaraş'ta Biraraya Geldi

Emrullah Canbolat K.Maraş

Doğu Akdeniz Çerkes Gençliği toplantılarının 4'üncü 8 Kasım Pazar günü Kahramanmaraş'ta yapıldı. Toplantıya Adana, Mersin, Osmaniye, Hatay, Kayseri, Gaziantep, İskenderun ve Reyhanlı'dan 400 genç katıldı.

Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği binasında düzenlenen toplantıda bir konuşma yapan Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği Başkanı Aytural Eyerci, Kafkas kültürünün önemine vurgu yaptı. Eyerci, Çerkes gençliğinin kültürüne bağlılığı ile birçok topluma örnek olduğunu söyledi. Gençlerin ileriye dönük bu hareketinin devam etmesi gerektiğini ifade eden Eyerci, Çerkes kültürünün yaşaması ve yaşatılması adına bu birlikteliği önemsediklerini belirtti.

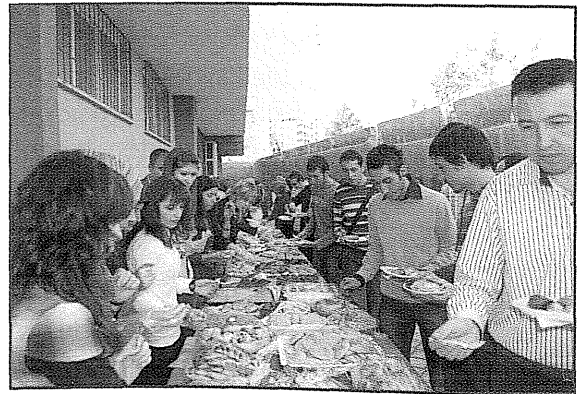
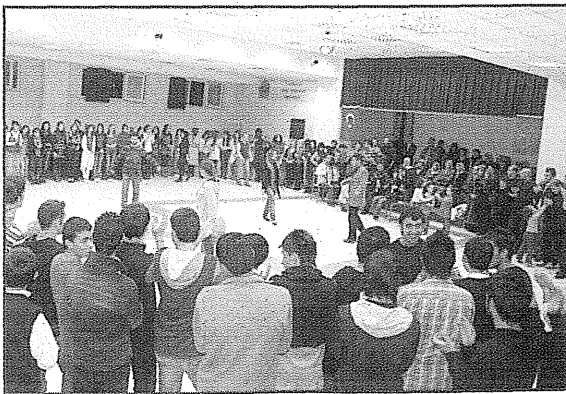
Güzelliklerin paylaşılması gerektiğinin atını çizen Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği Başkanı Aytural Eyerci, bu birliktelikle tüm sıkıntıların aşılabileceğini ifade etti.

Daha sonra Kahramanmaraş Kafkas gençliği adına bir konuşma yapan Meremuko Mahmut Duman ise Doğu Akdeniz Çerkes Gençliği toplantısının 4'üncüsünü Kahramanmaraş'ta yapmaktan onur duyduklarını belirtti.

Bu samimi atmosferin kalıcı olacağına inandıklarını dile getiren Duman, "Doğu Akdeniz Çerkes Gençliği olarak sorumluluklarımızı biliyoruz ve çağa ayak uydurarak kültürümüzü yaşatacağız" diye konuştu. Duman, bu güzel birlikteliğin büyüyerek devam edeceğine inandıklarını ve bu toplantıların geleneksel hale getireceğini söyledi.

Duman'ın konuşmasının ardından Adana, Mersin, Gaziantep, Hatay, Osmaniye, İskenderun ve Reyhanlı temsilcileri birer kısa konuşma yaptı.

Öte yandan toplantıda Kahramanmaraş'a bağlı yaklaşık 30 Çerkes köyünü tanıtan slayt gösterisi sunuldu. Toplantı yemek ve ardından yapılan mahalli düğünle son buldu.

Bolu Kafkas Derneği "Kasım Ayı Buluşması"

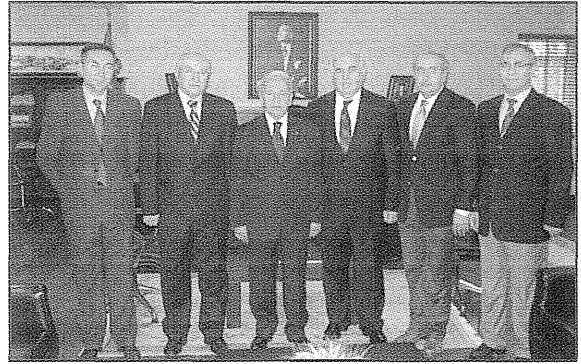
Bolu Kafkas Derneği'nin "Kasım Ayı Buluşması" 18 Kasım 2009 Çarşamba akşamı Kalıcı Konutlardaki Deniz Pastanesi'nde gerçekleştirildi.

Yalova'dan misafir olarak geceye katılan Fevzi Bey'in çaldığı otantik Kuzey Kafkas Ezgileri beğeni ile dinlendi. Üyelerimizden Murat Seyok'un kızı minik Nefin'de mızıkla ile minik bir konser verdi. Ayrıca gecede "16. Abhazya Ayayra" kutlamaları ve Abhazya'ya yapılan geziyi anlatan bir fotoğraf sunumu yapıldı. Mahalli düğünün de yapıldı gece, gece saatlerde sona erdi.

Adana Derneği Yönetim Kurulu Vali İlhan Atış'ı Ziyaret Etti

Adana Kafkas Derneği yönetim kurulumuz 16 Kasım 2009 Pazartesi günü saat 10.30 da Adana Valisi İlhan Atış'ı ziyaret etmişlerdir. Ziyarete Vali İlhan Atış derneğimiz faaliyetleri hakkında bilgilendirilmiş olup, kendisinde yönetim kurulumuza başarılar temennisinde bulunmuş ve valiliğin organize edeceği kültür faaliyetleri içerisinde derneğimizi görmek istediğini belirtmiştir.

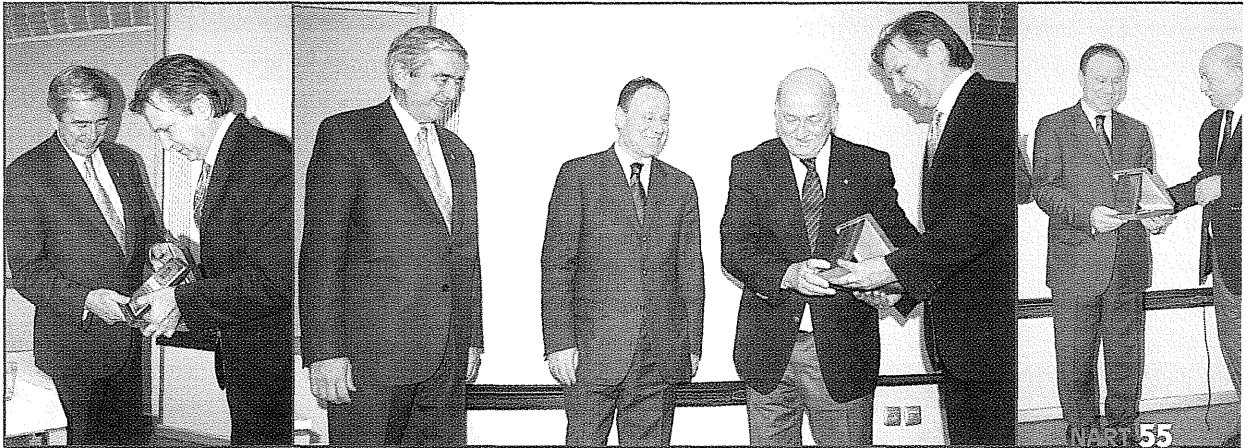
Onur Öymen'in Kocaeli Konferansı

CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen, Kocaeli Wes Otel'de "Kafkasya'da Son Durum" başlıklı bir konferans verdi.

CHP Kocaeli Milletvekili Hikmet Erenkaya, İzmit İlçe Başkanı Ömer Hazer, İl Kadın Kolları Başkanı Hamiyet Göksu ve parti yöneticileriyle birlikte Demek üyelerinin katıldığı konferansta ilk sözü alan Demek Başkanı Sami Korkut, Kafkaslar'la ilgili çalışmalarından dolayı Öymen'e teşekkür etti. Çerkesler'in çağdaşlığı temsil ettiğini söyleyen

Öymen, "Sizler toplumumuz için çok değerlisiniz, bunu çok iyi değerlendirmek lazım" dedi.

Kafkasya'nın büyük devletlerin ilgi odağı olduğunu söyleyen Öymen, sözlerinin devamında şunları söyledi. "Dünya'da insan hakları ülkelerin iç meselesi olamaz. Bu konuda her şeyin şeffaf olması gerek. Avrupa Konseyi, insan hakları konusunda ülkelere müdahale etmeli" dedi. Konuşmanın sonunda Öymen ve Erenkaya'ya plaket sunuldu.

Şener: "Birlik ve Beraberlik İçerisinde Olacağız"

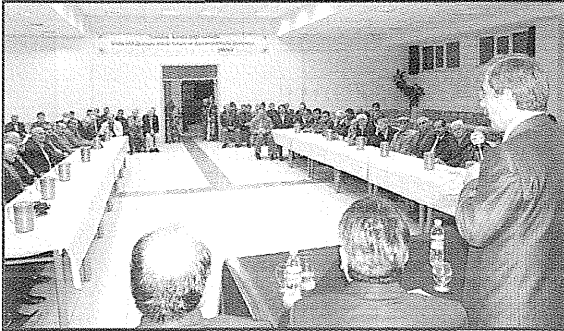
Türkiye Partisi (TP) Genel Başkanı Doç. Dr. Abdullatif Şener partisinin İl teşkilatı açılışı için Kahramanmaraş'a geldi. Gün içerisinde de Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği'ni ziyaret eden Şener, birlik ve beraberlik çağrısı yaptı.

Dernek yönetimi ve üyelerle sohbet eden Şener, siyasetin amacının insanların mutlu ve huzurlu yaşamalarını sağlamak olduğunu söyledi.

Türkiye'de gergin bir siyaset olduğunu kaydeden Abdullatif Şener, kavgacı siyasetin topluma yansıdığını ve bu kritik dönemde kavgacı siyasetin ülkenin temelini sarstığını belirtti.

İktidar ve muhalefetin yapıcı olması gerektiğini dile getiren Şener, her iki grubunda izledikleri yolun Türkiye Cumhuriyeti'ne büyük zararlar vereceğini söyledi.

72 ilde parti bürolarının olduğunu kaydeden Şener, "Önümüzdeki seçimlere yoğun bir şekilde hazırlanıyoruz. Bu seçim süreci içerisinde Türkiye'yi iki defa gezmeyi düşünüyorum" dedi.

Birlik ve beraberliğin önemine vurgu yapan Şener, her kesime ılımlı baktıklarını söyledi.

Şener'in konuşmasının ardından bir konuşma yapan Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği Başkanı Aytural Eyerci' de Türkiye Partisi Genel Başkanı Abdullatif Şener'in ziyaretinin çok sevindirici olduğunu söyledi.

Eyerci, Tüm siyasi partilere eşit mesafede olduklarını ve kapılarının herkese açık olduğunu ifade etti.

Amaçlarının kültürü yaşatmak ve tanıtmak olduğunu kaydeden Eyerci, kültürel birliktelik adına Kahramanmaraş'ta azımsanmayacak bir nüfusa sahip olduklarını söyledi.

Öte yandan programa; Afşin Kafkas Kültür Derneği, Göksun Kafkas Kültür Derneği, Kahramanmaraş Dağıstanlılar Derneği, Kahramanmaraş Çeçen Derneği Başkanları ve çok sayıda vatandaş katıldı.

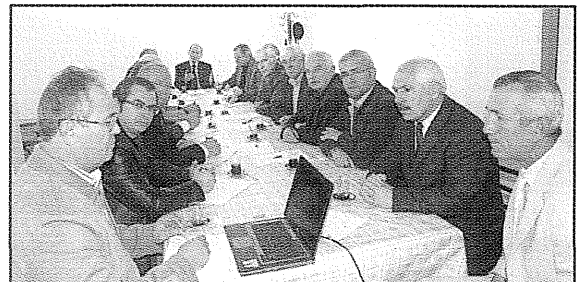
Doğu Akdeniz Bölge Dernekleri Toplantısı Kahramanmaraş'ta Yapıldı

Doğu Akdeniz Bölge Dernekleri toplantısı Kahramanmaraş'ta yapıldı.

22 Kasım Pazar günü Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği binasında gerçekleştirilen toplantıya, Adana Kafkas Kültür Derneği Başkanı Lütfi Beşdok, Mersin Kafkas Kültür Derneği Başkan Vekili Ahmet Işık, İskenderun Kafkas Kültür Derneği Başkanı Servet Apiş, Reyhanlı Kafkas Kültür Derneği Başkanı Nejat Altay, Kahramanmaraş Kafkas Kültür Derneği Başkanı Aytural Eyerci, Afşin Kafkas Kültür Derneği Başkanı Adnan Özdemir, Göksun Kafkas Kültür Derneği Başkanı Bedri Tokuç ve yedi derneğin yönetim kurulu üyeleri katıldı.

Toplantıda geçen dönem değerlendirilirken, yeni dönemde nelerin yapılması gerektiği masaya yatırıldı.

Özellikle gençlerle ilgili faaliyetlere ağırlık verileceği ifade edilirken, dernek yöneticileri dil ve folklor çalışmalarının nasıl yapılması gerektiği konusunda fikir alışverişinde bulundular.

Doğu Akdeniz Bölgesi Gençleri Toplantısı'nın önemine vurgu yapan başkanlar, bu güzel gençliğin daha verimli ve daha aktif çalışmalara imza atmaları için imkânlar nezdinde yardımların sürdürüleceğini ifade ettiler.

Doğu Akdeniz Bölge Demekleri Başkanları toplantıda, 6 Aralık 2009 tarihinde yapılacak olan Kafkas Demekleri Federasyonu 4.Genel Kurulu ile ilgili konuları görüşürken, Federasyonun bu güne kadar çeşitli başarılı çalışmalar yapmış olduğunu ve yeni dönemde de başarılarının devamı için desteklerinin süreceğini kaydettiler.

Emrullah Canbolat K./

Çerkesler TRT Avaz'a Konuk Oldu

TRT Avaz ekranlarında yayınlanan Türkiye'nin Sesleri ve Renkleri programına konuk olan Kahramanmaraşlı Çerkesler kültürlerini tanıttı.

Emrullah Canbolat K.Maraş

Kahramanmaraş Kafkas Kültür Demeği Binasında yapılan çekimlerde Çerkes Kültürü'nün özellikleri tanıtıldı.

Program yapımcılığını Mine Erkan'ın yaptığı, Türkiye'nin Sesleri ve Renkleri programında Çerkeslerin örf ve adetleri programda geniş şekilde yer buldu. Çerkeslerin Kuzey Kafkasya'dan Türkiye'ye göçleri, düğünleri, cenaze törenleri gibi birçok konu programda dile getirildi.

Öte yandan Çerkes mutfağına özel ilgi gösteren Türkiye'nin Sesleri ve Renkleri program ekibi, Çerkes kültürünün Türkiye'deki kültürel mozaikte ayrı bir yere sahip olduğunu vurgulandı.

Bandırmalı Çerkeslerden Haluj Günü

Yaptığı başarılı çalışmaları ile her faaliyetinde adından söz ettirmeyi başaran demeklerimizden Bandırma Kuzey Kafkasya Kültür Demeği, geleneksel mutfağımızın tanıtılmasına yönelik çalışmalarına devam ediyor. Bandırma demeğinin üyeleri olan hanımların emekleri ile hazırlanan Çerkes yemekleri demeğin lokalinde tanıtıma sunulmakta. Çerkes yemeklerinin baş tacı olan Haluj (metaz) ise sofrada yerini almakta.

Hanımlarımızın bir araya gelerek Çerkes yemeklerini yaşatmak adına yapmış oldukları bu faaliyet, demeğe maddi olarak gelir sağlamakta. Kültürel konularda da son derece titizlikle çalışan hanımların katkıları hem demek yönetimini, hem de üyeleri memnun etmektedir.

Hanımların çalışmaları ile ilgili Bandırma Kuzey Kafkas Kültür Demeği başkanı Namık Nart konuya ilişkin görüşlerini bize aktardı; "Yönetim kurulu

olarak bayanlarımızın her faaliyetlerinde hep yanlarındayız. Yıllardır gösterdikleri fedakarlık, her türlü övgüyü hak ediyor. Onlar sayesinde demeğimizde hem geleneksel lezzetlerimiz yaşatılıyor, hem de demeğimize ekonomik olarak katkı sağlanıyor. Yaklaşık 7-8 yıldır devam eden uygulama ile 15 gün arayla Cuma günleri dernekte Haluj pişiriliyor. Demeğimiz üyesi bayanlar, hiçbir maddi

NART 57

karşılık beklemeden, tamamen gönül rızası ile derneğe katkı sunuyorlar. Haluj günlerinde elde edilen kasa, masraflar çıkarıldıktan sonra kalan miktar derneğe veriliyor ve dernekte devamlılığı olan bir kaynağa sahip oluyor. Bayanlarımızın bu güzel faaliyetinin başka demeklere de örnek olmasını diliyor, buradan başlangıçtan bu güne emeği

geçen herkese Nart Dergisi vesilesi ile tekrar teşekkürlerimi sunuyorum."dedi.

Nart Dergisi olarak Bandırma Kuzay Kafkas Kültür derneğinin emektar bayanlarını, kültürümüzün bir parçası olan Çerkes mutfağını ayakta tutmak için gösterdikleri çabalardan ötürü kutluyoruz.

Kafkas Dernekleri Bandırma'da Buluştu

Balıkesir'in Bandırma ilçesinde Kuzey Kafkasya Kültür Derneği ile 12 il ve ilçenin Kafkas demekleri başkanları bir araya geldi.

Mustafa Yamaner Balıkesir

Bandırma Kuzey Kafkasya Kültür ve Dayanışma Derneği'nin ev sahipliğinde yapılan toplantıya Ankara Kafkas İşadamları Derneği'nden bazı üyelerin yanı sıra İstanbul, Bursa, İnegöl, Mustafake-

malpaşa, Karacabey, Balıkesir, Susurluk, Gönen, Erdek, Çanakkale, Biga Kuzey Kafkasya Kültür Dernek başkanları ve yönetim kurulu üyeleri katıldı.

2009 yılının son kültür ve dayanışma toplantısını Kafkas Demekleri Federasyonu yönetim kurulu üyesi ve Genel Sekreteri Şamil Jane başkanlığında Bandırma'da Kuzey Kafkasya Kültür ve Dayanışma Derneğinde gerçekleştirildi. Demekteki toplantıda sosyal ve kültürel çalışmalar ve dernek faaliyetleri hakkında görüş alışverişi yapıldı.

Bandırma Kuzey Kafkasya Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Avukat Namık Nart, "Dernek olarak bir yılda 8 ilde kültür toplantıları yapıyoruz. 2010 yılında da sosyal ve kültürel faaliyetlerimiz sürecektir" dedi. Bandırma Belediye Başkanı Sedat Pekel'de dernek başkanlarına ve yönetim kurulu üyelerine bir yemek verdi.

Doğu Akdeniz Çerkes Gençleri İskenderun'da Bir Araya Geldi

Doğu Akdeniz Çerkes Gençliği İskenderun'da bir araya geldi.

Toplantıya Adana, Mersin, Osmaniye, Hatay, Reyhanlı, Gaziantep ve Kahramanmaraş'tan çok sayıda genç katıldı.

Toplantının açılış konuşmasını yapan İskende-

run Kafkas Kültür Derneği Başkanı Servet Apış, bu güzel gençliğin tanışması ve kaynaşması adına bu tür etkinliklerin önemine vurgu yaptı. Apış, birlik ve beraberlik içerisinde aynı duyguları ve heyecanı yaşadıkları için çok mutlu olduklarını kaydetti. Bilinçli ve örgütlü bir toplum olunmasının

Emrullah Canbolat K. Maraş

gerektiğini kaydeden derneği başkanı Servet Apiş, kültürün yaşatılması ve ülkenin birlik ve beraberliği adına bu tür birlikteliklerin sıklıkla yapılması gerektiğini söyledi. Kültürün ve dilin yaşatılması gerektiğini dile getiren Apiş, bu iki ögenin daimi yaşaması gerektiğini sözlerine ekledi.

Apiş'in konuşmasının ardından toplantı tiyatro

gösterisi, ekip gösterisi ve mahalli düğünle son buldu.

Öte yandan toplantıya, Afşin Kafkas Kültür Derneği Başkanı Adnan Özdemir, Göksun Kafkas Kültür Derneği Başkanı Bedri Tokuç, Reyhanlı Kafkas Kültür Derneği Başkanı Nejat Altay ve çok sayıda genç katıldı.

Nart Tv, Kayseri Uzunyayla Derneğini Ziyaret Etti

Nart Televizyonu Yönetim Kurulu Başkanı Nart Nogay, beraberindeki 4 kişilik ekip ve Ceha Mobilyaları Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Turhan Şen, Uzunyayla Kültür ve Dayanışma Derneğini ziyaret etti.

Nart Nogay, TV ile ilgili bilgileri iletirken, Nart TV'nin yalnız Ürdün Televizyonu olmadığını her Adıge tarafından izlenmesi gerektiğini belirterek, "Yayınlanmasını istediğiniz şeyleri bize iletiniz. Aramızdaki diyalogu güçlendirmeliyiz. Derneğinizin anadilde tiyatro yapan grubu olduğunu da duyduk. Bu gurur vericidir. Grubun sahnelediği oyunları yayınlatabileğimize dair yazılı izin verirseniz seviniriz." dedi. Nart Tv, Guçe Tiyatro Yönetmeni İlky Karaduman'dan grubun çalışmaları hakkında,

Maykop Tiyatro Festivali hakkında bilgiler aldı.

Daha sonra Guçe Tiyatro, çocuklardan oluşan, Pse Drama Grubu, Nart Tv için kısa bir gösteri sundu. Çocukların anadilde söyledikleri tekerleme

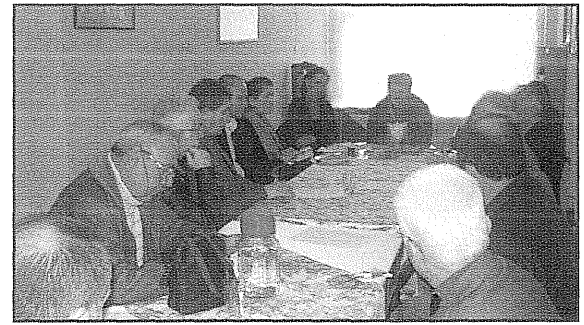

Ege Bölge Dernekleri Toplantısı Söke'de Yapıldı

12.12.2009 Tarihinde Ege Bölge Dernekleri Toplantısı Söke Kafkas Derneği'nde gerçekleştirildi.

Toplantıda yaz şenlikleri ve uluslararası şenliklerin organizasyonu ile ilgili konular görüşüldü. Son derece sıcak bir sohbet ortamında geçen toplantıda dernek başkanları birbirleri ile kaynaştılar.

Toplantıya Söke, Nazilli, Aydın, Ödemiş, Ankaş, Konak, Bornova Kafkas Demek başkanları katıldı.

Çerkesce Radyo Programı Yayına Başladı

17 Aralık 2009 tarihinden itibaren İstanbul'da FM 89.4 kanalında yayın yapan Yaşam Radyoda, Türkiye tarihinde ilk Çerkesce (Adıge) yayın başladı.

Eutykh Adnan Cankılıç'ın hazırlayıp sunduğu 1 saatlik program her hafta perşembe günleri saat 19:00'da başlayıp saat 20:00'de sona erecek. Programda Çerkes kültür, sanat, edebiyat öge-

lerine yer verilecek, Çerkes aydınları, sanat ve kültür insanları davet edilerek söyleşiler yapılacaktır.

Programa ve hazırlayıp sunan Adnan Cankılıç'a şimdiden başarılar dileriz.

Yaşam Radyo İstanbul'dan yayın yapan bir radyodur ancak, www.yasamradyo.com.tr internet adresinden de dinleyebilirsiniz....

BAŞIMI KAFKASYA'YA ÇEVİR

Osman Ferit Paşa'nın Hayatı

"Osmanlı'nın sorunlarına reformlar yoluyla çözüm arayışlarının son büyük imparatoru Abdülaziz'in devri egemendi. Avrupa ile yakınlaşma çabalarının en üst seviyeye çıktığı, ancak pek de karşılık bulamadığı bir dönemdi. Sultan'ın bugün bile tartışma konusu olan 1867 yılındaki Avrupa gezisine katılacak kadar yükselmişti Osman Ferit. Ancak reformlar Osmanlı'nın sorunlarını çözmedi. 1876'da 1. Meşrutiyet ve Anayasa'nın yürürlüğe konması ile reformların yerine devrimler alınıyordu. Bunu ise kısa bir süre sonra karşı devrim izledi. Sultan 2. Abdülhamit'in baskıcı yönetimi 93 harbini (1877-78) bahane ederek gelmişti. Bu savaşta Osman Ferit, hem gazi olmuş hem de terfi etmişti."

■ JAMOUKHA HAKAN EKEN

Yazar: Aydın Osman Erkan Türkçesi: Güniz Büyüktür
Çitlembik Yayınevi, 2009, İstanbul, 287 s.

Hayatımızın zorluklarla geçtiğini düşünürüz çoğu zaman. Karar vermekte zorlanır, ayrılıklara katlanamayız. Bir şehirden diğerine gitmek kabus olur. Yeniden başlamak imkansız gelir, bir şeyler için fedakarlık etmek anlamsızdır...

Belki de en önemlisi değer verdiğimiz sandığımız pek çok şeyi unuttur ve hatta unuttuğumuz farkına bile varamayız.

Başlığı belki hamasi ve hatta sıradan dahi görülebilir. Ancak kitabı okuduğunuzda anlatılan hayatın kahramanını tanıdıkça, bu başlığın belki yeterince parlatılmadığını düşünüyorsunuz.

Ancak hayatının son yıllarında ve sağlığının bozulmaya yüz tuttuğu bir dönemde kuruluşuna ve faaliyetlerine katıldığı Çerkes örgütlenmelerinde, en aktifler arasında yer alamamış olması nedeniyle çoğu kişi tanımıyor olabilir. Ancak, Kafkasya'da Anavatan savunmasında son ana kadar yürüttüğü direnişi ile, Osmanlı'da da belki

bugün Çerkes toplumunun yaşadığı bazı sorunların nedeni de olsa, genel anlamda saygı duyulan bir "Çerkes duruşu"nın ilk ve en saygın örneklerinden birisi olmasındandır ki, tanınması, öğrenilmesi gereken tarihi bir karakter olarak karışımıza çıkıyor.

Osman Ferit'in torunu Aydın Osman Erkan'ın zaman zaman bir roman, zaman zaman bir belgesel niteliğindeki kitabının sayfalarını çevirdikçe; kitabın, bir Çerkes Prensi ve Osmanlı Paşası olan dedeye salt bir hayranlıkla ve övgü için yazılmayıp, hem bugün içinde bulunan ataletin aşılmasında bir heyecan yaratacak tarihi bir karaktere işaret etmek, hem de bazı kritik noktalara dikkat çekmek için yazıldığını görebiliyorsunuz.

Ubih soylularından Şaplı Bereketuko Hasan'ın oğlu olarak 1844'te Batı Çerkesya'da dünyaya gelir Osman Ferit. 1912'de de İstanbul'da ölür. Sadece doğum ve ölüm yılları bile dikkate alındığında, bir on yıl daha yaşamış olsaydı, Çerkesler için yaşanmış en dramatik yılların tanığı olacağını anlamak mümkün oluyor.

1860 yılında işgalin en amansız bir şekilde ilerlediği zamanda babasını savaşta kaybetmesinin ardından daha 17 yaşını doldurmadan Ubih'ların lideri olma sorumluluğunu almıştı.

1830 yılında Rusya'nın, ülkenin sınırlarına yüz bin asker yağması üzerine, kabilelerin Çerkesya Birleşik Prensiği'nin Sancak-ı Şerif'i altında birleşmesi, 1836 yılının Mart ayında "Çerkesya Bağımsızlık Bildirgesi" adı altında Avrupa mahkemelerine bir başvuruda bulunulması gibi (bkz. s.32), Çerkeslerin birleşme gayretlerine, kalan son birkaç yıl içinde dahi katılmayı ihmal etmeyerek, babasından devraldığı bağımsızlık mücadelesini son günlere kadar sürdürdüğüne tanık oluyoruz, kitabın ilk bölümünde.

İngiltere ve Osmanlı başta olmak üzere diğer devletlerden beklenen yardımların büyük ölçüde boş çıkması, Kırım Savaşı'ndan beklenen sonucun alınamamasının ardından; Kafkasya'ya gelen Türk/Osmanlı tüccarları, din adamları ve öğretmenlerin propogandaları ile İstanbul'a gitmenin bir çözüm olarak alttan alta nasıl geliştirildiği de, bu bölümdeki satırlar arasında yer alıyor.

Kitabın bundan sonraki bölümlerinde ise, Kafkasya'da toplumun en tepesindeki bir lider iken, Osmanlı'da kardeşlerinden bile daha aşağıda bir askeri ünvan ile varolma mücadelesine yeniden başlayıp, en üst rütbelere kadar giden zevkli bir yolculuğa çıkıyoruz.

Bu yolculukta kendi kültürünün değerlerini koruyarak; ancak, inatçılık, intikam ve fevriyet gibi unsurları, sabır, sebat ve kararlılık unsurlarına dönüştürerek; günümüze kadar ulaşan tipik bir Çerkes kimliğinin inşasına da tanık olunmaktadır:

"En nihayetinde, imparatorluk hizmetinde çalışan bir Çerkes, Osmanlıcılığın inançlı bir neferi idi. Sadakati Osmanlı İmparatorluğu'na, Sultan'a ve Halife'ye idi. Bir Türk olarak doğmamış, kendisini milliyetçilik ve yerine Türkiye devletinin geldiği sarsıntı içindeki bir imparatorluk bünyesinde gelişen ve halkların gücüne ve kimliklerine dayanarak kurulan diğer devletlerde görüldüğü türden bir yeni kimlikle özdeşleştirme ihtiyacı hissetmemişti." (sf.266)

Bulgar isyanlarının yaşandığı dönemlerde Dolmabahçe Sarayında 1876 yılında subaylarla yaptığı tartışmalardan birinde ise şöyle bir konuşma aktarılmaktadır: "...Çoğu (subayların, H.E.), yeni Osmanlılar'a ve sokaklardaki gösterilere hak veriyor, diğerleri ise hükümet ve sultanın tarafını tutuyordu; Ancak hepsi ordunun değişik kademeleri arasında birlik olması gerektiği konusunda hemfikir idi. "Bulgar vahşeti"nden bölgede bulunan Çerkes kuvvetlerinin sorumlu tutulması Osman Ferit'i çok üzdü. "Biz Osmanlı Ordusu'nda askeriz; yalnız kumandanlarımıza karşı sorumluyuz. Görevimiz sorgu sual etmeden itaat etmektir, onun için aramızda münakaşa etmeyelim ve bize verilecek emirleri bekleyelim"..." (s.154 - 5)

Devlet yapısında köklü bir değişiklik yaşanmış olmasına rağmen, değişmeyen bir kimliğin ilk işaretleridir bunlar.

1864 yılında bir at yarışı vesilesi ile "Humayun Muhafızları" denen ancak "Çerkes Muhafız Alayı" olarak tanınan saraya bağlı bir birlikte, çavuş olarak başlayıp generallikle sonuçlanan bu meslek yaşamında, bizzat yaşadıkları ile yakın tanığı olduğu olayların kısacık bir özeti bile, tarih kültürümüze katkı yapacak kadar çoktur.

Osmanlı'nın sorunlarına reformlar yoluyla çözüm arayışlarının son büyük imparatoru Abdülaziz'in devri egemendi. Avrupa ile yakınlaşma çabalarının en üst seviyeye çıktığı, ancak pek de karşılık bulamadığı bir dönemdi. Sultan'ın bugün bile tartışma konusu olan 1867 yılındaki Avrupa gezisine katılacak kadar yükselmişti Osman Ferit. Ancak reformlar Osmanlı'nın sorunlarını çözüyordu. 1876'da 1. Meşrutiyet ve Anayasa'nın yürürlüğe konması ile reformların yerine devrimler almıştı. Bunu ise kısa bir süre sonra karşı devrim izledi. Sultan 2. Abdülhamit'in baskıcı yönetimi 93 harbini (1877-78) bahane ederek gelmişti. Bu savaşta Osman Ferit, hem gazi olmuş hem de terfi etmişti.

Bu arada, Sultan Abdülaziz'in devrilmesinin ardından kendisinin ve eşinin ölümü, Osman Ferit'in de yakın arkadaşı olan ve tarihe "Çerkes Hasan Vakası" olarak geçen dramatik olayın gelişmesine yol açmıştı. Hüseyin Avni ve Reşit paşaların öldürülmesi ile sonuçlanan bu olayın faili olmaktan son anda dönüşünün ilginç öyküsü de yer alıyor, ikinci bölümde.

İki evlilik yapıyor Osman Ferit, ilk eşi Ayşe Shamma'dan bir, ikinci eşi ve Şeyh Şamil'in torunu Emire Nefiset'ten 10 çocuğu oluyor.

Taşkılla'da, Libya çöllerinde, Balkanlarda geçen yıllardan sonra, Medine'de meslek yaşamının en üst noktasına ulaşıyor. İngiliz ve Rus ajanları başta olmak üzere, birçok devletin kışkırttığı Arap toplumunun içinde, olgunlaşmış kişiliğiyle bir istikrar abidesi oluyor. Ancak Midilli sürgününü de yaşıyor, onca hizmetten sonra. 2. meşrutiyet döneminde bir dönem emeklilik hakkını da elinden alıyorlar ama, kısa süre sonra itibarı iade ediliyor. Emeklilik yıllarında ise, Çerkes toplumuna daha çok katkıda bulunmaya başlıyor.

Çocukları ve torunları da toplum içinde önemli işler yapıyorlar. Oğlu Hamza Osman Erkan Beşiktaş (Bereketiko) Jimnastik Kulübünün kurucuları arasında yer alıyor. Kulübün kuruluş yeri olan Osman Ferit Paşa'nın Akaretler yokuşundaki konağının Bodrum katı kitapta şöyle tarif ediliyor: "Konağa gittiklerinde 'bodrum' dedikleri ve Osman Ferit'in konforlu bir oyun odasına dönüştürdüğü, eskrim ve boks için

müsait genişlikte bir alanı olan zemin kattaki büyük odaya çekildiler. Duvarlarda, ziyarete gelen Çerkeslerin getirdiği hatıralar, babasının hanedan arması, madalyalar ve ortaçağ silahları asılıydı. Odada değerli silahlar, tüfekler, mücevherlerle süslü kinjal'ler ve muhteşem silahlarla dolu bir silah dolabı ve Kafkasya'ya ait kitapların bulunduğu bir kütüphane vardı." (s.197)

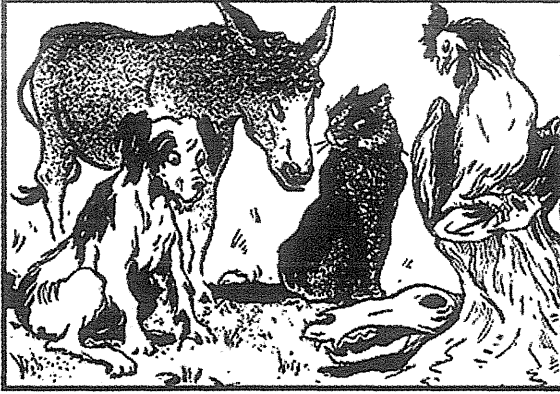
Hamza Osman Erkan'ın Demokrat Parti serüveni ve babasının yaşadıklarına benzeyen sorunları yaşaması da, üzerinde düşünülmesi gereken bir konu olarak duruyor...

Fotoğraflarla, soyağacıyla zenginleştirilmiş olan bu kitap, yeniden başlama ihtiyacı duyanlara kesinlikle çok yardımcı olacaktır. Tarihimizin bol başlık ve maddelerle dolu bir döneminin gerçek öyküsünü okumak ise, unutmamamıza yardımcı olacaktır ■

Kurtları Nasıl Korkuttular

■ SENİYE BERZEG*

Horoz, Köpek, Kedi ve Eşek yanlarına bir de heybe alarak, birlikte geziye çıkmışlar. Giderken yolda bir kurt kafası bulmuşlar ve onu da heybelerine koyup Eşeğin sırtına bağlayarak yollarına devam etmişler.

Uzakta bir ateş görüp oraya yaklaştıklarında, üç tane Kurdun bir kulübede paste (bir Çerkes yemeği) pişirip oturduklarını görmüşler.

Onların geldiğini gören Kurtlar pek sevinmişler:

- Şansımız varmış, bunları da paste'ye katık eder yeriz, demişler.

Ötekiler ise çok korkmuşlar ama "kaçarsak durumumuz daha kötü olur, bari yanlarına gidelim" diyerek Eşek önlerinde olduğu halde onlara yaklaşmışlar.

- Sayın ev sahipleri, bizler de elimizde bulunduğu kadarıyla öğle yemeğinize katkıda bulunmak istiyoruz, diyen Eşek heybelerindeki Kurt kafasını ortaya atıvermiş.

Kurt kafasını gören Kurtların ödleri kopmuş.

- Eyvahlar olsun! Yoksa bunlar Kurt eti ile mi besleniyorlar, diyerek korkuyla titremişler.

Önce Kurtların en genci "su getirme" bahanesiyle dışarı çıkıp evden uzaklaşmış.

- Yahu bu ne kadar gecikti, diyen yaşlıcası da ona bakma bahanesiyle peşinden gitmiş.

- "Çocuğu bir işe gönderirsen peşi sıra senin de gitmen gerekir" diye ne kadar doğru söylemişler, neden bu kadar geciktiler acaba? diyen en yaşlı Kurt da onlara bakma bahanesiyle sıvışmış.

Kurtlar böylece evden kaçtıktan sonra Horoz, Köpek, Kedi ve Eşek hep birlikte sofraya oturup, Kurtların pişirdiği Paste ile getirdikleri Kurt kafasını bir güzel yemişler.

Gece olunca, Horoz ocağın içindeki ızgaranın üzerine tünemiş. Kedi ocağın küllerinin içine kıvırlıp yatmış, Köpek kapının önüne, Eşek ise ocağın yanındaki odunluğa uzanmışlar.

Aradan bir süre geçtikten sonra, korkarak evden kaçmış olan Kurtlar, geride kalanların ne yaptığını merak ederek içlerinden birini ortalığı kolaçan etmek üzere eve yollamışlar.

Kedinin gözleri ocağın külleri arasında kor gibi parlıyormuş. Kurdun ona doğru yönelmesiyle Kedinin tırmalaması bir olmuş. Fırlayıp odunluğa doğru koşan Kurda bu kez de Eşek bir tekme sallamış. Dışarı fırladığında ise Köpeğin hışmına uğramış. Can havlı ile kaçarken Horoz peşinden "Ku-Ku-Reku" diye haykırmış.

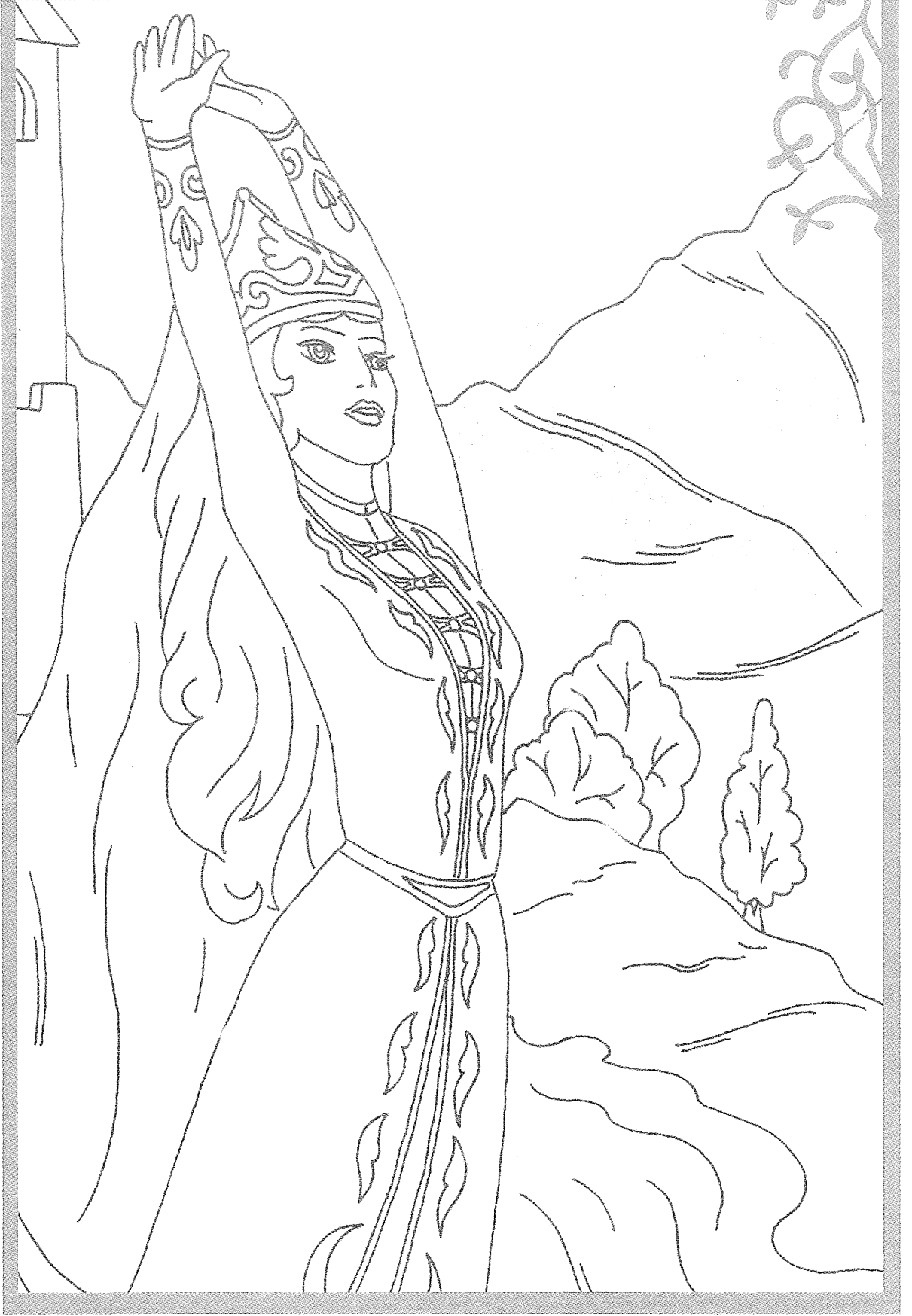
Kafası gözü parçalanmış bir halde arkadaşlarının yanına dönmüş.

- Haberler nasıl, hala evdeler mi, yoksa gitmişler mi? diye soran arkadaşlarına şöyle demiş:

- Eve girdiğimde ocağa bir şeylerin parladığını gördüm, yaklaştığımda beni tırmaladı. Fırlayıp odunluğa kaçtığımda birisi kafama bir odun yerleştirip beni köşeye attı. Tam evden dışarı kaçacağım sırada da bir şey beni ısırdı. Bir diğeri ise "yakalayın, ben de döveceğim" diye peşimden bağırıp duruyordu.

Arkadaşlarının bu anlattıklarından büsbütün ürken Kurtlar "en iyisi biz bunlardan uzak duralım" diyerek korkuyla oradan uzaklaşmışlar ■

* Çocuklar için Çerkes Masalları Kitabı'ndan...

F&A

Fehmi Aygün®

Barış Tekstil Ürünleri Örgü San. Tic. Ltd. Şti.

Merkez: İvedik O. S. Ağaç İşleri Koop. 21. Cd. 596. Sk. No: 7

Tel: 0312 394 18 55-56-57 • Faks: 394 18 58 • İvedik/ANKARA

Şube 1 : Ceyhun Atıf Karsu Caddesi No: 118/B Balgat

Tel : 0312 473 47 42 • Faks: 473 48 56 • ANKARA

Şube 2: Yeni Etlik Caddesi No: 82/C Etlik / ANKARA

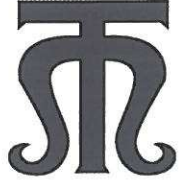
Tel: 0312 326 00 46

Şube 3: Matbaacı Osman bey Sok. No: 9/1 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 232 56 46 - 0212 232 55 45

"Dünyaya Açılan Yolumuz..."

17 yıllık tecrübemizle tüm seyahatlerinizde sizinleyiz...

TÜRK HAVA YOLLARI

TÜRSAB

HİZMETLERİMİZ

 UÇAK BİLETLERİ Air Ticketing
ПРОДАЖА АВИАБИЛЕТОВ

 VİZE İŞLEMLERİ Visa Services
ОФОРМЛЕНИЕ ВИЗ

 OTEL REZERVASYONU Hotel Reservation
БРОНИРОВАНИЕ ГОСТИНИЦ

 TRANSFER HİZMETLERİ Transfer Services
ТРАНСФЕРЫ

 GRUP TURLARI Daily City Tours
ОБСЛУЖИВАНИЕ ТУРГРУПП

 HAVACILIK HİZMETLERİ Aviation Services
АВИАОБСЛУЖИВАНИЕ

 KARGO HİZMETLERİ Cargo Services
КАРГООБСЛУЖИВАНИЕ

ADRESLERİMİZ

İSTANBUL Aksaray

M.Kemalpaşa Cad.

Merkez İşhanı Tel : +90 (212) 633 13 83

No: 27/A Giriş Katı Fax : +90 (212) 633 13 89

34300 Aksaray-İST. Acil Gsm : +90 (533) 283 16 14

AIRPORT - ATATÜRK Havalimanı

International Terminal

Departure Hall Tel : +90 (212) 465 45 32

Dış Hatlar Gidiş Tel : +90 (212) 465 45 33

F Blok İstanbul Fax : +90 (212) 465 45 34

ANKARA

Mithatpaşa Cad. No:58/3 Tel : +90 (312) 425 14 50/54

Kızılay - Ankara Fax : +90 (312) 419 73 56

BEYLİKDÜZÜ

Barış Mah. Akdeniz Cad. Tel : +90 (212) 853 23 05

No:2/11 Beylikdüzü - İst. Fax : +90 (212) 853 24 55

Kuban Hava Yolları ve Aeroflot Nord Türkiye Resmi Temsilcisi